

● Rozmowy z Adamem - polskim partyzantem
w Afganistanie - str. 3,8,9

Niezależny
magazyn
dla każdego

ECHO TYGODNIA

Cena \$ 1.00

Nr 191 Toronto 12 - 18 czerwca 1986

PODZIEMIE ŻYJE

Tymczasowa Komisja Koordynacyjna Solidarności wydała następujące oświadczenie w sprawie aresztowania Bujaka

W ostatnich dniach maja, po czterech latach i sześciu miesiącach poszukiwan, komunistyczny reżim w PRL aresztował Zbigniewa Bujaka, legendarnego przewodniczącego NSZZ Solidarnosc Regionu Mazowsze, członka Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej

Aresztowanie Zbyszka Bujaka jest ciężkim ciosem wymierzonym w podziemne struktury naszego związku Jego działalność wyznaczała odwaga i głęboka wiara w misję Solidarności Zbyszek stał się jej uosobieniem Trudno ocenić wartość jego poświęcenia Można jednak stwierdzić z całą pewnością, że człowiek ten zrobił wiele dla Polski

Od wprowadzenia stanu wojennego Solidarnosc otrzymała wiele ciężkich ciosów Aresztowania i przesładowania działaczy są stałym elementem krajobrazu dzisiejszej Polski Jesteśmy na to przygotowani

Mimo aresztowania funkcjonują podziemne struktury związku na wszystkich szczeblach Funkcjonują jej przedstawicielstwa i władze

Jesli komunistycznym władcom wydaje się, że aresztowaniami mogą rozwiązać swe problemy, to jest to świadectwo, że nie rozumieją oni i nie chcą zrozumieć swego narodu, jego dążeń i aspiracji

Represje nie zniszczą bo zniszczyć nie mogą, idą

naszego związku, idą Solidarnosci

Zbyszek Bujak dołączył do grona więźniów sumienia

Będziemy walczyć o jego uwolnienie

1 czerwca 1986

JAN ANDRZEJ GORNY

MAREK MUSZYŃSKI

DO BRACI UKRAIŃCÓW

Biuletyn organizacji Solidarnosc Walcząca zamieścił na pierwszej stronie list kondolencyjny Oto tresc

Na adres Głównej Ukraińskiej Rady Wyzwolenia, w imieniu członków Solidarnosci Walczącej, składam wyrazy głębokiego współczucia z powodu nieszczęścia, jakie spotkało mieszkańców okolic Czarnobyla

Katastrofa nuklearna i sposób jej potraktowania przez reżim sowiecki przypomniały światu tragedię Ukrainy, narodu najczęściej doświadczonego przez komunizm, pozbawionego prawa do rodzimej kultury, własnych bogactw i własnego państwa Chcemy ufać, że apele kardynała Lubaczewskiego oraz różnych osobistości i ośrodków emigracji ukraińskiej o dopuszczenie pomocy ukraińskich i międzynarodowych organizacji charytatywnych do miejsc dotkniętych katastrofą, spotkają się z zrozumieniem władz sowieckich

Pod listem, zamieszczonym na łamach dwutygodnika *Solidarnosc Walcząca*, podpisał się przewodniczącym Solidarnosci Walczącej Kornel Morawiecki

Z OSTATNIEJ CHWILI

Aresztowanie w MSZ

PONIEDZIAŁEK 9 CZERWCA Korespondenci zachodni podają że dyrektor jednego z departamentów Ministerstwa Spraw Zagranicznych Zbigniew Bromiak został aresztowany w związku ze sprawą Zbigniewa Bujaka

Corka Bromiaka Julita jest właścicielką mieszkania w którym 31 maja aresztowano Bujaka Według wiadomości agencjinych mieszka ona za granicą

DŁUG ROSNIE

9 czerwca Jak podaje dziennik *The International Herald Tribune* władze PRL poinformowały zachodnich wierzycieli że nie uregulują w terminie kolejnej spłaty długu w wysokości 230 milionów dolarów Termin płatności był wyznaczony na wtorek 10 czerwca

POJEDZIEMY NA ŁÓW TOWARZYSZU MOJ

We wtorek 15 kwietnia skradziono z Zakładów Mechanicznych w Skarżysku Kamiennej dwumetrowy pocisk samosterujący i trzy skrzynki amunicji małokalibrowej po 3 tys sztuk każda Około 500 to mowcow szukalo zguby

Rewelacje Urbana:

AGENT CIA planował STAN WOJENNY w Polsce PRL ATAKUJE REAGANA

Dnia 3 czerwca rzecznik rządu PRL Jerzy Urban, w wywiadzie dla amerykańskiego dziennika *Washington Post* powiedział, że w listopadzie 1981 płk Władysław Kukliński ze sztabu generalnego sił zbrojnych PRL uciekł do Stanów Zjednoczonych i przekazał Amerykanom szczegółowe plany wprowadzenia w Polsce stanu wojennego Gdyby amerykańska administracja podała te plany do publicznej wiadomości, wprowadzenie stanu wojennego byłoby niemożliwe, stwierdził Urban

Amerykanie w odpowiedzi stwierdzili, że zarzut ten jest sfabrykowanym oszustwem

Jerzy Urban, ujawniając sprawę płk Kuklińskiego przyznał się do wielkiego kłamstwa

Przyznał, że stan wojenny przygotowywano na długo przed 13 grudnia - że więc rokowania i układy z Solidarnością władza prowadziła w złej wierze, po to tylko by oszukać społeczeństwo i zyskać na czasie przed zamachem stanu

Tekst na łamach *Washington Post* opublikowany 4 czerwca, zaczyna się na pierwszej stronie na czterech szpaltach Autorami są Bob Woodward i Michael Dobbs Oto tłumaczenie tekstu Srodotytyłu dodała redakcja ET

Informacja sowieckiego wywiadu

Z początkiem listopada 1981, na tajnym zebraniu na wysokim szczeblu w Warszawie, bardzo podniecony funkcjonariusz sowiecki oznajmił członkom rządu i sztabu generalnego PRL, że plany zgnicenia związku zawodowego Solidarnosc w niewyjasniony sposób przeciekają do Stanów Zjednoczonych, jak podają poinformowane źródła obeznane z raportami amerykańskiego wywiadu Wszyscy obecni na zebraniu dali wyraz swej konsternacji, a nawet wściekłości wobec zdradzenia takich tajemnic państwowych

"Eksfiltracja" pułkownika

Jak podały źródła, szczególnie wstrząśnięty wydał się płk Władysław Kukliński, wyższy oficer sztabowy, który brał udział w planowaniu stanu wojennego Następnie opuścił zebranie i przekazał z gory umówiony sygnał do placówki Centralnej Agencji Wywiadowczej CIA w Warszawie Było tylko kwestią godzin zanim pułkownik wraz z żoną i co najmniej jednym synem został "eksfiltrowany" Eksfiltracja to w języku rzemiosła szpiegowskiego CIA potajemna ewakuacja zagrożonego tajnego agenta

Kukliński przez długi czas był wtyczką CIA - podaje jedno ze źródeł - i dostarczał tak znakomitych materiałów wywiadowczych o przygotowywanym narzuceniu stanu wojennego, że Biały Dom był w posiadaniu szczegółowych planów tej operacji W późniejszym czasie plany te znalazły się na biurku prezydenta Reagana

Agent CIA planował stan wojenny

W wywiadzie, udzielonym wczoraj (3 czerwca, przyp. ET) w Warszawie korespondentowi *Washington Post*, rzecznik rządu PRL Jerzy Urban przekazał informacje w tej sprawie, wymieniając nazwisko Kuklińskiego i stwierdzając, że dogłębnie uczestniczył on w planowaniu stanu wojennego

Urban powiedział, że Kukliński był szpiegiem CIA w sztabie głównym PRL Stwierdził, że administracja Reagana mogła zapobiec wprowadzeniu stanu wojennego w następnym miesiącu, w grudniu 1981, podając do publicznej wiadomości zamiary władz PRL, które były wtedy absolutną tajemnicą

"Amerykańska administracja mogła publicznie ujawnić te plany światu i ostrzec Solidarnosc", powiedział Urban "Gdyby to zrobiła, wprowadzenie stanu wojennego byłoby niemożliwe"

Atak na Reagana

Podjęta przez PRL decyzja ujawnienia utrzymywanych dotychczas w tajemnicy szczegółów dotyczących Kuklińskiego, w tym ujawnienia po raz pierwszy publicznie jego nazwiska, jak się wydaje miała na celu wsparcie tezy rządu warszawskiego o tym, że Reagan nie uczynił wszystkiego co było w jego mocy aby pomóc Solidarnosci i nie był zainteresowany w pokojowym rozwiązaniu polskiego kryzysu

Źródła amerykańskie oświadczyły, że nie było to możliwe, bo - jak twierdzą - jedynym kluczowym faktem którego Kukliński nie był w stanie dostarczyć była planowana przez rząd PRL data wprowadzenia stanu wojennego

CIA uważała spenetrowanie najwyższego dowództwa w PRL za jeden ze swych najważniejszych sukcesów wywiadowczych Jak informują źródła amerykańskie, przez pewien czas Kukliński dostarczał zapierających dech, aktualnych informacji o rozmaitych planach na najwyższych szczeblach rządu i sztabu głównego PRL, lecz zdarzało się, że niektóre z tych planów nigdy nie były realizowane

Jak powiedział jeden z amerykańskich informatorów, "mielismy cały plan z wyjątkiem dnia i dlatego nie mogliśmy działać"

Ale Urban powiedział w wywiadzie, że Kukliński wiedział iż termin wprowadzenia stanu wojennego przy-

ciąg dalszy str 4

● **Pracownik amerykańskiej Agencji Bezpieczeństwa Krajowego został uznany winnym szpiegowania dla ZSRR** 44-letni Amerykanin, Ronald Pelton został uznany przez sąd amerykański winnym szpiegowania na rzecz ZSRR. Wyrok zostanie wydany 28 lipca br. Peltonowi grozi kara trzykrotnego dożywocia i dodatkowo 10 lat więzienia. Pelton, specjalista w zakresie komunikacji przekazał ZSRR w okresie 1980-1985 m.in. tajemnice w zakresie sygnałów i kodów amerykańskiego wywiadu. Otrzymał za swe usługi 35 tysięcy dolarów. Pelton został wskazany jako szpieg sowiecki przez zbiegłego do USA generała KGB Jurczenkę.

● **Komunistyczny reżym w Zimbabwie zaarrestował dwóch działaczy katolickiej grupy praw człowieka** W Harare zaarrestowano dwóch przywódców katolickiej grupy praw człowieka. Według źródeł dobrze poinformowanych służba bezpieczeństwa wskazała nieoficjalnie, że działacze ci dostarczyli Amnesty International informacje o gwałceniu praw człowieka w Zimbabwie. Zaarrestowani zostali przewodniczący Mike Auret i dyrektor Nicholas Ndebele z katolickiej "Komisji Sprawiedliwości i Pokoju". Od 6 lat w Zimbabwie (była Rodezja) panuje wprowadzone przez prosowiecki rząd Mugabiego prawo nadzwyczajnych uprawnień, które umożliwia policji przetrzymywanie zatrzymanych osób dowolną ilość czasu bez podania powodu.

● **Komunistyci filipińscy zgodzili się na rozmowy z rządem Aquino** Prezydent Filipin C. Aquino podał, że filipińscy komunistyci wyznaczyli swego pełnomocnika na rozmowy zawieszenia broni. Został nim 47-letni dziennikarz Satur Ocampo, zbiegły w maju ubiegłego roku z więzienia, w którym od 9 lat odsiadywał wyrok za dywersję. Komunistyci prowadzą walkę zbrojną na Filipinach od roku 1960. W chwili obecnej liczbę członków partii komunistycznej i jej sympatyków szacuje się na 1-2 miliony. Nowa Armia Ludowa - ramię zbrojne filipińskich komunistów liczy około 30 tysięcy partyzantów. Dla zwolenników prezydenta Marcosa zgoda Aquino na rozmowy pokojowe z komunistami oznacza śmiertelne zagrożenie demokracji i wolności na Filipinach.

● **Jelena Bonner powróciła do ZSRR** Po półrocznym pobycie na Zachodzie do ZSRR powróciła zona czołowego dysydenta sowieckiego A. Sacharowa. Na Zachodzie spotkała się ona z przywódcami w USA, Francji, W. Brytanii i Belgii. Została także przyjęta na prywatnej audycji przez Papieża Jana Pawła II. Bonner oświadczyła, że gdyby nie miała męża w ZSRR nigdy by już tam nie wróciła. Dziennikarz sowiecki W. Louis powiedział dziennikarzom zachodnim, że zachowanie się Bonner na Zachodzie poważnie zagrożiło szansom Sacharowa na uzyskanie wolności. Sacharow wraz z żoną przebywają na zesłaniu w Gorki. W roku 1984 Jelena Bonner została skazana na 5 lat zesłania do tego miasta, co praktycznie uniemożliwia jej wyjazd poza jego obręb. Według źródeł dobrze poinformowanych zgodę na wyjazd na leczenie na Zachód wydał sam Gorbaczow.

● **Waldheim zostaje prezydentem Austrii** Kurt Waldheim, były sekretarz generalny ONZ, został wybrany w drugiej turze wyborów prezydentem Austrii. 67-letni Waldheim reprezentujący konserwatywną Partię Narodową wygrał wybory zdobywając 53,9% głosów. Kontrkandydat, socjalista Kurt Steyer uzyskał 46,1% głosów. Od dłuższego czasu trwała prowadzona przez środowiska żydowskie kampania oskarżania Waldheima o nazistowską przeszłość i przestępstwa wojenne. Środowiska te określiły wynik wyborów w Austrii jako "koszmar" i "hanbę". Według niektórych wynek ten świadczy o ostrym antysemityzmie panującym w Austrii. Izraelski minister spraw zagranicznych J. Shamir wezwał na konsultacje, w celu zaprzestowania przeciwko Waldheimowi wyborów, ambasadora izraelskiego w Wiedniu. W trakcie kampanii wyborczej Waldheim stanowczo zaprzeczał oskarżeniom podkreślając, że ataki te wywodzą się z organizacji i od osób prywatnych, a nie z rządów.

● **Nowa encyklika Jana Pawła II** Papież Jan Paweł II ogłosił pod koniec maja nową encyklikę zatytułowaną "Dominum et vivificantem", czyli o Duchu Świętym w życiu Kościoła i świata. W 141-stronicowym orędziu, Ojciec Święty ostro potępił ateizm, materializm i marksizm za dążenie do wyparcia religii na świecie. Papież ostrzegł także przed "obliczem śmierci" o jakim mowi współczesny człowiek, to znaczy o śmierci poprzez samozagładę nuklearną, poprzez groźne ubóstwo i głód, zabiegi przerywania ciąży, eutanazję, wojny i międzynarodowy terroryzm. Encyklika "Dominum et vivificantem" jest piątym z kolei orędziem ogłoszonym przez Ojca Świętego od czasu objęcia urzędu papieskiego w 1978 roku. W zasadzie encyklika ma charakter orędzia teologicznego, ale zawiera również ostro sformułowany atak na różnorodne współczesne ideologie i poglądy, i ostrzega przed groźbą, jaką wszystkie "izmy" stanowią dla duchowego życia człowieka. Zdaniem Papieża-Polaka, materializm jest zewnętrzna manifestacją wyparcia się Boga i zasadniczym uznaniem treści marksizmu. Współczesny materializm jest według Ojca Świętego konsekwentnie wyznawany ateizmem, ponieważ z założenia i w praktyce w radykalny sposób wyklucza on istnienie i wpływ Boga, jako ducha, na świat i wszystkich ludzi.

● **W Czechosłowacji więzienie za malowanie na murach** W Czechosłowacji 6 młodych ludzi zostało skazanych na karę więzienia za "działalność antypaństwową". Malowali oni na murach hasła, które uznano za "wrogie". Jedno z nich przytoczono w sądzie "Tak - dla socjalizmu". Rozprawa odbyła się w małej miejscowości Fridek-Mistek koło Ostrawy. Skazani odpowiadali za czyny popełnione w latach 1983-1984. Najwyższy wyrok otrzymał Dalibor Helstyn - 20 miesięcy więzienia.

● **ONZ zatwierdził pomoc dla Afryki** Zgromadzenie Ogólne ONZ zatwierdziło plan pomocy krajom należącym do Organizacji Jedności Afrykańskiej, opiewający na sumę 128,1 miliardów dolarów. Zatwierdzony projekt jest wynikiem tygodniowych pertraktacji przedstawicieli największych państw Zachodu, ZSRR oraz Wspólnoty Afrykańskiej. W dokumencie przygotowanym przez specjalny Komitet, wyszczególnione są problemy z jakimi borykają się państwa Afryki. Zapewnia on również pomoc materialną, jaką udzieli Afryce w okresie następnych 5 lat niekto panstwa. Zdaniem przewodniczącego komitetu zajmującego się przygotowaniem dokumentu "Program ONZ dotyczący poprawy ekonomii krajów afrykańskich w latach 1986-1990", kanadyjskiego ambasadora w ONZ S. Lewisa, "Afrykańczycy otrzymali wszystko, o co poprosili. Dokument jest triumfem Afryki, dążącej do reform i współpracy z krajami całego świata". Przygotowanie wspomnianego dokumentu trwało tydzień i zakończyło się 1 czerwca. Jak stwierdzono, chodziło o to, aby sformułowania w nim zawarte odpowiadały wszystkim zainteresowanym stronom, zapewniając tym samym zatwierdzenie go na sesji generalnej Zgromadzenia Ogólnego. Dokument składa się z 24 punktów, w których poruszane są takie zagadnienia, jak dalszy rozwój ekonomiczny krajów afrykańskich, ich olbrzymie zadłużenie sięgające 174 miliardów dolarów oraz determinacja rządów afrykańskich do pokonania piętrzących się trudności. Stwierdza on również, że współpraca wszystkich zainteresowanych państw całego świata powinna dać pozytywne rezultaty, pomoc Afryce w wybrnięciu z kłopotów. Kraje zachodnie zobowiązały się wpłacić na rzecz państw afrykańskich sumę 45,6 miliardów dolarów.

● **Krol Hussein aresztował 17 czołowych komunistów jordanian** Komunistyczna partia w Libanie podała, że jordanianka służba bezpieczeństwa aresztowała podczas przeprowadzonej rano oblawy na mieszkaniu komunistów, szefa promoskiewskiej partii komunistycznej Fayeka Warrada oraz 16 członków biura politycznego. Przyczyną było oskarżenie o wzniecanie studenckich protestów.

● **W Moskwie stanął przed sądem za odmowę służby wojskowej 24-letni Serafin Jewsiukow** Jego rodzina od 8 lat bezskutecznie stara się o zezwolenie na emigrację, a Jewsiukow spędził już 2 lata w obozie pracy na Syberii, skazany z tego samego co obecnie oskarżenia. Jak powiedziała zachodniemu reporterowi jego siostra Ludmiła, Serafin, któremu grozi 5 lat więzienia, został w areszcie pobity.

● **Prezydent Syrii Assad "zaskoczony i zaniepokojony"** W wywiadzie dla dziennika "Washington Post", prezydent Syrii, Hafez Assad, odrzucił oskarżenia o wspieranie organizacji terrorystycznych i zarzucił jednocześnie administracji prezydenta Reagana celowe "oziębienie" stosunków amerykańsko-arabskich. Assad powiedział, że jest "zaskoczony i zaniepokojony" polityką konfrontacji prowadzoną - jego zdaniem - przez USA. "Nie da się nic zrobić (w sprawie pokoju na Bliskim Wschodzie) dopóki USA będą potrząsać wojennym toporem". Assad powiedział, że był ostatnio gościem pułkownika Kadafiego. Wydaje mu się nieprawdopodobne by supermocarstwo posuwało się do użycia floty i bombowców dla dokonania zamachu na przywódcę Libii. Assad stwierdził, że nic nie wie o żadnych terrorystach na terytorium jego kraju, a jedyną działalność, jaką wspiera to "kulturalna i polityczna aktywność" ugrupowania Abu Nidala.

● **Gorbaczow obiecuje pomoc Libii** M. Gorbaczow przyrzekł podczas spotkania z przedstawicielem Libii w Moskwie, iż udzieli temu krajowi daleko sięgającej pomocy. Sowiecki przywódca ostrzegł jednak wysłannika pułkownika Kadafiego, iż wszelkie akty terroryzmu mogą posłużyć jako "pretekst" dla "imperialistycznych ataków". Agencja TASS podała, iż podczas rozmowy z majorem Abdulem Salaam Jalloudem, zastępcą Kadafiego, Gorbaczow skoncentrował się na "wnioskach wyciągniętych z amerykańskiego ataku na Libię". Agencja TASS stwierdziła, iż pomimo negatywnych konsekwencji jakie USA poniosły w wyniku nalotu na Libię, nie można wykluczyć, iż zdecydują się one ponownie na podobną akcję. "Dlatego też - podkreśla TASS - należy być przygotowanym, umacniać obronność państw, mogących stać się celem imperialistycznego ataku. Należy także nie dawać pretekstów do podobnych akcji, a nade wszystko nie stosować żadnych form terroryzmu".

● **Uratowano 11 uchodźców kubkańskich** W ostatniej dekadzie maja załogi amerykańskich statków rybackich uratowały raz 6, raz 5 Kubkańczyków dryfujących na tratwach zrobionych z detek samochodowych w wybrzeży Florydy. Jedną z uratowanych grup powiedziała, iż jej członkowie zdecydowali się na tę ryzykowną podróż po usłyszeniu komunikatu nadanego ze Stanów Zjednoczonych przez Radio Marti, które podało iż wiele podobnych ucieczek z Kuby zakończyło się sukcesem.

● **Nagroda Wolności dla Herlinga - Grudzińskiego** Wybitny polski pisarz Gustaw Henryk Herling-Grudziński, został tegorocznym laureatem Nagrody Wolności, przyznawanej przez francuski Pen-Club, za książkę "Inny świat", opisującą życie w sowieckich więzieniach i łagrach. Dzieło Herlinga-Grudzińskiego wydane przed ponad 30 laty po polsku i angielsku, zostało opublikowane w tłumaczeniu na język francuski dopiero w ubiegłym roku. Francuski renomowany dziennik "L'Express" zamieścił bardzo przychylną recenzję, stwierdzając, że jest to "gulag widziany oczyma wielkiego pisarza".

● **Samoloty sowieckie 200 mil od Wirginii** Po raz drugi w ciągu bieżącego roku myślicie amerykańskie przechwyciły nad wodami Oceanu Atlantyckiego sowieckie samoloty dalekiego zasięgu odbywające swe regularne loty pomiędzy bazami w ZSRR a Kubą. Dwa F-15 poderwały się na skutek alarmu ogłoszonego w bazie lotniczej Langley i wkrótce znalazły się oko w oko z dwoma sowieckimi samolotami Tu-142 "F" (nazwa kodowa NATO - "Bear"). Samoloty sowieckie podążały w kierunku Kuby w znacznej odległości od amerykańskich wód terytorialnych, ale na granicy tzw. "strefy identyfikacyjnej", która wynosi dla lotnictwa 25-300 mil Tu-142 "F" są używane przez lotnictwo morskie ZSRR do wykrywania i niszczenia okrętów podwodnych przeciwnika. Samoloty sowieckie zostały przechwycone o godzinie 4:45 rano czasu strefy wschodniej i po zostawieniu pod obserwacją bazy Langley do chwili przejścia obszarów przez f-4 i kolejne 7-1: z bazy Seymour Johnson ze stanu Północnej Karoliny.

● **Waldheim zostaje prezydentem Austrii** Kurt Waldheim, były sekretarz generalny ONZ, został wybrany w drugiej turze wyborów prezydentem Austrii. 67-letni Waldheim reprezentujący konserwatywną Partię Narodową wygrał wybory zdobywając 53,9% głosów. Kontrkandydat, socjalista Kurt Steyer uzyskał 46,1% głosów. Od dłuższego czasu trwała prowadzona przez środowiska żydowskie kampania oskarżania Waldheima o nazistowską przeszłość i przestępstwa wojenne. Środowiska te określiły wynik wyborów w Austrii jako "koszmar" i "hanbę". Według niektórych wynek ten świadczy o ostrym antysemityzmie panującym w Austrii. Izraelski minister spraw zagranicznych J. Shamir wezwał na konsultacje, w celu zaprzestowania przeciwko Waldheimowi wyborów, ambasadora izraelskiego w Wiedniu. W trakcie kampanii wyborczej Waldheim stanowczo zaprzeczał oskarżeniom podkreślając, że ataki te wywodzą się z organizacji i od osób prywatnych, a nie z rządów.

ECHO TYGODNIA
Wydają i redagują
JACEK ADOLF i GRAŻYNA FARMUS
Adres do wysyłki korespondencji ogłoszeń płatności rachunków
zamowien prenumerat
862 Tandrige Crescent, REXDALE, ONT M9W 2P2
TEL 743 - 5706 w godz 10 - 3 po poł 766 - 3774
ADVERTISEMENTS
● Display ads \$ 7 column inch ● Full page \$ 700 half page \$ 400
● Classified ads \$ 4 (up to 25 words) 5+ each additional word

Nie głosowałbym na Waldheima...

Prawie 54% Austriaków wybrało jednak 67-letniego Kurta Waldheima prezydentem Austrii i wszystko na to wskazuje że wypływające w większości od organizacji żydowskich i indywidualnych Żydów oskarżenia o bardzo brzydki przeszłość nazistowską nie tylko mu nie zaszkodziły ale zdecydowanie pomogły wygrać.

Solidarność z Waldheimem wyraziła cała Austria ci którzy na niego głosowali a także wielu z tych którzy głosowali na Steyera (46 11%) uważając go za lepszego kandydata jedynie ze względów politycznych a nie ze względu na nazistowską przeszłość Waldheima.

To co jest szokujące to to że Austria wybierając Waldheima rozrzuciła go za nazizm uznawszy że nie był wojennym przestępcą nie dlatego że nie ma dowodów ale dlatego że po prostu musiał wykonywać rozkazy. To co jest szokujące to to że Austria zajęła stanowisko że są sytuacje w których człowiek jest zwolniony od odpowiedzialności od nakazu przemyślenia swych działań nie może więc w przyszłości po zniesieniu owych sytuacji ponosić za nie kary nawet gdyby miała nią być kara stosunkowo łagodna odмова głosu na byłego hitlerowca prezydenckiego kandydata.

Czy gdyby nazizm naprawdę smierdział Austriakom nie znaleźliby oni prezydenta powiedzmy wśród ludzi czystych z wojennego pokolenia bądź wśród roczników automatycznie nieskazanych urodzonych w latach 30-tych i młodszych?

Nie głosowałbym na Waldheima nie dlatego że wysunęto przeciwko niemu raczej wiarygodnie wyglądające zarzuty. W koncu Izrael nie wniósł formalnego oskarżenia a bez procesu sądowego nie sposób sprawy jednoznacznie przesądzić (zaden sąd nie uznał Waldheima winnym gdyż nie miała miejsca żadna rozprawa sądowa).

Nie głosowałbym na Waldheima, gdyż obok prawa istnieje moralność i sumienie. To one podyktowałyby mi stanowcze nie dla dowolnego byłego hitlerowca kandydata na prezydenta jakiegokolwiek państwa.

Nawet jeśli był tylko maciupenkim trybikiem. Można go dlatego nie trzymać w więzieniu nie wieszac na szubienicy ani nie znęcać się nad nim za przeszłość ale pewna sfera pozycji społecznych powinna być dla niego zamknięta dożywotnio.

Z A N A S Z ą I W A S Z ą

Adama Winklera poznałam gdy 6 czerwca przyjechał wraz z Mirkiem Chojeckim na spotkanie z torontorską Polonią. Z naszych rozmów powstał zapis monologu, z którego wyłania się postać człowieka, który podjął niecodzienną decyzję udania się do walczącego Afganistanu i przyłączenia się do partyzantów. W zapisie tym chciałam odtworzyć motywację tej decyzji, obraz społeczności afgańskiej, dramat wojny i skazanego nań pokolenia. Z wypowiedzi Adama rysuje się także koncepcja pomocy dla partyzantów jako moralnego obowiązku wolnego świata.

DLACZEGO NA WOJNĘ

Pojechałem się tam biec, bo jestem Polakiem. Bo nauczyła mnie tego historia, zwłaszcza ostatnich dziesięcioleci. W rodzinie narodów mamy wielką tradycję walki o wolność naszą i waszą. Bo droga do Wolnej Polski prowadzi przez upadek Związku Radzieckiego. A Afganistan jest miejscem gdzie toczy się wojna z Sowietami.

Była i motywacja węższa wyjazdu. Chciałem poznać rzeczywistość walczącego Afganistanu, żeby odpowiedzieć na pytanie jak im pomóc. Motywacja szersza - miała charakter moralny czy humanitarny - pomoc tam, gdzie mocny bije słabszego.

Pytasz, dlaczego Afganistan, a nie Nikaragua? Bo w Afganistanie jest walka ze wspólnym wrogiem. Dlaczego nie Etiopia? Afganistan mnie zafascynował swoją determinacją i wolą oporu. To są rzeczy coraz bardziej zapomniane.

W chwili gdy świat współczesny jest tak ogromnie skomplikowany, trzeba szukać w życiu wielkich wyborów. Wyborów biblijnych, moralności w biblijnym sensie. I nie bac się ponoszenia ryzyka. Trzeba brać na siebie indywidualną odpowiedzialność za stosunek do zła.

Dlaczego nie wybrałem w Polsce walki z bronią w ręku, kiedy w ojczyźnie broni się tych samych wartości? W Polsce nikt się nie bije i dalby Bog żeby nie musiał.

Może w Polsce narodzić się przez analogię do krajów, gdzie panuje terror, konterror. Ale nie jestem pewien czy to byłoby dobrze. Mam także nadzieję, że Afganistan może być także namiastką dla tych, którzy chcą walczyć zbrojnie z Sowietami. W Polsce może dojść do radykalizacji metod walki. Niech ta wojna będzie rekompensatą dla chłopców, którzy chcą strzelać do Czerwonego, a wiedzą że nie powinni tego robić u siebie.

NIE PRZYJMUJĄ WSZYSTKICH

Dlaczego? Opowiem historię autentyczną. W Dolinie Khandahar była ofensywa. Posterunki rozstawione co 20 mil. Zjawia się ochotnik. W pierwszym posterunku odesłano ochotnika do następnego. A tam do następnego. Szedł do rana. W końcu wythumaczyli mu, że prawo gościnności nie pozwala by zginął gość. Trzeba go osłaniać, chronić, inaczej hanba padnie na całą wioskę. Gościa trzeba konwojować.

Myszę, że zyskałem ich sympatię tym, że przemieszczałem się sam. Bywało spotykałem komendanta rejonu gdzieś wysoko na bezdrożach, przekazywałem meldunek i brnąłem dalej po śniegu. Dawali mi czasem dezertersów z Armii Czerwonej, żeby ich doprowadzić lub pokazać drogę. Byłem ich gościem, ale nie musieli się mną opiekować jak nianki.

Wielu ochotników chce dostać się do partyzantki, ale nie biorą ich. Większy z nich bywa kłopot niż pożytek. Potrzebni są natomiast fachowcy - na przykład lekarze. Jest w Afganistanie ekipa francuska, ale złożona z ludzi, którzy znali ten kraj i warunki jeszcze sprzed wojny, mieli znajomych i przyjaciół w partyzantce. W centrali w Islamabudzie w Pakistanie działają całe ogromne organizacje ochotników, ale przez granicę przeczuczą niewielu obcokrajowców.

JAK DOTARŁEM DO PARTYZANTÓW

Pracowałem dla Afganistanu w Paryżu praktycznie od początku wojny. Miałem przyjaciół w emigracyjnej opozycji. Znałem czechosłowackiego działacza Karty 77, Pelikana. Do Afganów na początku szczęścia nie miałem. Trafitem na maosistów, potem faceta, który defraudował. Zacząłem się w końcu rozglądać poważnie. Przez 6 miesięcy ze słuchawkami na uszach uczyłem się jednego z głównych języków używanych w Afganistanie. Miałem też korepetytora, który jednak nie władał najlepszym językiem, jak się okazało później, mówił gwarą.

Przygotowywałem się także kondycyjnie (Winkler jest także alpinistą. Zastąpił m in z atknięcia flagi Solidarności na Mont Blanc). Studiowałem materiały o kulturze i religii islamu. Rozmawiałem z delegatami partii afgańskich na zachodzie, współpracowałem z francuskim komitetem pomocy Afganistanowi.

W Pakistanie nawiązałem kontakty z partią Iamad Islami, wybraną przez mnie jeszcze w Paryżu i zostałem skierowany do doliny Pandzir, gdzie walczą oddziały podporządkowane tej partii. Z głównej siedziby Iamadu udałem się do Peszanaru, a następnie do przygranicznej miejscowości Cintral, skąd w towarzystwie dwóch dziennikarzy francuskich i dwóch przewodników, karawaną osiołków, przedostaliśmy się do Pandziru. Trasę na wysokości kilku tysięcy metrów pokonałismy w 12 dni.

ciąg dalszy na str 8

PETYCJA UCZESTNIKÓW SPOTKANIA Z ADAMEM WINKLEREM

Toronto 6 06 86

DO MINISTRA SPRAW ZAGRANICZNYCH KANADY JOE CLARKA

Tocząca się od szesciu lat wojna narodu afgańskiego z okupacyjną armią sowiecką nie znajduje niestety, jak dotąd, większego zainteresowania ze strony świata zachodniego. Śmierć miliona Afganów, będąca jedną z największych zbrodni ludobójstwa XX wieku, pozostaje na marginesie zainteresowań rządów państw zachodnich, mas mediów i tym samym poszczególnych społeczeństw.

My, zebrani na spotkaniu z Polakiem, uczestnikiem walk partyzanckich w Afganistanie, Adamem Winklerem, zwracamy się do władz kanadyjskich z żądaniem

- zdecydowanego potępienia ludobójstwa i łamania praw ludzkich w tym kraju oraz podjęcia wszelkich możliwych działań dyplomatycznych, zmierzających do wycofania sowieckich wojsk okupacyjnych z Afganistanu,

- udzielania pomocy materialnej i humanitarnej partyzantom i ludności cywilnej Afganistanu w postaci leków, żywności, sprzętu medycznego, odzieży, oraz niezbędnej pomocy serwisu techniczno-sanitarnego,

- przyjmowania do Kanady dezertersów z Armii Czerwonej na statusie uchodźców politycznych

Sądzymy, że swoją zdecydowaną postawą rząd Kanady przyczyni się do przywrócenia narodowi afgańskiemu jego suwerenności

Organizator petycji
POLISH-CANADIAN ACTION GROUP

Kopia tej petycji wysłana została również do organizatorów spotkania z Adamem Winklerem w Montrealu i Ottawie

PIELGRZYMKĄ DO NIAGARA—ON—THE—LAKE DNIA 15 CZERWCA, 1986 r

Tegoroczna pielgrzymka do Niagara-on-the-Lake, na groby żołnierzy polskich, urządzana przez Polsko-Amerykański Komitet Obywatelski, przy współudziale organizacji wojskowych i społeczno narodowych z Kanady i Stanów Zjednoczonych, odbędzie się dnia 15-go CZERWCA 1986 roku

Zbiórka pocztów sztandarowych i oddziałów marszowych na głównej drodze do cmentarza o godzinie 11-00 rozpocznie po zdaniu raportu przez Marszałka parady i przeglądzie wojskowym, pochod uda się na cmentarz, gdzie o godzinie 12-00 w południe odprawiona zostanie msza św. żałobna, na intencję żołnierzy polskich, którzy zginęli za ojczyznę. Mszę św. odprawi i wygłosi kazanie ks. Władysław Kłós, kapelan Komitetu Obywatelskiego i wielu innych organizacji na terenie Buffalo

Po mszy św. nastąpi okolicznościowy program i przemarsz do pomnika Nieznanego Żołnierza Kanadyjskiego, gdzie nastąpi złożenie wienca Honorowym gościem będzie Naczelny Komendant Stowarzyszenia Weteranów Armii Polskiej w Ameryce, pan Bolesław Łaszewski z Nowego Jorku

Przewodniczącym programu pielgrzymki jest były Komendant Główny American Legion pan Michał Kogutek z Lackawana, N Y, natomiast Marszałkiem parady jest prezes placówki N° 315, Royal Canadian Legion - Władysław Kaszyca z Hamiltonu. Wicemarszałkami zostali pan Tadeusz Szczygłowski z Koła N° 20 SPK z Toronto i pan Władysław Jagiellnic, Komendant Stowarzyszenia Weteranów Armii Polskiej w Kanadzie imieniem generała Józefa Hallera

Prezes Polsko-Amerykańskiego Komitetu Obywatelskiego, pan Karol Tomaszewski, wraz z całym Komitetem pielgrzymki, zaprasza Polonię z Kanady i Stanów Zjednoczonych o jak najliczniejszy udział w tej uroczystości w 45-tą rocznicę śmierci wielkiego Polaka, jednego z organizatorów Armii Polskiej w Ameryce Ignacego Jana Paderewskiego

Polish-American
Citizens Organization
(Komitet Obywatelski)
- Buffalo

NOTATKA Z WINDSOR ZBIÓRKA PIENIĘDZY NA POMOC POLSCE

W dniu 27 maja br. z inicjatywy parafii św. Trójcy w Windsor zawiązał się Ogólnopolski Komitet, który na apel Kongresu Polonii Kanadyjskiej zajmie się zbiorcą pieniędzy na rzecz polskich rodzin, poszkodowanych wybuchem w atomowej elektrowni w Czarnobylu. W skład Komitetu Organizacyjnego wesz-

li Jan Garlicki - przewodniczący, Kazimierz Weber - wiceprzewodniczący, Jan Toporowski - sekretarz, Maria Żehaluk - skarbnik, oraz prezesi i przedstawiciele wszystkich organizacji i grup polonijnych z terenu Windsor

ZA ZARZĄD
Jan Toporowski

INFORMACJE PCAG

Zbiórka pieniędzy na zakup mleka w proszku dla dzieci polskich (Radioactive Fallout Disaster Fund) zainicjowana przez PCAG trwa. Dotychczas przekazano \$4 038 03. Sumy od \$10 wwyż kwantyfikują się jako "charitable donation". NIE ZWLEKAJ - CZAS NAGLI!

Za pośrednictwem M. Chojeckiego (przedstawiciela Solidarności i redaktora Kontaktów) otrzymaliśmy listę rodzin więźniów politycznych oraz osób wyrzucanych z pracy z "wilczym biletem". Ludzie ci nie mają z czego żyć. Inicjujemy akcję pomocy materialnej tym rodzinom w formie "adopcji" rodzin w Polsce przez jedną lub kilka rodzin w Kanadzie. Można też przesyłać indywidualne datki na konto PCAG

Prelekcja Adama Winklera opisująca zbrodnie ludobójstwa w Afganistanie połączona z wyświetleniem dwóch filmów i odczytem Mirosława Chojeckiego wypełniła salę Credit Union do ostatniego miejsca. Dorazna zbiórka na pomoc partyzantom afgańskim przyniosła ponad \$350 -

KOMUNIKAT

Szkoła języka angielskiego przy Parafii Matki Boskiej, 1996 Davenport Rd., organizuje dnia 20 czerwca br. kiermasz letni, z którego dochód przeznaczony zostanie na remont kościoła. Prosimy wszystkich o darowanie niepotrzebnych rzeczy, mogą się przydać innym. Organizatorzy będą odbierać każdą zaofiarowaną rzecz z domów ofiarodawców

Prosimy dzwonić pod numer 767-9089

ZAKOŃCZENIE

roku szkolnego VIII klasowej
Szkoły Polskiej im.

Adama Mickiewicza, Gminy 1
Związku Narodowego Polskiego
w Kanadzie

Kierownictwo VIII klasowej Szkoły Polskiej im. Adama Mickiewicza serdecznie zaprasza rodziców i sympatyków Szkoły na uroczyste zakończenie roku szkolnego, które odbędzie się w niedzielę dnia 15 czerwca o godz. 5 00 po południu w domu Stowarzyszenia Weteranów II Korpusu Polskiego 8 Armii, 2032 Dundas St West (przy ul. Howard Park Ave.)

AGENT CIA

Ciąg dalszy ze str 1

padła na 15 grudnia, bo w tym dniu miano zwolnić do cywila znaczną liczbę żołnierzy

Ogłoszenie stanu wojennego w dniu 13 grudnia 1981 przez wojskowego przywódcę PRL gen Wojciecha Jaruzelskiego skutecznie zakończyło pierwszy eksperyment z pluralizmem związkowym w krajach komunistycznych

Zmiana tożsamości i wyrok śmierci

Jak podały dwa amerykańskie źródła rządowe, Kuklinski wraz z rodziną mieszka obecnie w Stanach Zjednoczonych i ma wraz z rodziną nową tożsamość. Jeden z tych informatorów powiedział o Kuklinskim "To bardzo odważny człowiek, który został agentem (CIA) nie dla pieniędzy, ale dlatego, że nie mógł znieść tego co Sowiety i (polski) rząd wojskowy wyrządziły jego krajowi"

Informator powiedział, że Kuklinskiego zaocznie skazano w Polsce za szpiegostwo i wydano na niego wyrok śmierci

Jak podają źródła amerykańskie, Kuklinski był w stanie dostarczyć CIA ostateczną wersję operacyjnego planu zgnięcia Solidarności. Według tych źródeł, egzemplarze planu, nie zawierające daty wprowadzenia go w życie, zostały wydrukowane w Związku Sowieckim, aby dowiedziały się o nim możliwie jak najmniejsza liczba Polaków

23 grudnia 1981, dziesięć dni po wprowadzeniu stanu wojennego w Polsce, Reagan powiedział w przemówieniu telewizyjnym "Nie jest przypadkiem, że proklamację o stanie wojennym wydrukowano w Związku Sowieckim we wrześniu" Zdaniem niektórych byłych funkcjonariuszy wywiadu i innych ekspertów, uwagi Reagana stanowiły wówczas nadzwyczajne naruszenie urzędowej tajemnicy

Znał listy internowanych

Urban powiedział wczoraj (3 czerwca) że Kuklinski znał takie szczegóły jak listy internowanych, ruchy jednostek polskiej armii oraz przygotowywane antysolidarnościowe ustawodawstwo, które miało towarzyszyć stanowi wojennemu

Udzielenie wywiadu do publikacji Urban obwarował warunkiem, by *Washington Post* zapytał amerykańską administrację o jego relację o tym najbardziej tajemniczym epizodzie całego dramatu Solidarności

Wczoraj wieczór Biały Dom nie miał komentarzy

Drobiazgowo zaplanowany stan wojenny, któremu według oszacowań towarzyszyło internowanie 5 tysięcy działaczy związkowych, nastąpił po szesnastu miesiącach napięcia narastającego między Solidarnością a władzami komunistycznymi

Urban powiedział, że władze PRL po raz pierwszy zdały sobie sprawę, że Kuklinski jest amerykańskim agentem, kiedy nie zjawił się w pracy w dniu 6 listopada. Jego dom i domy jego dwu synów były puste

Według Urbana, władze PRL przyjęły, że CIA postanowiła "wycofać" z Polski Kuklinskiego wraz z całą rodziną po to, by móc ujawnić jego informacje o przygotowaniach do stanu wojennego, nie narazając go przy tym na niebezpieczeństwo. Urban powiedział, że w Warszawie sądzono, że od 7 listopada Kuklinski był bezpieczny, w amerykańskich rękach

"Reagan mógł zapobiec internowaniom"

"Władze polskie czekały na jakies oświadczenie z Waszyngtonu. Ale czas mijał, a Stany Zjednoczone zachowywały milczenie, więc plany wprowadzono w życie", powiedział Urban. Kuklinskiego określił jako "oficera operacyjnego kierującego planowaniem stanu wojennego" w sztabie głównym armii, lecz nie podał dokładnie jego stanowiska

Sprawa Kuklinskiego w wersji Urbana różni się drastycznie od fragmentarycznej relacji, która ukazała się w tygodniku *Newsweek* w grudniu 1982 w oparciu, jak twierdzono, o źródła amerykańskie. Nie podając nazwiska agenta *Newsweek* napisał, że administracja Reagana nie mogła ostrzec Solidarności o zbliżającym się stanie wojennym, nie narazając życia pułkownika. Urban powiedział dziś, że to nonsens

Analizując przyczyny milczenia Waszyngtonu Urban powiedział, że jak się wydawało administracja Reagana była przekonana, że wprowadzenie stanu wojennego wywoła krwawy konflikt w Polsce, a Stany Zjednoczone nie były zainteresowane w zapobieżeniu takiemu konfliktowi. Powiedział, że potem Reagan był bardzo zły, że tak łatwo zgnieciono Solidarnosc

Urban powiedział "Ten incydent dał nam wgląd w to, co Reagan czyni i mówi. Głosi swą miłość do Soli-

darności, ale w dużej części jest to miłość mieszcza. Mogł zapobiec aresztowaniom i internowaniom, ale tego nie zrobił"

Ujawnienie przez rząd PRL incydentu, który normalnie w kraju komunistycznym zostałby ukryty, jak się wydaje wynika częściowo z mających nadal miejsce napięć politycznych między Warszawą a Waszyngtonem. Urban oskarżył amerykańską administrację o to, że nadal zajmuje postawę wroga Polsce, co wyraża się w przyjmowaniu przywódców Solidarności przebywających na uchodźstwie i w wyrażaniu poparcia dla podziemia Solidarności

Zapytany, dlaczego tych informacji nie ujawniono wcześniej, odpowiedział "Nie jest rzeczą łatwą ani miłą wyjawic, że Amerykanie mieli w naszym sztabie tak wysoko postawionego agenta, albo że polski pułkownik był amerykańskim szpiegiem. Byliśmy cierpliwi i mieliśmy nadzieję, że sprawy się ułożą" między Waszyngtonem a Warszawą

Urban powiedział, że na dwa dni przed swym zniknięciem Kuklinski był obecny na zebraniu, na wysokim szczeblu, poświęconym planowaniu stanu wojennego i dlatego był szczególnie dobrze poinformowany. W zebraniu brali też udział kierownicy wszystkich departamentów wojskowych i rządowych, biorących udział w przygotowaniach do wysoce tajnej operacji, o której istnieniu wiedziała tylko grupka ludzi z otoczenia Jaruzelskiego

Utrzymanie ścisłej tajemnicy było kluczowym elementem w planie rządu PRL zmierzającym do zawieszenia, a w końcu do zakazania, bez większych ofiar w ludziach, potężnego ruchu społecznego, który pod koniec 1981 liczył, jak się szacuje, 10 milionów członków Działaczy Solidarności. Byli całkowicie zaskoczeni, kiedy specjalne jednostki policyjne rozpoczęły masowe aresztowanie o świcie 13 grudnia

Kiedy Urban mówił prawdę?

Relacja Urbana nie tylko kwestionuje postępowanie administracji Reagana w sprawie kryzysu, lecz także oficjalnie potwierdza, że w listopadzie 1981 plany wprowadzenia stanu wojennego były już mocno zaawansowane. Poprzednio rzecznik rządu PRL utrzymywał, że wprowadzenie stanu wojennego było decyzją podjętą w ostatniej chwili, spowodowaną wezwaniem Solidarności do demonstracji ulicznych na dzień 17 grudnia

4 bm Michael T Kaufman, warszawski korespondent *New York Times'a* napisał, że przywódcy Solidarności potwierdzają, że zimą 1981 nie otrzymali wiarygodnych ostrzeżeń o zbliżającym się narzuceniu stanu wojennego i dodali, iż gdyby byli z góry ostrzeżeni, to mogliby zapobiec posunięciom wojskowym rządu ogłaszając wiadomość o jego planach i przygotowując się do strajku powszechnego

Wałęsa, z którym skontaktowano się w jego mieszkaniu w Gdansk, powiedział, że zimą 1981 nie otrzymał absolutnie żadnego ostrzeżenia od nikogo

Zapytany, czy takie ostrzeżenie uchroniłoby przed możliwością stanu wojennego, odpowiedział, że takie spekulacje nie są poważne

"Zarzuty są sfabrykowanym oszustwem"

4 bm administracja Reagana oskarżyła władze PRL o to, że wysuwają zarzuty, które są sfabrykowanym oszustwem. Chodzi o zarzut, że Stany Zjednoczone ukryły przed przywódcami Solidarności tajną informację o grożącym wprowadzeniu przez władze PRL stanu wojennego w grudniu 1981

Jak podaje Bernard Gwertzman z *New York Times'a*, wysoki funkcjonariusz administracji, który w 1981 zajmował się sprawami polskimi powiedział 4 bm "Wiedziałem o uciekinierze, ale nigdy nie słyszałem o terminie 15 grudnia"

Wyżsi urzędnicy Departamentu Stanu USA, którzy zajmowali się sprawami polskimi w tym okresie, to sekretarz stanu Alexander M Haig Jr, Walter J Stoessel Jr, podsekretarz stanu do spraw politycznych, oraz Lawrence S Eagleburger, asystent sekretarza stanu do spraw europejskich. Zaden z nich nie jest już obecnie w rządzie

RELACJA NEW YORK TIMES'A

5 bm Michael T Kaufman z *New York Times'a* depeszował z Warszawy, że zapewnienia władz PRL, że Stany Zjednoczone dowiedziały się o planach stanu wojennego lecz ukryły to przed Solidarnością, są najnowszą próbą władz PRL zmierzającą do przysporzenia kłopotów administracji Reagana. Dyplomaci i inni obserwatorzy są zgodni co do tego, że jest to najpoważniejsza z dotychczasowych prób

Dyplomaci byli oszołomieni

Kiedy Stany Zjednoczone ofiarowały mleko w proszku dla polskich dzieci do wypadku atomowym w Czar-

nobyli, rząd polski przyjął tę ofertę i zaferował wysłanie 5 tys spiworów dla bezdomnych w Nowym Jorku

Potem, trzy dni po aresztowaniu przywódcy podziemia Zbigniewa Bujaka, rzecznik rządu Jerzy Urban sugerował, że dyplomaci amerykańscy wiedzieli gdzie się Bujak ukrywał

Ale dopiero uwagi Urbana o ucieczce płk Włodzimierza Kuklinskiego oszołomiły zarówno dyplomatów jak i polskich obserwatorów

We środę (4 czerwca) urzędnik amerykański, który zajmował się sprawami polskimi w 1981 powiedział, że wiadomo mu było o uciekinierze, lecz nie było mu wiadomo o żadnych konkretnych informacjach rzekomo przekazanych przez tego uciekiniera o stanie wojennym

Zarówno dyplomatom jak i Polakom uderzył czas, jak i władze PRL wybrały dla ujawnienia rewelacji. Podkreśla się, że rewelacje ujawniono zaraz po przyjęciu PRL do Międzynarodowego Funduszu Monetarnego, po aresztowaniu Bujaka i na trzy tygodnie przed zjazdem rządzącej partii komunistycznej

"Zdemoralizować Solidarnosc"

Panuje zgodność poglądów co do wewnętrznych celów tych rewelacji

Jeden z zachodnich dyplomatów powiedział "Jest oczywiste, że rząd chce jeszcze bardziej zdemoralizować opozycyjną Solidarnosc i tych, co ją popierają. Najpierw pojmuje się charyzmatyczną postać Bujaka, potem próbuje się wykazać, że ten kogo się uważało za obrońcę i dobroczyńcę ludzi Solidarności, ten kogo ci ludzie nazywali wujkiem Reaganem, cynicznie ich zdradził"

Urban sugerował, że Stany Zjednoczone zataiły informację o planach stanu wojennego w przekonaniu, że polscy żołnierze nie chcieliby brać udziału w represjach wobec polskich robotników i że Związek Sowiecki skompromitowałby się, narzucając stan wojenny w kraju rządzonym przez zaprzyjznaną partię komunistyczną

Inny funkcjonariusz rządu PRL sugeruje odmienną interpretację ze Stany Zjednoczone mogły dojść do wniosku, że gdyby nie dopuściły do wprowadzenia stanu wojennego, nastąpiłaby sowiecka interwencja i z dwójgą złego "polskie rozwiązanie było lepsze niż sowieckie"

Dyplomaci zachodni mówią, że jak się wydaje gen Jaruzelskiemu bardzo zależy na tym, by na zbliżającym się zjeździe partii ogłosić koniec ery Solidarności. Rząd chce sprawic wrażenie, że Solidarnosc nie tylko jest skonczone jako organizacja, ale także jako siła moralna, a to co z niej pozostało, to zagorzalcy powiazani, jak to określił Urban, z "zachodnimi osrodkami dywersyjnymi"

Uraza osobista

Funkcjonariusz rządowy powiedział, że jego zdaniem władze ujawniły sprawę Kuklinskiego, bo nie liczą już na amerykańskie pożyczki w okresie administracji Reagana. Po przyjęciu do Międzynarodowego Funduszu Monetarnego powiedział, Polska żywi teraz skromne nadzieje na pomoc od tej organizacji w spłacie długów i na pomoc gospodarczą. Poza tym, dodał, Polska zwraca się coraz bardziej ku Zachodniej Europie

Większość obserwatorów sądzi, że motywem ujawnienia sprawy było dobro kraju, tak jak je pojmują władze. Ale niektórzy są przekonani, że jednym z czynników była uraza osobista i obrazony honor

Gen Jaruzelski zażądał formalnych przeprosin od sekretarza obrony Caspara W Weinbergera, kiedy ten nazwał go sowieckim oficerem w polskim mundurze. Weinberger nigdy go nie przeprosił

Zwolennicy Solidarności oklaskiwali sankcje gospodarcze nałożone na PRL przez Stany Zjednoczone po wprowadzeniu stanu wojennego i udziału prezydenta Reagana w programie telewizyjnym "Aby Polska była Polska"

Wydawca torontonskiego *Expressu*, znany w zaprzyjznanym kręgu jako Olo Pruszyński (z tych dobrych Pruszyńskich) widocznie cieszy się specjalnymi względami władz PRL, które boją się zęby się nie napromieniował i widocznie dlatego ciągle nie dają mu wiza

WYTNIJ I DOŁĄCZ CZEK AKCJA ECHA TYGODNIA

Zalążam czek na sumę
na pomoc ofiarom skazania radioaktywnego w Polsce
Imię i nazwisko
Adres zamieszkania

Kod pocztowy

POMOC ŻYWNOSC LEKI i wysłać na adres
KPK Z G 288 Roncesvalles Ave Toronto Ont M6R 2M4

lub
Czek wystawic na PCAG
RADIOACTIVE FALLOUT DISASTER FUND wysłać na
adres P O Box 55 Station V Toronto Ont M6R 3A4

Rząd PRL potępił te kroki i według niektórych źródeł w Polsce, Urban dąży teraz przy pomocy swych rewelacji do tego, by przedstawić te gesty jako przejawy hipokryzji

JAN NOWAK NIE WIERZY URBANOWI

W niedzielę 8 bm w rozmowie z Rozgłosnią Polską Radia Wolna Europa były dyrektor tej rozgłosni i były konsultant Państwowej Rady Bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych Jan Nowak Jezioranski stwierdził, że osobście absolutnie nie wierzy, by Stany Zjednoczone umyślnie zataiły informacje Kuklinskiego

Mateusz Kielski / RWF Myslę ze chęć obrzydzenia Polakom prezidenta Reagana jest tylko jednym / motywem. Chodzi głównie o zatarcie prawdy o Solidarnosci i stanie wojennym. A prawda ta jest prosta. Solidarnosc jako związek zawodowy wyrzekając się programowo przemocy nie miała mozliwosci ani obalenia silą ustroju ani oparcia się polityczno wojskowej interwencji. Ale tez dlatego wina i polityczna i moralna za stan wojenny i rozlew krwi spada na tych którzy wybrali przemoc a nie rokowania

Nowak podkreślił, że choć płk Kuklinski był łącznikiem Jaruzelskiego i był w pełni poinformowany, a informując Amerykanów kosztem olbrzymiego ryzyka dla siebie i swojej rodziny chciał ocalić kraj od inwazji sowieckiej, to jednak informacje jego były niekompletne, a on sam znalazł się w USA na 36 dni przed stanem wojennym. Przekazał wprawdzie plany władz PRL Amerykanom, ale nie można było mieć pewności czy te plany będą wprowadzone w życie

Nowak stwierdził, że informacji z Polski było bardzo dużo i były często sprzeczne i często się nie sprawdzały dlatego trudno się dziwić że Amerykanie byli ostrożni po prostu po to, żeby nie utracić swej wiarygodności. Zas gdyby kolejny alarm się nie sprawdził, to prawdopodobnie uspiłoby to jeszcze bardziej czujność kierownictwa Solidarnosci

Gen Jaruzelski w przemówieniu 13 grudnia 81 Trzeba zapobiec zagrozić drogę którą zapowiedzieli otwarci przywódcy Solidarnosci. Musimy to oznajmić właśnie dziś kiedy znana jest bliska data masowych politycznych demonstracji w tym również w centrum Warszawy zwołanych w związku z rocznicą wydarzeń grudniowych. Tamta tragedia powtórzyć się nie może. Nie wolno nie mamy prawa dopuścić aby zapowiedziane demonstracje stały się iskrą od której zapłonąć może cały kraj. Instynkt samozachowawczy narodu musi dojść do głosu. Awanturnikom trzeba związać ręce zanim wtrąca ojczyznę w otchłan bratobójczej walki

Na pytanie, dlaczego Jaruzelski czekał z ogłoszeniem tych rewelacji aż 4½ roku, Nowak odpowiedział, że zdecydowano się na atak antyamerykański właśnie w tym momencie ponieważ ekipa Jaruzelskiego doszła do całkowicie fałszywego wniosku, że nadzieje na jakiś dialog, na to że dojdzie do jakiegos porozumienia, nie spełnią się i że wobec tego grupa rządząca nie ma już nic ani do zyskania ani do stracenia. Skutki tego mogą być tragiczne dla całego społeczeństwa, bo Polska w kompletnej izolacji od Zachodu nie będzie w stanie sprostać grożącej krajowi katastrofie gospodarczej i ekologicznej

Jan Nowak przypomina, że jak mu powiedział prof Richard Pipes, który wtedy był u prezydenta Reagana prawie codziennie, bo sprawa polska była sprawą na pierwszym planie, dzień 13 grudnia 81 był najczarniejszym dniem w całej pierwszej kadencji Reagana. Prezydent natychmiast domagał się, żeby mu przedstawić listę wszystkich mozliwych posunięć przez Amerykanów i ich aliantów, które mogłyby być wyrazem solidarnosci zachodniej z polskim społeczeństwem

CHYTRA SZTUCZKA

NIEDZIELA 8 CZERWCA Wysokim urzędnikiem Państwowej Rady Bezpieczeństwa Stanów Zjednoczonych był w 1981 w czesie kiedy płk Kuklinski uciekł do USA prof Richard Pipes urodzony w Krakowie wybitny historyk amerykański

Zapytany o opinie na temat rewelacji Urbana Pipes powiedział że nikt nie pragnął zerwania między władzami PRL a Solidarnoscia. Zawsze też zawarte w wypowiedzi Urbana określił jako chytrą sztuczkę mającą na celu wbić klinę między zwolenników Solidarnosci a Amerykę

ABSURD

Podnosząc sprawę Kuklinskiego Urban chce wmowić światu, że Reagan, kierując się swoiscie pojętym interesem politycznym Ameryki, zataił posiadane informacje o stanie wojennym, by spowodować rzez Solidarnosci. Prawdziwy Reagan to rzeźnik, zdrajca i hipokryta - daje nam do zrozumienia Urban

Co poważniejsi obserwatorzy bieżących wydarzeń uznają tezę Urbana za absurdalną

Nikt z krytyków tezy Urbana nie kwestionuje, że płk Kuklinski był dobrze poinformowany i że rzeczywiscie uciekł do Ameryki. Ale milczenie Amerykanów daje się bardziej przekonująco wytłumaczyć co najmniej na cztery inne sposoby

1 Amerykanie nie mieli dostatecznej pewności, by wszczynąć alarm (Tak oni sami wyjaśnili sprawę ustami anonimowego, wysokiego urzędnika Departamentu Stanu)

Informacje Kuklinskiego były bowiem niekompletne, bez daty planowanego zamachu stanu (Kuklinski dotarł do Stanów na 36 dni przed stanem wojennym). Poprzednio zdarzało mu się przekazywać informacje o planach władz PRL, które się potem nie spełniły

Uderzenie na alarm bez dostatecznych podstaw podważyłoby wiarygodność Ameryki i spowodowałoby oskarżenia o mieszanie się w wewnętrzne sprawy Polski

2 Niezależnie od oceny stopnia wiarygodności informacji Kuklinskiego Amerykanie mogli sądzić, że nie należy podnosić alarmu, bo jeśli Jaruzelski nie upora się z Solidarnoscia to zrobią to w końcu Rosjanie, w sposób o wiele bardziej krwawy

3 Amerykanie uznali informację za niewiarygodną, w powodzi innych, sprzecznych informacji

Pipes powiedział też, że w 1981 władze amerykańskie nie miały jasnego obrazu rozwoju wydarzeń w Polsce. U schyłku 1981 amerykańskie organa rządowe, odpowiedzialne za politykę zagraniczną, znajdowały się w stanie przejściowego zamieszania. To właśnie utrudniło Stanom Zjednoczonym odegranie bardziej czynnej roli w staraniach o zapobieżenie stanowi wojennemu w Polsce

Sprzeczność

Piątek, 6 czerwca Urban na konferencji prasowej omówił wywiad z ministrem spraw wewnętrznych Czesławem Kiszczakiem o sprawie Kuklinskiego. Kiszczak mówi, że być może ostrzeżenie wpłynęłoby na wzrost otrzewnienia i ostrożności w Solidarnosci. Mówi jednak też, że Solidarnosc wiedziała o tym co szykuje władza. "A więc przeciwnicy państwa winni się domyślić, że władze są gotowe do tego aby silą zapobiec przygotowywanemu przewrotowi"

RAPORT POLSKIEGO KOMITETU HELSIŃSKIEGO

Komitet Helsiński w Polsce opracował kolejny raport o przestrzeganiu praw człowieka w naszym kraju. Dokument liczy 33 strony

Raport składa się z 5 części

Przypomina, że wprowadzenie stanu wojennego przerwało prace nad projektami prawa wyborczego do organów samorządu terytorialnego i ustawy o radiu i telewizji a także że podstawowym kierunkiem modyfikacji prawa przed stanem wojennym było dążenie do jego humanitaryzacji co miało się przeznaczyć do zmniejszenia liczby więźniów w Polsce - najwyższej w stosunku do liczby mieszkańców w Europie

Raport przypomina, że na mocy ustawy z 1983 funkcjonariusze MSW mogą podejmować różne czynności w stosunku do obywateli, którzy nie są podejrzanymi o popełnienie przestępstwa

Autorzy stwierdzają, że jeśli debaty helsińskie nie mają być tylko dyplomatycznym ceremoniałem, muszą być wykorzystywane do stanowczej obrony wolności i zasad będących rzeczywiscie wspólnym dziedzictwem cywilizacji europejskiej

rzały się często. Klasycznym przykładem jest błąd Stalina, który nie chciał uwierzyć w zbliżającą się inwazję niemiecką na ZSRR, mimo szczegółowych informacji otrzymanych z Tokio od Ryszarda Sorge

4 Amerykanie sądzili, że ostrzeżenie nie znajdzie posłuchu w atmosferze panującej wtedy w Polsce, tak jak nie znalazły posłuchu i poprzednie, podobne ostrzeżenia

Obserwatorzy przypominają w związku z tym, że w połowie września 1981 Albin Siwak, członek Biura Politycznego KC PZPR, na zebraniu związków branżowych nieoficjalnie stwierdził, że utworzona została WRONA - Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego w składzie sześciu generałów z Jaruzelskim i Kiszczakiem na czele, że wydzielone zostały specjalne oddziały ZOMO i wojsk wewnętrznych i że uderzenie w Solidarnosc i delegalizacja związku nastąpi 23 grudnia. Wszystko to zostało ogłoszone w biuletynie Agencji Solidarnosci pod datą 29 września 1981 i zostało całkowicie zignorowane. Inne pogłoski o operacjach przygotowywanych przeciw Solidarnosci były bardzo częste i aż do 13 grudnia zawsze okazywały się nieprawdziwe

Zwrócmy uwagę, że wszystkie te cztery mozliwe wyjaśnienia milczenia Ameryki nie zakładają złej woli Reagana wobec Polski i Solidarnosci

Dodajmy, że i w życiu prywatnym i w organizacjach i w sądach, o motywach człowieka zwykło się orzekać biorąc pod uwagę jego czyn w całym kontekście innych jego czynów i całej jego osobowości. Z tego punktu widzenia oskarżenie Reagana (i automatycznie oczywiście ludzi którzy z nim współpracują) że jest rzeźnikiem, zdrajcą i hipokrytą, jest groteskowe

I jeszcze jedno. Bywa, że skłonni jesteśmy widzieć innych na swoje własne podobieństwo. Uczciwemu człowiekowi trudno uwierzyć, że ma do czynienia z oszustem. Złodziejowi - że ma do czynienia z ludźmi którzy nie czyhają aby go okraść

Ciekawe, że charakterystyka "rzeźnik, zdrajca i hipokryta" dobrze przylega do samego Urbana, jego szefa i całej tzw ekipy. Może więc wierzą oni, że i Reagan jest skrojony na ich podobieństwo. Skoro ma władzę

Jacek Adolf

POLSCY CHŁOPI PŁACĄ ZA CZARNOBYL

Amerykański dziennik *Washington Post* podaje, że rządowa komisja ekonomiczna otrzymała raport z którego wynika, że straty w rolnictwie polskim na skutek katastrofy w Czarnobylu sięgają miliarda zł

Sprzedaz świeżej rzodkiewki, sałaty i innych warzyw w pierwszym tygodniu maja spadła o 90 proc. Ceny sałaty z 30 zł za główkę spadły do 3 zł

Straty ponieśli wszyscy producenci warzyw, mleka, powiedział amerykańskiemu dziennikarzowi Leon Janowski, właściciel ogrodnictwa pod Warszawą. Straty we własnym gospodarstwie określił na 100 tys zł

LE FIGARO O KULTURZE W PODZIEMIU

Wielki paryski dziennik *Le Figaro* przynosi 4 czerwca obszerną korespondencję z Warszawy od swojej specjalnej wysłanniczki

Dziennik pisze z uznaniem o rozwoju i stanie kultury niezależnej w Polsce. Sporo miejsca poświęca niezależnym wydawnictwom i niezależnemu teatrowi

6 milionów czytuję prasę podziemną

Dziennikarka jest pełna podziwu nie tylko dla odwagi ludzi, którzy mimo oczywistego zagrożenia próbują ratować polską kulturę, ale również dla świetnej organizacji tego wszechobecnego ruchu

Powołując się na ocenę wybitnych socjologów z Krakowa, podaje liczbę sześciu milionów stałych czytelników prasy podziemnej. Zwraca uwagę na fakt, że książkowe wydawnictwa podziemne nie tylko wypełniają dotkliwą lukę na rynku czytelniczym, lecz zmuszają oficjalne wydawnictwa do bardziej liberalnej polityki. Reżim ma w tej sytuacji niewiele do stracenia, rola mecenasa kultury została mu odebrana przez opozycję i przez koscioł

Kody telefoniczne

Aby się połączyć telefonicznie z Polską wykręcamy 011-48 + numer miasta + numer abonenta

Elbląg - 50

Białystok 85	Olsztyn 89	Szczecin 91
Bydgoszcz 52	Katowice 32	Opole 77
Bytom 32	Kielce 46	Płock 24
Braniewo 4 5011	Krakow 12	Poznan 61
Częstochowa 331	Lublin 81	Radom 48
Gdansk 58	Łódź 40	Zielona G 68
		Rzeszow 17
		Zakopane 165

BUJAK MA JUŻ NASTĘPCĘ

Niedziela, 8 czerwca Prasa włoska obszernie informuje o nie kończących się przesłuchaniach Bronisława Geremka Związek tych przesłuchan z niedawnym aresztowaniem Zbigniewa Bujaka jest znany

Wysłannik mediolańskiego dziennika *Il Giornale* Mario Terri przeprowadził z Geremkiem na ten temat dłuższą rozmowę, w czasie której warszawski historyk zapewnił, że miejsce Bujaka w podziemnej strukturze Solidarności zajął już ktoś inny

Na pytanie, czy aresztowanie Bujaka było dla Solidarności poważnym ciosem, Geremek odpowiedział "Bez wątplenia tak, to był poważny cios, ale Bujak ma już w Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej swego następcę"

Geremek powiedział, że oskarżanie Bujaka o współpracę z zachodnimi służbami wywiadowczymi to absurd i oszczerstwo Świadczy o tym choćby zyciorys Bujaka, jego robotnicza przeszłość, udział w strajkach 76 roku Bujak jest uosobieniem dążeń młodego pokolenia Polaków

O Waleśie mimo upływu czasu, respekt dla przewodniczącego Solidarności jest ciągle ogromny, mniej może wśród młodszego pokolenia, które mniej przywiązuje strategię wolną od przemocy oraz próbę nawiązania porozumienia z reżimem komunistycznym Program Waleś jest sprawą nie na dziś, a na jutro

Sprawy ani na dziś ani na jutro jest znaczenie zbliżającego się zjazdu PZPR Jest to bowiem zjazd już tylko aparatu partyjnego **Parti w dalszym ciągu właściwie nie ma**

O Jaruzelskim Zdaniem Geremka, Jaruzelski jest przywódcą komunistycznym dla którego punktem odniesienia pozostaje ZSRR

O Solidarności Nasza reforma szła od dołu, była więc pełniejsza od tego, co chciał zrobić na przykład Dubczek, który reformę swoją narzucił społeczeństwu

O katastrofie w Czarnobylu Wydarzenie to skłania do kilku wniosków, m.in. do tego, że w odczuciu Polaków ich narodowe interesy nie są należycie broniące. Może i rząd zdał sobie z tego wreszcie sprawę

KONGRES POLONII AMERYKAŃSKIEJ O ARESZTOWANIU BUJAKA

Otrzymałmy dalsze szczegóły o oświadczeniu Kongresu Polonii Amerykańskiej o aresztowaniu Bujaka Oto pełny tekst

Aresztowanie Zbigniewa Bujaka, przewodniczącego Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ Solidarności, stanowi krytyczne wydarzenie w historii oporu narodu polskiego przeciwko dyktaturze komunistycznej i sowieckiej dominacji

Bujak, 31-letni byłym pracownik fabryki traktorów, stał się symbolem bezkompromisowej postawy patrioty polskiego, który konsekwentnie zmierzał do ogólnonarodowego celu - żeby Polska była Polską

Według doniesień prasowych Bujak ma być sądzony przez trybunał wojskowy, oskarżony o działalność zmierzającą do obalenia rządu Oskarżenie to jest fałszywe NSZZ Solidarnosc, TKK ani Bujak osobście nie dążyli do obalenia rządu, a jedynie domagali się poszanowania przez władzę praw ludzkich i obywatelskich narodu polskiego i dopuszczenia społeczeństwa do współodpowiedzialności za losy ich własnej ojczyzny

Dobro narodu polskiego jest celem nadrzędnym działalności Kongresu Polonii Amerykańskiej Represje stosowane przez władze wobec przywódców oraz szerokich rzesz ruchów opozycyjnych, dążących pokojowymi środkami do zdemokratyzowania systemu politycznego w kraju i ulżenia ciężkim warunkom bytu społeczeństwa, są w jaskrawej kolizji z koniecznością uzyskania przez Polskę pomocy ekonomicznej z krajów zachodnich Nie ulega wątpliwości, że pomoc taka jest konieczna żeby odwrócić pogłębiający się kryzys gospodarczy, z jego konsekwencjami, jak między innymi w poważnym stopniu zniszczenie środowiska ekologicznego i kryzysowa niewydolność opieki zdrowotnej, które łącznie stanowią zagrożenie zdrowia biologicznego narodu, a zwłaszcza jego młodych pokoleń

Polonia amerykańska potępia wyroki wieloletniego więzienia oraz brutalne szykanowanie więźniów politycznych którym odmawia się praw więźniów politycznych

Kongres Polonii Amerykańskiej domaga się zwolnienia wszystkich więźniów politycznych i zaprzestania polityki represji i szykan, powszechnie stosowanych przez władzę w PRL Władysław Frasyniuk, Czesław Bielecki, Bogdan Borusewicz, Leszek Moczulski, Zbigniew Bujak - żeby przykładowo wymienić tylko czołowe nazwiska - reprezentują elitę narodu polskiego Domagamy się ich zwolnienia, wraz z setkami ich towarzyszy, z więzień PRL

Oświadczenie podpisali prezes Alojzy Mazewski, wiceprezesi Helena Zielinska i Kazimierz Łukomski, sekretarz generalny dr Edward Turzanski oraz skarbnik KPA

UWOLNIĆ BUJAKA

Juz 2 czerwca rząd USA wyraził ubolewanie z powodu aresztowania Bujaka, a rzecznik Departamentu Stanu przypomniał, że w Polsce jest obecnie ok 250 więźniów politycznych, którzy w każdym demokratycznym kraju uznani byłiby za umiarkowanych opozycjonistów

Do tych wystąpień dołączyli m.in. pisarze amerykańscy Kurt Vonnegut i W. Styron Depeszę do Jaruzelskiego, domagającą się uwolnienia Konrada Bieleńskiego i Ewy Kulik wysłał także amerykański PEN Club

W Kongresie USA wniesiono rezolucję, by Izba Reprezentantów zażądała uwolnienia trojki ostatnio aresztowanych działaczy podziemnej Solidarności Depeszę do Jaruzelskiego w tej sprawie wystosowali też senator Bill Bradley z New Jersey i członek Izby Reprezentantów z N. Jorku Jack Kemp

WILKI STEPÓWE

Tasma z tą rozmową (zamieszczamy tylko fragmenty) dotarła przed kilku dniami na Zachód Podziemie nadal działa

Poniedziałek, 9 czerwca Zbyszek Bujak zyskał sobie powszechne uznanie W krajach wolnego świata trwają akcje solidarnościowe domagające się wypuszczenia na wolność Bujaka i wszystkich polskich więźniów sumienia

Piemonccy działacze związkowi oświadczyli "Jedyną "wadą" Bujaka i aresztowanych wraz z nim działaczy Solidarności jest to, że jako autentyczni wyraziciele woli ludzi pracy w Polsce starali się, w niezwykle trudnych warunkach, dotrzymać wierności wspólnym ideałom"

Jan Andrzej Gorny, wybrany w miejsce aresztowanego w czerwcu 85 Tadeusza Jedyńaka członek TKK i przewodniczący Regionu Śląsko-Dąbrowskiego Solidarności, powiedział kilka dni temu o aresztowanym Bujaku

Działalność konspiracyjna opiera się przede wszystkim na więziach międzyludzkich i one są decydujące Ponieważ Zbyszek swoją osobowością bardzo przyciągał ludzi i tych ludzi łączył, jest to dla wielu z nas cios bolesny

Organizacyjnie może już to nie jest aż tak tragiczne Zbyszek był uosobieniem Solidarności i pełnił poważne funkcje organizacyjne, ale na pewno jest to do odbudowania

Organizacyjnie jesteśmy w stanie odtworzyć każdy element Jest to tylko kwestia czasu Dla nas jest istotne zachowanie ciągłości struktur Słyszałem opinie, że Tymczasowa Komisja Koordynacyjna może być cała aresztowana w pewnym momencie i związek jest na to przygotowany i może wprowadzić jakąś alternatywną grupę ludzi, która podtrzyma ciągłość struktur i ciągłość działalności

Jest to dla mnie znane, ponieważ już w momencie kiedy ja wchodziłem do TKK przygotowaliśmy się na taką ewentualność To było po aresztowaniu Bogdana Borusewicza Wyznaczyliśmy konkretnych ludzi, którzy w przypadku zaareztowania nagle całej Komisji Koordynacyjnej, przejmą po prostu działalność

W tym kontekście widac wraźnie, że aresztowanie pojedynczego człowieka nie narusza samej struktury

Zbigniew Bujak ukrywał się cztery i pół roku, ścigany przez policję, cały aparat tego systemu Czy zakładał możliwość aresztowania? Na pewno zakładał taką ewentualność Tak jak ja to robię - właściwie bez przerwy Ta możliwość jest nieodstępująca Myślę że poza całym szeregiem obowiązków, które mamy i które Zbyszek Bujak wypełniał, w skali regionalnej i ogólnokrajowej, musiał się ukrywać i nie mógł dać się złapać

Tutaj my wszyscy przechodzimy taką funkcję wilka stepowego i ganiamy po tym komunistycznym bezdrożu - jest to po prostu step, nie ma się gdzie schować i my nie możemy dać się złapać To jest nasza funkcja

A jednocześnie uwiarygodnianie Solidarności, dawanie nazwiska

Widzieliśmy się w połowie maja, w okresie katastrofy czarnobylskiej, wtedy opublikowaliśmy oświadczenie na ten temat, a jednocześnie pracowaliśmy od dłuższego czasu nad szeregiem dokumentów programowych Nasze spotkanie, czterodniowe, było zdominowane pracami nad dokumentem programowym, który przygotowujemy od szeregu miesięcy

Zbyszek Bujak akurat wtedy pracował nad projektem dokumentu - podziękowania - ludzium pomagającym Solidarności w roznoraki sposób, duchowo i materialnie, którzy wyrażają dla nas poparcie w jakikolwiek sposób zarówno na wschodzie Europy i na

Zachodzie i w Europie Środkowej Na pewno te dokumenty ukazą się i zostaną upowszechnione

Teraz chciałem prosić wszystkich tych pomagających i wspierających Solidarnosc o solidarnosc ze Zbyszkiem Bujakiem Proszę o to osobiscie i w imieniu Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej która już w tej sprawie wydała oświadczenie i która na pewno będzie kontynuowała działalność

Potrzebna jest szeroka akcja na rzecz uwolnienia Zbigniewa Bujaka

PISZĄ O NAS

TO NIE JEST NORMALIZACJA

Dziennik *New York Times* w komentarzu redakcyjnym pisał w ostatnich dniach

W ubiegłym tygodniu przyjęto Polskę do Międzynarodowego Funduszu Monetarnego Rząd Jaruzelskiego ma nadzieję, że w ten sposób odzyska trochę szacunku, który stracił w latach stanu wojennego oraz że zakwalifikuje się do tak bardzo potrzebnych kredytów i pożyczek z Zachodu

Zaledwie kilka dni później przypisywana sobie prawda napotkała wstrząs kiedy Warszawa ogłosiła, że pochwyciono Zbigniewa Bujaka, przywódcę podziemnej komisji starającej się utrzymać przy życiu ducha Solidarności Udawało mu się pozostawać w ukryciu przed tajną i nie tak bardzo tajną policją przez cztery i pół roku, wielokrotnie sprawiając kłopot dyktaturze swymi deklaracjami oporu

Oficjalne wyjaśnienia tego sukcesu Bujaka płaczą się w nonsensie sprzeczności jego działalność była tak niestonna, że władze specjalnie się nie wysiły żeby go znaleźć o jego miejscu pobytu dowiedziano się tylko dzięki "obywatelskiej postawie społeczeństwa" jego opór brał się nie z polskich dążeń lecz z "zachodnich osrodków wywrotowych" Oskarża się go więc o spisek w celu obalenia ustroju i grozi mu wyrok 10 lat więzienia

Polakom wmawia się, że wszyscy dysydenci zostaną w końcu pochwyceni i surowo ukarani Zachodowi - że Bujak to teraz tylko przeżytek z odległej przeszłości, nie mający żadnego znaczenia Na dokładkę PRL ujawnia że amerykański wywiad wiedział z góry o planach stanu wojennego i nie uprzedził Solidarności

Nie powinno to wprowadzić w błąd nikogo Wzrazem prawdziwej postawy obywatelskiej Polaków jest fakt, że dawali schronienie Bujakowi i innym dysydemtom Polacy są świadomi, że ciężki wyrok grozi mu dlatego, że opór nadal podważa warszawską "normalizację" A Zachod powinien mieć na uwadze, że w polskich więzieniach, opóźnionych po amnestiach ogłoszonych ze względu na zachodnią opinię, znów znalazło się wielu więźniów politycznych

To przywódcy komunistyczni w Warszawie i w Moskwie, a nie Amerykanie są odpowiedzialni za bunt i za narzucenie stanu wojennego w 1981 aby ten bunt stłumić Bojkot na szeroką skalę i zastosowane wtedy sankcje polityczne przyniosły pewną ulgę, ale nie są odpowiednią formą protestu przeciw fragmentarycznym represjom w 1986 Powinno się przyhamować ponowne zbliżenie Zachodu z PRL Bujakowi i innym więźniom sumienia należy się od Zachodu coś więcej niż *business as usual* A "normalizacja" budowana na procesach pokazowych i represjach nie jest kwalifikacją dla nowych pożyczek

TEGO SIĘ NIE DA ZAARESZTOWAĆ

Brytyjski tygodnik *The Economist* zamieścił 7 czerwca tekst swego warszawskiego korespondenta o aresztowaniu Bujaka Oto fragmenty

Rząd PRL pospiesznie ogłosił, że podziemię ścięto głowę Jaruzelskiemu przed czerwcowym zjazdem partii potrzebny był publiczny sukces w walce z Solidarnością Ale raporty o śmierci podziemia prawdopodobnie okażą się przedwczesne

Zanim Bujak wpadł w sieć, polskiej policji udało się od ogłoszenia stanu wojennego złapać siedmiu przywódców podziemia, dwaj inni sami się poddali Jest mało prawdopodobne, by Bujak i inni przywódcy opozycji czekający na proces zostali objęci jakkolwiek amnestią dla więźniów politycznych

Oficjalne badania opinii publicznej stwierdzają, że obecnie tylko 5% Polaków czynnie popiera opozycję, ale to nie oddaje prawdziwego stanu rzeczy Rzeczywiście, Polacy niechętnie wychodzą demonstrować na ulicach, ale to na skutek zmęczenia szesnastoma latami kryzysu, a nie dlatego, że opinia stała się przychylna dla rządu Bardziej chętna odpowiednia miara nastrojów jest niechęć większości ludzi w kraju do popierania imprez organizowanych przez partię i organizacje młodzieżowe

Wyprawa do kraju WIECZNIE ŻYWYCH IDEAŁÓW "KAPITAŁU"

W czerwcowym wydaniu "The American Spectator" ukazał się ogromnie interesujący reportaż Toma Bethella - waszyngtonskiego korespondenta tego pisma z wycieczki po Związku Sowieckim, w której brało udział 20 przedstawicieli różnych środowisk amerykańskich. Reportaż ten będzie się ukazywał w kolejnych numerach Spectatora i ze względu na niezmiernie interesujące, często dowcipne, ale także typowo amerykańskie ujęcie tematu, zdecydowaliśmy się śledzić wraz z Państwem przygody dziennikarzy amerykańskich w kraju wiecznie żywych ideałów "Kapitału". Dzisiaj część pierwsza, której akcja dzieje się w Leningradzie

***

W hallu Finair było nas dwudziestu, którzy zaczynali dziesięciodniową wycieczkę po trzech miastach Związku Sowieckiego: Leningradzie, Tbilisi i Moskwie - dokładnie w tym porządku. Ernie Lefever z Ethics and Public Policy Center spytał mnie czy to moja pierwsza wycieczka. Odpowiedziałem, że tak i zadałem to samo pytanie Douglasowi MacArthur - byłemu ambasadorowi amerykańskiemu w Iranie i Japonii, obecnie w stanie spoczynku. "Nie" - odpowiedział - "Byłem w Moskwie w sierpniu 1939 roku z listem od Roosevelta do Stalina. Dostaliśmy wtedy informację, że pakt Ribbentrop-Mołotow ma zostać w każdej chwili podpisany. Roosevelt chciał to wyperswadować Stalinowi, gdyż wiedział, że oznacza to wojnę. Było jednak za późno, kiedy przyjechałem - pakt już był podpisany".

Pomyślałem sobie, że jest to całkiem dobra odpowiedź na pytanie z gatunku "chcę cię poznać lepiej" i zacząłem podejrzewać MacArthura, że sobie ze mnie pokpiwa. On był jednak bardzo poważny, zaś jego żalostne oczy baseta i spora łysina przypominały jego sławnego wuja "Czy spotkałeś Stalina?" - "Nie przy tej okazji" - odpowiedział Doug, bo tak postanowiliśmy go nazywać. Doug w czasie naszej wycieczki miał pełnić funkcję nieoficjalnego szefa protokołu i reprezentanta całej naszej grupy. Przywódcą zaś wycieczki był Larry Moffitt, 36-letni Teksaneczyk, który miał zawsze gotowy repertuar lakonicznych wypowiedzi. Jako członek kościoła Sun Yung Moon's Unification był już weteranem podróży do Sowietów - uczestniczył wcześniej w dwóch podobnych wycieczkach. Wśród innych członków grupy znajdowali się: Martin Nolan - dziennikarz z Boston Globe, Richard i Cynthia Grenier, Arnold Beichman - profesor i dziennikarz związany z Hoover Institution, Richard Brookhiser z National Review, były redaktor działu zagranicznego Washington Times - Holger Jensen, dziennikarz Clark Mollenhoff, były gubernator stanu Washington i członek zarządu Atomic Energy Commission - Dixy Lee Ray oraz jeden z głównych redaktorów The American Spectator - Władysław Pleszczyński.

Wycieczka została zorganizowana i opłacona przez News World Communication - organizację, która założyła Washington Times i New York Tribune. Kilku z nas było już wcześniej w Związku Sowieckim. Jensen pozostawał tam nawet w 1969 r. jako korespondent Associated Press, ale został wyrzucony za swoją "działalność wrogą socjalizmowi" (on był tym, który opublikował wywiad z Władimirem Bukowskim). Richard Grenier i Ernie Lefever byli w Moskwie za czasów Chruszczowa.

***

Kiedy kołowaliśmy nad Leningradem starałem się - patrząc w dół - dostrzec jakieś ślady życia, ale jedyne co dostrzec mogłem to bezładne tereny, pusta droga z jakąś jedną smętną ciężarówką i wijącą się rzeką. Zadnego ogromnego konglomeratu miejskiego, jak się wszyscy spodziewaliśmy. Z góry widac było tylko rozjeżdżone pasy startowe i słychać było przerazliwy hałas. Zabudowania lotniska przywitały nas nieprzyjemnym i skumulowanym zapachem spalin i ciężką przeprawą na ciele Nolanowi od razu zabrano kopię całkiem niewinnej książki Davida Shiplot'a - "Russia Broken Idols, Solemn Dreams" i obiecano, że dostanie ją z powrotem w Moskwie (natural-

nie - nie dostał). Z mojej zas walizki zabrano raport na temat Jurczenki opracowany przez Mid-Atlantic Research Associates, ale pozostawiono po głębszym zastanowieniu książkę z homiliami Josemaria Escrivy.

Wszystkie te zabiegi celne przeprowadzone na naszej grupie miały charakter czysto ideologiczny. Celnicy nie interesowali się w ogóle naszymi rzeczami osobistymi, natomiast porywało ich słowo pisane, które ze sobą przywieźliśmy. Nie umundurowany celnik wolno przeglądał dwie gazety, które zabrałem ze sobą, badawczo przyglądając się zdjęciom USS Saratoga robionym w Gulf of Sidra. Wywiad z Jeane Kirkpatrick wydrukowany w Encounter został z namaszczeniem przetransportowany do władz wyższych, razem z moim paszportem. Oddano mi go po pół godzinie ze skąpą aprobatą.

Olga - nasz sowiecki przewodnik z ramienia Intourist i członek partii komunistycznej przyglądała się temu dyplomatycznie. Larry Moffitt zdradził nam, że nigdy nie widział, aby przewodnik Intourist wchodził w jakiegokolwiek dyskusje z urzędnikami celnymi. Ustalenie hierarchii ważności i rozpoznanie, kto jest podległy komu wydaje się być najtrudniejszą rzeczą przy ustalaniu poglądów na temat kraju komunistycznego. Olga wyglądała tak jakby wyszła prosto z filmu szpiegowskiego. Brązowy kapelusznik na głowie, wysokie buty i płaszcz przeciwdeszczowy z postawionym do góry kołnierzem. Mówiła dobrze po angielsku i przez całą wycieczkę miała na nas oko (a było to oko prawdziwego "towarzysza"). Biedna Olga ciągle wypełniała jakieś dziwne formularze wkładając w srodek małe kawałki kalki i byłem pewny, że w nocy wypełniała ich jeszcze więcej - wszystkie naturalnie dotyczyły nas.

Nawiasem mówiąc: Każdy z nas mógł w każdej chwili przerwać wycieczkę i wielu z nas to zresztą zrobiło.

W czasie naszej podróży do hotelu mieliśmy pierwszą okazję rzucenia okiem na "struktury socjalistyczne". Mało pustych działek, zwaly błota przy mało uczęszczanej drodze. Góry ziemi często blokujące drogę, odpadki drewna, zardzewiałe rury, ślady zarysowanych prac drogowych, wszystko okrutnie zaniedbane. ("Państwo strzeże socjalistycznej własności i zapewnia jej warunki rozwoju" - mówi Artykuł 10 Sowieckiej Konstytucji - "Nikt nie ma prawa wykorzystywać socjalistycznej własności dla swych własnych, personalnych potrzeb i korzyści").

Nasz hotel, zbudowany przez Szwedów na okoliczność Olimpiady w 1980 r. leżał na peryferiach Leningradu. W normalnej sytuacji nie wpuszczano doń sowieckich obywateli. Władze sowieckie żyją bowiem w ciągłym przerażeniu, że Rosjanie spotkają gdzieś turystów zagranicznych i w ten sposób (przypuszczalnie) nauczą się różnych zabronionych rzeczy. To samo w sobie jest już zadziwiające zwyczajem, że cała sowiecka nauka, technologia, architektura wydają się pochodzić z importu. I tak jest od wieków. Podczas naszej wycieczki doszliśmy do wniosku, że chyba tylko język rosyjski i rosyjski kościół ortodoksyjny są rzeczami rzeczywiście krajowymi.

W hotelu przywitał nas mało zachęcający hałas big-beatu - był to leningradzki rock i jak się później okazało bardzo trudno było przed nim uciec. Później, w Moskwie powiedzieliśmy Oldze, że turyści amerykańscy woleliby omdlewać przy dźwiękach bałajek, na których grywali wiesniacy u Tołstoja. Sądzę, że Olga długo się zastanawiała, czy jest to komplement dla Rosji, czy raczej obraza dla "występów" jakie ciągle musieliśmy oglądać.

Nasze pokoje hotelowe były całkiem przyzwoite, ale Larry uprzedził nas aby nie pić wody w Leningradzie. Bezpieczna była tylko butelkowana woda mineralna - ta z kranu smakowała tak jakby wcześniej moczyły się w niej karpie.

***

Szesciu z nas stało przed hotelem. Przed nami pysznił się pomnik, w dalszej perspektywie gubił się dość parszywie wyglądający budynek mieszkalny. Arnold Beichman, mały, otyły pan o jasnej czuprynie mówił na swój ulubiony temat. Włodzimierz Ilicz Lenin, którego portrety zresztą były wszędzie (z trudem sobie przypominam abym widział choć jeden portret Gorbaczowa). Beichman twierdził, jakoby Lenin był jedyną "historyczną postacią" w Związku Sowieckim, reszta zaś to tylko jego cienie. "Gdzie są dzieła zebrane Brezniewa?" - zapytywał - "Zobaczcie, wszakże są na świecie historycy, którzy poświęcają się, aby badać jeden tydzień z życia Lenina!" Beichmana - jak sam twierdził - nigdy nie chciało wcześniej wypuścić do Sowietów, chociaż poł swojego życia spędził czytając, myśląc i sprzecząc się na ten temat. Jego ojciec wyemigrował do US z Ukrainy i Arnold wyrastał w domu ortodoksyjnych Żydów. Miał zostać rabinem, ale gdzieś po drodze przeczytał H. L. Menckena i dzisiaj - jak twierdzi - jest agnostykiem.

C D N

Tłum (mag)
The American Spectator, czerwiec 1986

UWAGA!

OSOBY ZAPRASZAJĄCE KREWNYCH
Z POLSKI NA WIZYTĘ W KANADZIEZALATWIAJĄC UBEZPIECZENIE CHOROBOWE DLA WIZYTATORA
W POLSKIM BIURZE PODROZI SAVE-O-WAY,
KOSZT SAMEGO ZAPROSZENIA—POTRZEBNEGO DO UZYSKANIA PASZPORTU WYNIESIE WASTYLKO
\$10.00Po bliższe
informacje
proszę dzwonić
532-3042

SAVE-O-WAY
OVERSEAS SERVICES
331 Roncevalles Ave., Toronto Ont. M6R 2M8
Szybko i sprawnie wysyłamy do Polski i na cały świat lekarstwa,
paczki morskie i lotnicze oraz pieniądze i artykuły domowe —
tanie przeloty do Polski czarterami LOT

Tego się nie da zaarrestować

Dokonczenie ze str 6

Rząd odmawia jakiegokolwiek dialogu z jawnymi przedstawicielami Solidarności, takimi jak Lech Wałęsa. To w pewnym stopniu podważyło pozycję podziemia. Poza tym Wałęsę i innych, którzy się nie ukrywają, łatwiej przychodzi wydawanie publicznych oświadczeń i szybkie reagowanie na posunięcia rządu, co ogranicza skuteczność działania przywódców podziemia, takich jak Bujak.

Ale od czasu stanu wojennego Solidarność znacznie się zmieniła. Jedną z jej mocnych stron jest teraz to, że prawdopodobnie zdolna jest do przetrwania bez charakterystycznego przywódcy. Organizacja kwitnie jako podziemna sieć informacyjno-wydawnicza. Z tajnych drukarni płyną dziesiątki czasopism, biuletynów infor-

macyjnych, powieści i tomów poezji i krytyki literackiej. Czytelników jest bardzo wielu - tom wierszy w nakładzie 2 tys. egzemplarzy sprzedaje się w dwa - trzy dni.

Bardziej jeszcze niepokoi rząd to, że drukarze, autorzy, kolporterzy i ci co dają pomieszczenie tajnym drukarniom, to głównie ludzie działający poza tym jawnie, prowadzący normalne życie. Nie są to bohaterowie gwałtownych starc z ZOMO - to po prostu Polacy, którzy są przekonani, że Polska powinna być krajem pluralistycznym, gdzie ludziom wolno czytać co im się podoba. Ta Solidarność, choć bardzo boleje nad aresztowaniem Bujaka, będzie dalej działała bez niego. Tak jak będą działały nielegalny teatr i kursy nauk politycznych dla robotników w podziemiach kościołów. Solidarność stała się systemem wartości, sposobem życia. Czegoś takiego nie można po prostu zaarrestować.

GEREMEK PRZESŁUCHIWANY NA SB

Sobota, 7 czerwca. Doradca Solidarności prof. Bronisław Geremek był dzisiaj przez czwarty dzień z rzędu przesłuchiwany przez MSW. Otrzymał polecenie stawienia się na przesłuchanie również w poniedziałek.

W wyniku codziennego wzywania go na przesłuchania nie mógł pojechać do Francji, gdzie został zaproszony na wykłady. Miał się też spotkać z ministrem spraw zagranicznych Francji.

Geremek odmówił odpowiedzi na pytanie, w jakiej sprawie był przesłuchiwany. Według nieoficjalnych informacji przesłuchuje się go w związku z aresztowaniem, w ubiegłą sobotę, członka TKK Zbigniewa Bujaka.

ZA NASZĄ I WASZĄ

ADAM JACEK WINKLER, urodzony przed 50 laty w Toruniu w Polsce, katolik, zonaty, ojciec 14-letniej córki. Wykształcenie historyk sztuki, po Uniwersytecie Warszawskim, 21 lat na emigracji w Paryżu, zawód wykonywany - malarz, hobby - alpinistyka wyczynowa, współorganizator grupy "Taterników" do przetrwania wydawnictw emigracyjnych do kraju. Od lipca do grudnia 85 roku uczestnik walk partyzanckich w Afganistanie. Planowany powrot do Afganistanu - w lecie 86 br.

● **Udany atak partyzantów afgańskich na sowiecką bazę lotniczą w Szindand** 30 maja partyzanci afgańscy wystrzelili 60 rakiet na sowiecką bazę lotniczą w Szindand, w zachodnim Afganistanie. Według źródeł partyzanckich zniszczono 6 helikopterów oraz 2 samoloty myśliwskie. Na skutek ataku zginęło 24 żołnierzy sowieckich.

Od góry Adam Winkler w Toronto. Poniżej Adam Winkler w dolinie Pandżir z legendarnym przywódcą partyzantki afgańskiej Ahmadem Massudem.

CZYM SIĘ BRONIĄ CZYM ATAKUJĄ

Głównie bronią i amunicją zdobyczną. Dzisiaj w tym rejonie podstawową bronią partyzanta jest słynny sowiecki kalasznikow, w Polsce znany jako AK 47, który jest produkowany w wielu krajach świata, a w tym też w Finlandii i RFN. Jest to najlepsza broń szturmowa piechoty, wiele lepsza niż zbyt ciężki karabin NATO FN czy lekki amerykański pistolet maszynowy M-16. Broń maszynowa jest też pochodzenia sowieckiego lub z Chin, skąd przez Pakistan jest dostarczana do partyzantów. Przeciw helikopterom stosuje się tzw. "najcięższy karabin maszynowy" DSZK o kalibrze bodaj 12,7 mm. Są one skuteczne przeciw opancerzonym helikopterom jeśli strzela się do nich z góry gdzie nie mają pancerza.

Jako broń przeciwpancerna są wspomniane granatniki i działa bezodrzutowe. Występują też chińskie moździerze. Do tej broni na ogół amunicja sprowadzana jest z Chin. Oddziały w dolinie Pandżir zdobywają broń i żywność atakując konwoje sowieckie. Brałem osobiście udział w takiej akcji. Reszta broni pochodzi z pomocy zagranicznej dostarczanej przez Pakistan. Ale Sowiety i tam wywierają presję na nich, która powoduje, że dostarczają broń tylko do pewnego kalibru i określonego rodzaju. Warto dodać, że poważną ilość broni sowieckiej przekazał Egipt po zerwaniu układu o współpracy z Sowiecami. Sadat przestawił się na amerykańską pomoc wojskową i sowiecka broń wydawała mu się bezużyteczna.

Ostatnio przyszła z Chin pewna ilość dział przeciwlotniczych i rakiet w rodzaju małych katuszy. Czekają na samonaprowadzające się rakiety przeciwlotnicze Stinger. I wtedy ich wojna może rzeczywiście zmienić swe oblicze. Będą bowiem wówczas mogli ostrzeliwać konwoje osiołków z bronią i żywnością. Samoloty pakistańskie nie dokonują zrzutów i życie partyzantów od tych konwojów zależy.

ESKALACJA ZBROJEŃ I KONFLIKTU - NIEKONIECZNIE

Z oceny sytuacji w tej chwili już wynika, że wojna w 86 roku intensyfikuje się. Armia Czerwona lepiej się dostosowała do walki w gorach. Częściej używa oddziałów desantowych.

Jednocześnie wzrosła różnica między rejonami gdzie się prowadzi wojnę chłopską (od czasu do czasu) a rejonami, gdzie trwa wojna, prowadzona w sposób zawodowy. Mimo tego wydaje się, że Sowiecom nie zależy na zakończeniu tej wojny przez większą liczbę wojska. Rosjanie są przywiązani do modelu takich wojen. Przez cały XIX w. Rosjanie tłukli się na Kaukazie. Jest więc pewna tradycja rosyjska przedłużonego konfliktu. Działania wojenne, okupacja, ale zarazem zjednywanie, straszenie, przesładowanie. Likwidacja wioski za wioską z dala od opinii publicznej świata. Dotąd zginęło w Afganistanie blisko milion ludzi, mimo iż wojna nie jest przez Sowieców prowadzona szerokim frontem, lecz 120 tysiącami żołnierzy. Są prowincje, gdzie wojny nie ma, np. Nuristan. Ale tam, gdzie trwa taktyka jest jednolita. Po wkroczeniu do wioski Sowiety niszczą meczety, mordują całą ludność cywilną, z dziećmi włącznie, niszczą sady, wycinają w pień bydło. Mieszkańcy wiosek rozstrzeliwani są na miejscu lub giną w podpalanych i/lub wysadzanych domach. Ludobójstwo w pełnym słowa znaczeniu. Kambodża rozłożona na raty.

Sowiety tę wojnę prowadzą na dwóch poziomach. Na poziomie militarnym i służby bezpieczeństwa. Khad. Służba bezpieczeństwa za instrukcjami KGB stara się wprowadzać swoich szpiegów we wszystkie poziomy życia, także w oddziały partyzanckie. Wykorzystuje się do tego młodzież, a nawet małych chłopców. Dlatego sytuacja w różnych prowincjach różnie wygląda. Dlatego są prowincje gdzie już od lat nie ma walk, gdzie Khad już zinfiltrował ludzi lub przekupił ich czy zastraszył. Nie udaje im się jednak łatwo tego dokonać z Afganami.

AFGANOWIE

Afganowie nazywają tę wojnę świętą. Jest to wojna z najeźdźcą, ale także ze Złem Absolutnym. Ich motywacje życiowe są głęboko religijne. Afgański wojownik jest nieustraszony wiarą, że za udział w świętej wojnie wejdzie do nieba. Wiara daje im siłę i pogodę ducha.

Zylem wśród tych ludzi, podziwiałem ich i szanowałem. W Europie wśród ludzi także wśród moich współwyznawców - katolików - nie spotkałem takiego ciepła, serdeczności, zyczliwego, niezgrzyblonego humoru. Oczywiście na to społeczeństwo trzeba położyć

Dokonczenie ze str 3

Pandżir - po polsku Pięć Główn. Dolina znajduje się w pobliżu drogi, która wiedzie od Kabulu na północ w odległości 70 km. Strategicznie ta droga ma znaczenie drugoplanowe, ale miejsce to stoi Sowiecom kosią w gardle, gdyż jest tam najlepsza organizacja wojskowa i wódz jej Ahmad Massud ma największy prestiż.

AHMAD MASSUD - POSTAĆ WARTA ODKRYCIA

Sowiety przypuszcili na Pandżir bodajże 12 ofensyw. Większych i mniejszych. Niektóre były ogromne, na przykład ostatnia w 1984 roku. Prestiż wódza regionu Massuda za każdym razem wzrastał. Byłem właśnie pod jego dowództwem. Massud ma 31 lat. Ukończył gimnazjum francuskie. Potem politechnikę rosyjską w Kabulu i chyba służył w armii afgańskiej w stopniu kapitana. Typowy przykład intelektualisty partii islamskiej. Jego wyjątkowość polega na tym, że jest to mąż stanu i strateg obdarzony wielką charyzmą.

Prestiż Massuda polega na wielkim autorytecie i sile moralnej i mądrości politycznej. Na przykład nigdy nie pozwalał mówić źle o konkurentach z innej partii politycznej, dążącej do zdobycia władzy w Afganistanie. Zakładał, że kiedyś w przyszłości mogą być jego sojusznikami.

Massud jest przede wszystkim jednak muzułmaninem i to jest odczuwalne w każdym kontakcie. Jego wielkość jako stratega polega na odkryciu, że nawet duże jednostki partyzanckie mogą działać bez zaplecza ludności cywilnej.

W oparciu o teorię rewolucyjną Gapa z Wietnamu oraz w pewnym stopniu Mao-Tse-Tunga stworzył taką nowoczesną partyzantkę wojowników tradycyjnej świętej wojny. Partyzanci biją się na swoim terytorium. Jakże to ma konsekwencje dla ludności cywilnej? Dość dawno jej tam nie ma. Ze 100 tysięcy ludności cywilnej w Pandżir pozostało paręset osób. Partyzantka z punktu widzenia Europejczyka może być niewłaściwym wyborem moralnym. Afgan powinien walczyć w obronie ziemi. Mimo tego w 1983 roku Sowiety zaproponowali im zawieszenie broni i Massud je przyjął. Rozbudował wówczas swoje struktury administracyjne w rejonie i prowadził pracę polityczną w głąb kraju, na północnym wschodzie. Jego wojska szarpały Sowieców poza objętym zawieszeniem broni terytorium. Massud żądał, by Sowiety opuścili cały północno-wschodni sektor Afganistanu. Nie mogli tego dotrzymać, ruszyła ich wielka ofensywa. Nie było na terytorium Massuda akurat wielkiej masakry ludności, były ucieczki, przemieszczenia. Mężczyźni i młodzi chłopcy zostali by walczyć. Ale komendant jest przez nich kochany, ma niebywały szacunek i prestiż. I ja jestem dumny, że znalazłem go osobiście.

pewną poprawkę To jest społeczeństwo z czasów wojny Nie wiadomo jacy byliby w czasach pokoju Ale ten obraz, który ja wyniosłem jest wspaniały Oczywiście zetknięcie z cywilizacją Zachodu i Sowietami zrobiło swoje Są już jednak duże różnice pokoleniowe Młodzież, która dojrzała w partyzanckich garnizonach w gorach, która wyrosła w czasie wojny, nie ma tej wspaniałej, tradycyjnej grzeczności afganckiej Czasem jest rozwydrzona i nieznosna, zwłaszcza gdy się zjawi obcy, próbują jak daleko można wleźć na łeb Spędzałem z nimi na okrągło całą dobę, jedną po drugiej, zanim nauczyłem się, że muszę ich besztać krzykiem, że jestem siwa broda i oficer, miałem trochę perturbacji Ale to jest nieistotne To co mi przeszkadzało u nich, to jest zupełnie inne poczucie czasu Dla nich szybko może znaczyć tydzień Pospiech, nerwowość są im obce Opowiesci ciągną godzinami pełne szczegółów, odsyłaczy Zdarzało się, że opowiesci trwały mimo nadciągających sowieckich czołgów Oni są w tych okropnych warunkach zrelaksowani, szczęśliwi, pełni optymizmu Ich zyczliwość nakazuje każdemu mówić rzeczy miłe, które chciałby usłyszeć, więc z precyzją bywa różnie Wynikają z tego zabawne nieporozumienia Ekipa telewizyjna nadziała się kiedyś na takich zuchów, którzy opowiadali o kilku zniszczonych czołgach za gorami Reporterzy i kamerzyści brnęli przez góry cały dzień Czołgów po drugiej stronie nie było A autor opowiesci bardzo się obraził Na dziennikarzy za niedowiarstwo Ci moi Tadzyki są na szczęście dosyć rzeczowi

Dokuczał mi także ich absolutny brak potrzeby intymności Życie całkowicie stadne Taka scenka Stacjonujemy w skalnej izbie Walk nie ma, trzeba czekać Siedzimy po szyć pod ogromną derą, rozpostartą na niskim stole Pod nogami tli się węgiel drzewny Wszyscy gadają głośno, dużo, szybko, człowiek nic nie rozumie Z przodu gorąco, z tyłu zimno, hula wiatr, gryzą wszy noc, dzień, godziny nie chcą myć, choć ich serdecznie kochałem, czasami miałem ich powyżej uszu Nie było chwili spokoju Ale są za to serdeczni, wrzliwi na cudze smutki Jeśli ktoś ma zsepioną minę pytają dzigarhunasy? Czy jesteś smutny? I robią wszystko by cię na swój sposób ucieszyć Zdarzało się, podchodzi zarosnięty olbrzym i z kieszeni wyciąga ogromną łapą poklejoną landrynkę, na pocieszenie

Brak intymności w życiu stadnym Afganów nie dotyczy spraw ciała Są ogromnie wstydliwi i pruderyjni Kąpiel czy nawet zwykłe mycie urządzają z dala od towarzyszy Przy tej męskiej skromności nie dziwi zwyczaj zasłaniania twarzy przez kobiety W ogóle tak wiele stereotypów wokół islamskiej obyczajowości okazało się w Afganistanie nieprawdziwych, na przykład rola kobiet Europejczyk współczesny nie rozumie ściślego rozdziału pomiędzy światem kobiet i mężczyzn Kobiety w swym domowym świecie pobierają wszystkie prawie decyzje Mężczyźni żyją na zewnątrz i bronią swych rodzin i wiosek

Współczesni Afganie słuchają z wielkim zapalem BBC Jaki jest ich obraz zewnętrzny świata? Na przykład wiedzą o Solidarności Massud pytał mnie o Lecha Wałęsę Ale świat nawet przez BBC jest abstrakcyjny i daleki i cała ta wizja nie jest jasna Znają Pakistan Niektórzy byli w Stanach czy na Zachodzie Wiedzą, że tam nie ma wojny Młodzi chłopcy chcieli wyrwać się z tej zawieruchy Pytali czy mogą pojechać na moim paszporcie Ale równocześnie widziałem jak wracali z urlopu z Pakistanu i razem schodziliśmy w osniezone przełęcze i byli witani z sercem i radością, widac było jak cieszą się z powrotu do siebie Mimo iż tam już nie było ani ich ojców ani matek Ale tam byli ich towarzysze, ich bracia Stąd uchodzący to głównie starcy, kobiety i dzieci Oczywiście na każdym szczeblu społecznej drabiny świadomość narodowa i polityczna jest inna Inna u przywódców partii politycznych, inna u wodzów, inna u prostych chłopców

POLACY WSCHODU CZYLI O WYZSZOŚCI POSTAWY DUCHOWEJ NAD MATERIALIZMEM

Przykładowo, profesor Rabani, przywódca Islamustów, mówił w Paryżu przed 3 laty w wywiadzie dla prasy, że wszędzie gdzie Sowietci rozpętali walkę z religią, spotkali się z oporem, który jest dla nich nie do przełamania Powiedział też, że Polska i Afganistan są symbolami zwycięstwa postawy duchowej nad materializmem Istnieją pewne podobieństwa zauważane historycznie Niedawno dowiedziałem się, że Marks nazwał Afganów Polakami Wschodu Chodziło mu o to, że jest to naród niesłychanie przywiązany do tradycji i o ogromnej narodowej godności, podobnie jak my I równie odważny Dzisiaj odwaga Polakom nie wystarcza I różnice są większe

ROZMOWY O POLAKACH Z AFGANAMI

Ile lat są u was komunisci? - pytali No, 40 lat, odpowiadałem I wy ich nie chcecie? Nie chcemy A ile was jest? 36 milionów Ho, ho! I jeszcze zęście ich nie wygnali? Tłumaczyłem im wówczas najprościej, że w Polsce jest płasko To oni na to, że w

Bron używana przez Adama w Afganistanie i afganckie nakrycie głowy z polskim orzełkiem w koronie pamiątka po ojcu

Herad też jest płasko, a jednak się biją Mówiłem, że Polska ma trzy granice z komunistycznymi krajami i czwartą z morzem I to ich istotnie martwiło i prawie przyznawali mi rację Czasem mówiłem, że Polska straciła 6 milionów obywateli w ostatniej wojnie i ta ofiara zawazyła ogromnie na świadomości Polaków Po pierwszych ich reakcjach wolalem tego nie mówić Bo mimo ich ogromnej determinacji walki, to są tylko ludzie, ta straszna wizja wisi także nad nimi

TOLERANCYJNY ISLAM

Islam afgancki jest inny, niż np irański, pozbawiony fanatyzmu, mimo że jest to wiara przeżywana głęboko Przyczyna? Powiedzmy najprościej W islamie szyitów irańskich mamy do czynienia z wysokim autorytetem mułłów, rozbudowanym aparatem, w koncu państwem rządzonym, administrowanym w ramach Islamu, który jest religią wkraczającą we wszystkie dziedziny życia W Afganistanie pozycja kapłanów jest mało eksponowana Mułła często bierze udział w walce, by po niej spełnić swoje kapłanskie obowiązki Afgan ufa w bezpośrednie kontakty z Bogiem, modli się don wprost i zarliwie, kapłan ma za zadanie stworzenie miejsca i czasu modlitwy przestrzeganie i przekazywanie tradycji i rytuałów Afganie są bardzo tolerancyjni To nie znaczy, że nie są ciekawi "Czemu nie modlisz się cztery razy dziennie, czemu nie twarz na wschod, dlaczego się przed modlitwą nie umyjesz?" - pytają Ale byłem szanowany jako chrześcijanin Pozwalano mi nawet uczestniczyć w chowaniu poległych, według katolickiego obrządku Oto nad grobem z jednej strony modlił się mułła, z drugiej ja katolik i w koncu doszukali się w nas podobieństwa i wspólnoty "Wy macie Księgę, my mamy Księgę, a Sowietci księgi nie mają"

Moi przyjaciele broni mówili o Iraku bardzo źle i o Iranie źle Nie przepadali za państwem represyjnego Islamu Z wyjątkiem małego ugrupowania szyickiego w centralnym Afganistanie, partyzanci nie otrzymywali pomocy z Iraku ani broni Szyicki instytucjonalny Islam jest Afganom obcy Są ponadto zbyt wielkimi indywidualistami, by znosić intelektualny terror mułłów Nie sądzę by spotkani Afganiecy identyfikowali się z państwem Koranu jakim jest Iran Oczywiście uważają swą wojnę za "Świątą", ale to jest ICH wojna W odrożnieniu od Islamu irańskiego, który jest panmuzułmański, Islamizm afgancki ma opcję narodową Co nie przeszkadza widzieć Afganom walkę z Sowietami, jak to określają, jako ze ZŁYM ABSOLUTNYM

POMOC

Czy mieli żal, że świat ich opuszczył? Afganie nie są w ogóle płaczkliwi Mówią, że mogą brać pomoc, że jej potrzebują, ale z góry twierdzą, że w zamian nic nie dadzą Ze są u siebie A z drugiej strony, jest im tak trudno ogarnąć jak duża jest pomoc świata Oczywiście ludzie, którzy zajmują wysokie stanowiska w partiach politycznych mają dość jasną wizję rozmiaru pomocy i potrzeb, choć nie zawsze wiedzą, jakie wynalazki i udogodnienia współczesnego świata pomogłyby im w walce A tam brakuje nawet rzeczy najbardziej podstawowych i stosunkowo tanich, odzieży, spiworów, butów, lekarstw Nie mówiąc o lekkiej skondensowanej żywności czy nowoczesnych okryciach Do państw zwracają się o pomoc w postaci broni i amunicji My, u których wojny nie ma, powinniśmy im pomagać w ramach dobrowolnej pomocy i możliwości Podjęć czy inne narodziła się okupacji sowieckiej dlatego, że płacą daninę krwi w walce ze wspólnym wrogiem

TYLKO JAK

Jeżdżę po świecie oczywiście nie po to by organizować ochotników do Afganistanu Jeżdżę z tym co naocznie widziałem Chcę zorganizować im większą moralną i polityczną pomoc Przesunąć delikatnie języczek u wagi opinii publicznej Najlepiej pomoc można Afganom przez informowanie świata o bestialstwie Sowietów i propagowanie ich walki trudu i ofiar Trzeba przełamać bariery, zapomnienia, milczenia Rządy są obojętne, opinia publiczna spi Trzeba pokazać, że nie jest to jakas lokalna wojna

Potrzebują poparcia dyplomatycznego Nie mają przedstawicielstwa w ONZ, a mają je Palestynczyki

Podczas konferencji Islamu w Casablance delegacja afganska została na korytarzu I znowu w tych obradach brali udział Palestynczyki

Więc nawet w świecie arabskim nie mają poparcia politycznego Waga Sowietów jest tak potężna, że kraje arabskie, które prowadzą dość niejasną politykę, nie mają ochoty narazac się Sowietom

Afganie znaleźli się w sytuacji "samotnych rycerzy" - sami przeciwko wszystkim Jesteśmy im bardzo potrzebni

OTWARŁY SIĘ DRZWI

Co mi dała ta wizyta? Ogromne bogactwo spraw, idei, ludzi Zrobiłem dla siebie samego kolosalny interes Nie tylko w rozbudowie świata wewnętrznego Wiele spraw pootwierano mi się dotąd niedostępnych w kontaktach międzyludzkich dla sprawy Dawniej nie chciano słuchać Udział w tej wojnie otworzył mi najcenniejsze drzwi W lipcu wracam do Massuda i przekazę mu rezultaty mojej misji Pojedzie tam ze mną kilka osób Zanim zacznę przygotowania w Paryżu, objadę z Chojeckim jeszcze kilka miast w Ameryce

Na podstawie rozmów z Adamem Winklerem opracowała
GRAZYNA FARMUS

"CHYBA TO JUZ CI MÓWIŁEM"

Robi się już jasno, głowa opada Wciąż te same pytania Te same, może prostsze odpowiedzi To samo redaktorowi, polonijnej babinie, kombatanowi, Reaganowi "Dlaczego poszedłeś tam walczyć?" "Dlaczego" zadane z najwyższym zdumieniem pokolenia, którego ani wojna nie wybrała i ani im w głowie ją wybierać Więc chociaż już wszystkie te pytania były w innym miejscu, za każdym razem odpowiedzi muszą być najsponantyczniejsze - jak u profesjonalnego wykonawcy

W dobie gnanych szmałem reporterów z gotowymi szablonami dla wszystkich - wędrowni opowiadacz, świadek, emisariusz W niedowierzaniu słowa pisanego Jak w prastarych wspólnotach Ktos z nas w koncu może odpowie na współczesny obrazek z innego świata "Do wioski Afganów weszli Sowietci, zgwałcili trzy kobiety, potem zamknęli je w jednym domu i rzucili granat"

ANDRZEJ M. GARLICKI

ODSZEDŁ GENERAL

W stolicy Kanady przestało biec serce wielkiego Polaka Polaka którego imię związało się na zawsze z Polską kanadyjską który przeszedł do historii Polski i swej przybranej ojczyzny Kanady

W kilkanascie minut po północy z 5 na 6 maja br w wojskowym szpitalu w Ottawie zakończył swe długie i tak bardzo pracowite życie gen. brygady obserwator Stefan Mieczysław Sznuke. Wczesnych godzinach porannych 6 maja smutna wiadomość dotarła do wszystkich większych skupisk Polonii w tym kraju podana została do wiadomości czynnikom wojskowym i rządowym została zakomunikowana do Rideau Hall Generalnemu Gubernatorowi Kanady Mme Jeanne Sauve Jakkolwiek przewlekły bo od sierpnia ubiegłego roku trwający pobyt w szpitalu po wylewie krwi do mózgu nie wróził nic dobrego to jednak śmierć Generała była dla wielu zaskoczeniem a wszystkich okryła głęboką żałobą

Całe życie sp gen Sznuke wypełniła pełna oddania służba w polskim lotnictwie wojskowym od zarania jego powstania i praca na niwie społecznej w tym kraju I tu i tu zasługi jego są niewymiernie wielkie Ażeby ocenić je z właściwej perspektywy należy zaznajomić się z życiorysem Generała wybitnego oficera sztabowego Lotnictwa Polskiego, oraz doradcy opiekuna i obrońcy spraw Polski i Polonii

Stefan Mieczysław Sznuke urodził się w Warszawie 12 czerwca 1896 r Wychowany został w atmosferze tradycji niepodległościowych i wojskowych zarówno polskich jak i francuskich Jego pradziadek Joachim Hempel eskortował Napoleona spod Moskwy za co został zaliczony w poczet kawalerów Legion d'Honneur Nikt zapewne w domu Panstwa Sznuke nie przypuszczał że w 44 lat później dowódca Francuskich Sił Powietrznych Michael Hugon któremu powierzona została misja likwidacji spraw Polski w Rumunii w piśmie z dnia 21 czerwca 1940 roku pisany w Bukareszcie stwierdził że za wzorową ewakuację polskiego personelu lotniczego z Rumunii do Francji od września 1939 roku do lutego 1940 pułkownik Sznuke powinien być przedstawiony do odznaczenia tym samym orderem

Ppor-obs Stefan Sznuke +
trzyma 30-kilogramową rosyjską minę

W roku 1914 po uzyskaniu świadectwa dojrzałości w swym rodzinnym mieście w gimnazjum im A Jezewskiego wstępuje na Politechnikę Warszawską. Już wtedy staje się entuzjastą lotnictwa i pomaga inż C Zbierskiemu w budowie pierwszego polskiego samolotu. W rok później musi przerwać swe studia na skutek powołania do armii rosyjskiej do służby w wojskach saperów w których dosłużył się stopnia podporucznika. Po wybuchu rewolucji bolszewickiej w roku 1917 przedostaje się do Warszawy i tu rzuca się w wir pracy konspiracyjnej w Polskiej Organizacji Wojskowej (P O W) gdzie dostał przydział do Komendy Głównej. Jednocześnie uczęszcza i kończy wojskowy kurs konstrukcji samolotów i nawigacji przy Politechnice Warszawskiej. W listopadzie 1918 bierze udział w odebraniu Niemcom lotniska warszawskiego i następnie organizuje od dział lotniczy na Mokotowie. Od lutego 1919 do listopada 1920 uczestniczy w wojnie polsko bolszewickiej w powstającym lotnictwie wojskowym walczy kolejno w 11 eskadrze wywiadowczej w 4 grupie lotniczej w VII dywizjonie lotniczym i w szefostwach lotniczych 5 i 2 Armii. Zostaje odznaczony Krzyżem Walecznych otrzymuje "Połowa odznak obserwatora za loty bojowe w czasie wojny 1918-1920 z dniem 1 czerwca 1919 dostaje nominację na kapitana lotnictwa

Po zakończeniu działań wojennych kpt Sznuke postanawia poświęcić się służbie wojskowej w ukochanym przez niego lotnictwie. Dzięki swoim nieprzeciętnym zdolnościom szybko wspina się po szczeblach kariery wojskowej. Po staniu w różnych jednostkach w którym to czasie kończy Oficerską Szkołę Obserwatorów i Nawigatorów w Dęblinie w Święto Żołnierza 1924 awansuje na majora. W ciągu następnych trzech lat widzimy go w Departamencie Lotnictwa Ministerstwa Spraw Wojskowych. Z kolei kończy z wyróżnieniem Wyższą Szkołę Wojenną w Warszawie (1928) i służy w 4 pułku lotniczym stacjonowanym w Toruniu w pierw na stanowisku dowódcy dywizjonu a potem zastępcy dowódcy pułku

W roku 1930 przełożeni maj Sznuke doszli do wniosku że tego zdolnego oficera sztabowego należy wykorzystać w szkoleniu przyszłych kadr lotniczych zostaje wyznaczony na młodszego wykładowcę taktyki lotnictwa w Wyższej Szkole Wojennej i pozostaje na tym stanowisku do roku 1935. W tym też czasie otrzymuje nominację na podpułkownika. Następnie jest komendantem Szkoły Podchorążych

Lotnictwa i obejmuje katedrę taktyki lotnictwa w W S Woj. Od października 1938 na stanowisku komendanta Centrum Wyszczolenia Oficerów Lotnictwa a po nominacji na pułkownika lotnictwa w dniu 19 marca 1939 zostaje powierzona mu bardzo odpowiedzialna funkcja komendanta Grupy Szkół Lotniczych. Niestety zaledwie przez pięć miesięcy danym było płk Sznuke kierować całością wyszkolenia lotniczego w Polsce i w całej pełni wyzyskać swoje doświadczenie połączone z wrodzonymi zdolnościami dowódczym. Czarne chmury zaczęły zbierać się nad ojczystym horyzontem. Polskie niebo zostało zagrożone którego później tak bohatersko bronili lotnicy nasi. Niestety rozporządzający zbyt małą ilością nowoczesnego sprzętu. W późniejszych etapach wojny a przede wszystkim w czasie tzw. Battle of Britain wykazali oni na jak wysokim poziomie stało w Polsce szkolenie personelu latającego i naziemnego gdy mogli zmierzyć się z Luftwaffe na równym stopniu technicznej. Było to w niemałym mierze zasługą pułkownika Sznuke

W roku 1940 w Paryżu płk Sznuke napisał swoje Sprawozdanie z działań wojennych w którym tak wspomina ostatnie miesiące pracy w Grupie Szkół Lotniczych które już z dniem 1 kwietnia 1939 zostały postawione na stopie wojennej

Od dnia 1 kwietnia do 15 sierpnia przesunęło się przez szkoły 1 100 uczni pilotów i obserwatorów. Wysilek całego personelu za służby na podryw i głębokie uznanie. Brak instruktorów brak lotnisk brak sprzętu zmuszał do szkolenia bez przerwy od świtu do nocy tak że zarówno mechanicy jak i instruktorzy mogli dysponować za ledwie kilkunastogodzinnym nocnym odpoczynkiem. Przeciętna lotna na każdym lotnisku wynosiła 120 lotów dziennie. Pomimo to nikt nie chorował nikt się nie uskarżał na nadmiar pracy. Programy zostały wyczerpane i szkolenie zakończone we właściwym terminie dzięki czemu jednostki bojowe w dniu wojny posiadały pełne stany i dysponowały rezerwą personelu. Poziom morale i wyszkolenie należy ocenić jako dobre czego najlepszym dowodem ilość samolotów zestrzelonych przez młodzież która dopiero co opuściła szkoły

W ostatnich dniach sierpnia płk Sznuke otrzymał kartę MOP która zawierała instrukcję zameldowania się w D O K Kraków w chwili obwieszczenia powszechnej mobilizacji. Tak się też stało i płk Sznuke otrzymał skierowanie do formującego się sztabu dowódcy Armii Kraków gen bryg Antoniego Szyllinga gdzie objął funkcję dowódcy lotnictwa Armii. Oddano mu do dyspozycji dywizjon myśliwski III/2 24 eskadrę rozpoznawczą 23 i 26 eskadry towarzyszące oraz jednostki pomocnicze. Razem 44 samolotów a Niemcy mieli skoncentrowanych w tym rejonie około 800 aparatów lino wych

We wczesnych godzinach rannych 1 września teutonski Wehrmacht Kriegsmarine i Luftwaffe rozpięły II Wojnę Światową ( )

Pomimo druzgocącej przewagi lotniczej wroga płk Sznuke dzielnie sobie poczynał i umiejętnie dysponując podległymi mu eskadrami zadawał Niemcom dotkliwe straty. W późniejszych etapach kampanii wrześniowej 1939 został wraz z lotnictwem myśliwskim i liniowym Armii Kraków oddany do dyspozycji dowódcy Armii Lublin gen dyw Tadeusza Piskora

W momencie gdy nadające się jeszcze do walki wielkie jednostki polskie znalazły się na tzw przedmościu rumuńskim i gdy zaczęto już obserwować pewne osłabienie impetu wojsk niemieckich na skutek zbyt długiego wydluzenia się linii ich dostaw wkroczenie Czerwonej Armii na teren Rzeczypospolitej w dniu 17 września zniweczyło pierwotny plan Naczelnego Wodza. Plan ten przewidywał skoncentrowanie wysiłku obronnego w południowo-wschodniej części kraju w oparciu o granicę sprzymierzonej Rumunii i neutralnego ZSRR. W tym tragicznym dniu 17 września rzut powietrzny płk Sznuke ląduje o godzinie 5 po południu na lotnisku połowym Gwoździec koło Horodenki. W chwili później pułkownik otrzymuje od Szefa Sztabu Naczelnego Wodza gen bryg Wacława Stachewicza pisemny rozkaz przelotu do Czerniowca w myśl decyzji Rządu R P prowadzącej dalszą wojnę z terenu sprzymierzonej Francji. Wymagało to tranzytu przez sprzymierzoną Rumunię i Węgry suwerennych władz polskich naczelnego dowództwa armii lotnictwa i elementów Floty Powietrznej. Niestety ani Rumunia ani Węgry swych umów z Polską nie mogły dotrzymać na skutek brutalnej presji niemieckiej

Płk Sznuke wraz ze swym sztabem chorwim dowódcą 24 eskadry dwoma rannymi oficerami i lekarzem przekroczył granicę rumuńską rzutem kolowym nazajutrz w dniu 18 września

Wkrótce po internowaniu przez władze rumuńskie płk Sznuke przedostaje się do Bukaresztu i tu przy naszej ambasadzie działa do lutego 1940 roku jako szef tranzytu personelu lotniczego do Francji. Oprócz wyżej wspomnianego listu szefa francuskiej misji odpowiedzialnej za likwidację polskich spraw w Rumunii zaświadczenie z dnia 13 lutego 1940 roku (L. dz. 770/40) polskiego attaché wojskowego przy naszej ambasadzie w Bukareszcie ppłk dypl T Zakrzewskiego tak ocenia wysiłki płk Sznuke

Stwierdzam że pułkownik obs SZNUKE Stefan w najbardziej trudnym okresie zręczną i energiczną akcją zapewnił ewakuację lotników

Był wtedy taki moment w którym jakkolwiek błąd w postępowaniu mógł skompromitować całą naszą akcję ewakuacji morzem

Na tym tle pracę pułkownika SZNUKA i jej wyniki należy uznać za decydującą w dziele organizowania lotnictwa polskiego na obczyźnie

Po znalezieniu się we Francji w lutym 1940 płk Sznuke zostaje mianowany referentem lotnictwa w Ministerstwie Spraw Wojskowych w Paryżu a po ewakuacji do Wielkiej Brytanii w lipcu tegoż roku generał Sikorski mianuje go Szefem Sztabu Lotnictwa. Na tym stanowisku odgrywa decydującą rolę w czasie Bitwy o Wielką Brytanię (od 8 sierpnia do 31 października 1940) w której wzięły udział polskie dywizjony myśliwskie Nr 302 i 303 i polscy piloci przdzielni do jednostek brytyjskich. W bitwie tej Niemcy stracili 1 733 samolotów a Brytyjczycy 733. Polacy zestrzelili 203 samolotów na pewno 35 prawdopodobnie i uszkodzili 36. Brytyjski minister lotnictwa Sir Archibald Sinclair tymi słowami określił wkład polskich lotników do zwycięstwa

Od góry Gen bryg obs Stefan Sznuke
Ottawa 1974

Z lewej Przyjazd do Windsor Ontario
20 lipca 1941 r szefa Polskiej Misji
Wojskowej i zarazem dowódcy P S Z w
Kanadzie gen bryg Bronisława Ducha
wraz ze swym sztabem. Pierwszy od
lewej szef Polskiej Misji Lotniczej w
Kanadzie płk Sznuke

Our shortage of trained pilots would have made it impossible to man the squadrons which were required to defeat the German Air Force and so win the Battle of Britain if the gallant airmen of Poland had not leapt into the breach and fought with valour alongside their British comrades

W czerwcu 1941 r. płk Sznuk zostaje wyznaczony na szefa Polskiej Misji Lotniczej w Kanadzie i przybywa na ten kontynent z szefem Polskiej Misji Wojskowej w Kanadzie i zarazem dowódcy P S Z w Kanadzie gen bryg Bronisławem Duchem i z jego sztabem. Dzięki zabiegom pułkownika Sznuka ponad stu ochotników z Kanady i ze Stanów Zjednoczonych przeszło przeszkolenie lotnicze w Kanadzie i zostało skierowanych do lotnictwa polskiego w Wielkiej Brytanii. Po przystąpieniu Stanów Zjednoczonych do wojny ochotnicy amerykańscy zostali odkomenderowani do United States Air Force. W ten sposób lotnictwo amerykańskie otrzymało niejako dar w postaci setki wyszkolonych lotników. Po wyjeździe z Kanady gen Duha który objął dowództwo stacjonarnej wówczas na Środkowym Wschodzie słynnej 3 Dywizji Strzelców Karpackich płk Sznuk przejął szefostwo Polskiej Misji Wojskowej w Kanadzie. Pod koniec wojny w lutym 1945 obejmuje stanowisko attache wojskowego i lotniczego przy poselstwie polskim w Ottawie na którym pozostaje do sierpnia tegoż roku.

Po zakończeniu działań wojennych w wyniku których Polska niepodległości nie odzyskała wierny swej żołnierskiej przysiędze wybiera płk Sznuk ciężki los emigranta politycznego. Z Polski dołączają do niego żona Stanisława z Borowskich wraz z córką Pani Krystyna była żołnierzem Armii Krajowej wzięła czynny udział w Powstaniu w Warszawie podczas którego dostała się do niewoli. Od sierpnia 1945 do demobilizacji w roku 1947 płk Sznuk pozostawał w dyspozycji Naczelnego Wodza Polskich Sił Zbrojnych. Z dniem 1 stycznia 1964 roku otrzymał nominację na którą już tak dawno sobie zasłużył - nominację na Generała Brygady w Korpusie Oficerów Lotnictwa.

Ażeby zapewnić sobie i rodzinie byt General uzupełnia swe studia na Wydziale Humanistycznym University of Ottawa. Władając biegle pięcioma językami zostaje zaangażowany na wykładowcę języka rosyjskiego w Royal Canadian Air Force. Daje to początek stworzenia szkoły języków Kanadyjskich Sił Zbrojnych tzw **Joint Services Language School** w której był wykładowcą przez 17 lat aż do przejścia na emeryturę w październiku 1967.

Powojenny okres działalności gen Sznuka w Ottawie to wielki rozdział nie tylko w jego życiu ale i w historii Polski i Polonii kanadyjskiej. Ramy tego wspomnienia nie pozwalają na wyszczególnienie wszystkich jego poczynan w tym czasie. Nie ulega wątpliwości że historycy i badacze spraw polonijnych zajmą się bliżej osobą Generała i ukazać się wyczerpujące opracowania na ten temat. General wykorzystywał do maksimum swoje rozległe stosunki w najwyszszych sferach rządowych i Kanadyjskich Sił Zbrojnych. Autorytet jego był olbrzymi i szybko załatwiał sprawy tzw trudne. Przez jakiś czas był przewodniczącym Rady Kongresu Polonii Kanadyjskiej a w latach 1949-60 był wiceprezesem na Ottawę Zarządu Głównego Kongresu do kontaktów z rządem Kanady. Przez długie lata pracował jako doradca w Canadian Citizenship Council oraz pełnił funkcję wiceprezesa Royal Canadian Air Force Association. Sprawy którymi zajmował się szerokim wachlarzem obejmowały polskie problemy. Z tych najważniejszych należy tu wymienić:

konserwacja i powrót skarbow wawelskich do Polski
osiedlenie się w Kanadzie 4 527 byłych żołnierzy 2 Korpusu którzy przybyli tu wprost z Włoch po zakończeniu działań wojennych przyznanie pełnych praw weteranów byłym żołnierzom P S Z (1 VI 1961)

akcja w związku z aresztowaniem przez władze sowieckie 16 przywódców Polski podziemnej

akcja w związku z aresztowaniem Prymasa Polski Stefana Kardynała Wyszyńskiego

interwencje w sprawie wiz definitywnie odrzucanych np w okresie tylko od listopada 1955 do czerwca 1958 takich wiz uzyskał 494

zmiany w Canadian Citizenship Act (Bill B 17 January 1956) dzięki czemu wiele osób mogło otrzymać obywatelstwo (chorzy na płuca i umysłowo)

zmiany w przepisach emigracyjnych dotyczące łączenia się rodzin

skrócenie okresu przebywania w Kanadzie do uzyskania starszej pensji (1958)

uzyskanie tzw Charter u dla Polish Catholic University Foundation

odszkodowania za pobyt w niewoli dla żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych tą sprawą zajmował się dosłownie do ostatniego momentu swego życia jeszcze rano w dniu w którym wylew krwi do mózgu obezwładnił go i skazał na ostateczny pobyt w szpitalu porożu. Miewał się w tej sprawie i omawiał dalszą linię postępowania z władzami kanadyjskimi.

Generalostwo Sznukowie gościli u siebie wiele osobistości nie których podejmowali śniadaniem i obiadem w czasie których wiele ważnych spraw było omawianych. Ale też dom PP Sznuków stał zawsze otworem dla wszystkich którzy pomocy Generała potrzebowali. Nie było sprawy której załatwienia gen Sznuk by odmówił. Zachodzi pytanie jak jeden człowiek mógł podołać tylu obowiązkom naraz. Żona Generała Pani Stanisława była mu wielce pomocna. Dystyngowana o ujmującej powierzchności cicha była zawsze jego podporą moralną i materialną. Gdyz robeniem pieniędzy gen Sznuk nigdy nie zajmował się a jego honoraria do wysokich nie należały. Jej odejście 16 marca 1983 roku było dla gen Sznuka ciosem przeogromnym po którym jakkolwiek nie załamał się ale też nigdy nie otrząsnął się.

Wiele wybitnych ludzi spotkał General w swym długim życiu których liczne fotografie z autografami rozstawione były w salonie przy 48 Blackburn Avenue general Sikorski general Anders premier Pearson premier Diefenbaker generalni gubernatorzy Kanady marsz Alexander gen Vanier Edward Schreyer Madam Jeanne Sauve. Ale ukoronowaniem tych spotkań było to z naszym uko-

nym Ojcem Świętym Janem Pawłem II w rezydencji Generalnego Gubernatora Kanady Rideau Hall w dniu 19 września 1984 - zdjęcie uwieczniające to historyczne spotkanie stało na poczesnym miejscu w tym salonie przypominającym muzeum.

Dowodem wielkiego uznania jakim General cieszył się były jego liczne ordery i odznaczenia

Officer of the Order of Canada
Honorary Commander of the Military Division of the Most Excellent Order of the British Empire

- Srebrny Krzyż Orderu Wojennego Virtuti Militari
Krzyż Komandorski z Gwiazdą Krzyż Komandorski i Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski (Polonia Restituta)
Krzyż Walecznych z okuciem za Wojnę 1918-1920
Złoty Krzyż Zasługi

- Medal Lotniczy z trzema okuciami
oraz wiele odznaczeń wojennych i pokojowych polskich i zagranicznych

Sciany hallu rezydencji Generalostwa w Ottawie ozdobione były wieloma dyplomami uznania i członkostwa honorowego licznych organizacji polonijnych kanadyjskich i amerykańskich

General Sznuk był człowiekiem głęboko wierzącym i praktykującym katolikiem. Ze swoją religijnością nie obnosił się ale przebiegała ona zawsze w jego życiu. Stosunek do ludzi był u niego wykładnią najważniejszego z przykazań Przykazania Miłości.

Pogrzeb Generała odbył się w Ottawie w sobotę 10 maja. Stał się on manifestacją Polonii i licznych kanadyjskich przyjaciół zmarłego reprezentujących Rząd Parlament i Kanadyjskie Siły Zbrojne. Poprzedniego dnia w piątek wieczorem wiele osób przybyło do domu pogrzebowego na modlitwy które odmówił proboszcz polskiej parafii w Ottawie ks Ryszard Kosian wraz z poprzednim proboszczem ks Antonim Rabięgą z Toronto. Następnego dnia ci dwaj kapłani odprawili Mszę św pogrzebową w asyście ks Jana Wronskiego z Ottawy w kościele pod wezwaniem św Jacka Odrowacza oraz odmówili ostatnie modły na cmentarzu. W mowach zebrał Generała Sznuka Kanada Polonia i Konstytucyjny Rząd Polski w Londynie. Rząd któremu pozostał General wierny aż do końca. Mowy wygłosili:

w domu pogrzebowym - mjr pil Michał Kowalski z Montrealu Honorary Aide de Camp to the Lieutenant-Governor of Quebec i Prezes Skrzydła Wilno' Royal Canadian Air Force Association kpt Mieczysław Szczeciński z Toronto Prezes Zarządu Głównego Stowarzyszenia Polskich Komendantów w Kanadzie i pan Jan Kaszuba z Toronto Prezes Zarządu Głównego Kongresu Polonii Ka-

nadyjskiej i zarazem Przewodniczący Rady Koordynacyjnej Polonii Wolnego Świata

w kościele mjr pil Aleksander Onoszko z Ottawy Polskie Linie Lotnicze "Lot i Lotnictwo pan George Kamoff Nicoloski z Ottawy Department of National Defence, i dr Andrzej Garlicki z Ottawy, Wiceprezes na Ottawę Zarządów Głównych K P K i S P K w Kanadzie

nad otwartą mogiłą pan Jan Dunin-Borkowski z Montrealu Oddział Kanada Rady Narodowej i polskie skrzydło Royal Canadian Air Force Association i mgr Adam Żurowski z Ottawy, w imieniu ks prał Franciszka Pluty z Mississauga, Delegata na Kanadę Rządu Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie

Oddziałów honorowych prezentujących bron ani orkiestr wojskowych grających marsze żałobne nie było. Zastąpiły je delegacje wiernych lotników polskich brytyjskich i kanadyjskich w mundurach i przy orderach i odznaczeniach bojowych, którzy poniesli trumnę, poduszki z orderami i odznaczeniami Generała jego czapkę i kord. A Msza św cicha bez organów w wypełnionym po brzegi kościele była więcej niż wymowna.

Spoczął General na cmentarzu Notr Dame obok swej ukochanej żony Pani Stanisławy. Gosienna ziemia kanadyjska przyjęła go do siebie, ale zapewne o innym miejscu wiecznego spoczynku musiał marzyć. Zapewne pragnął choćby przed samą śmiercią ze szlaków podniebnych spojrzeć jeszcze raz na Polskę której swe długie życie poświęcił.

Na osiemdziesiąt rocznicę urodzin 12 czerwca 1976 roku ułożył wiersz w którym zamknął Credo swego życia. Życia, którym tak dobrze Polsce i Kanadzie przysłużył się.

*Nie chciałbym wystartować w zaswiaty
wczesnej nim w Polsce wolności wjeżdżaj kwiaty
Daj mi więc Boże oglądać je w pełnym rozkwicie
a Naród za nadmiar katuszy wynagrodź sowicie*

*Mimo że pragnę tego gorąco wiem że są to nieuszczalne
marzenia -
Przecież na boskim lotnisku wieży kontrolnej nie sposób
dyktować*

*kiedy i w jakiej kolejności chce się startować
wiec za tych lat osiemdziesiąt jestem Ci wdzięczny -
Wszchemogący Panie
a kiedy do odlotu wydasz mi rozkaz wyszeptam w pokorze
niech się wola Twoja stanie*

Kariera w kanadyjskich siłach zbrojnych

Twój wybór, twoja przyszłość

Więcej informacji o wymogach i możliwościach udzieli lokalne biuro werbunkowe lub zadzwon - colect - pod numer który znajdziecie w żółtej książce telefonicznej pod "Recruiting".
Nie ma nic tak równie wspaniałego

Canada

THE CANADIAN
ARMED FORCES

GDZIE ECHO MA ZAMIAR SIĘ ROZERWAĆ - co i Państwu zrobić radzi!!!

TEATR

* Do 14 czerwca trwać będzie Festiwal Teatralny na Harbourfront. Prezentowane są najciekawsze współczesne zespoły teatralne z 8 krajów świata w tym także Polski. W dniach 12 - 14 w Ice House występować będą dwa polskie eksperymentalne zespoły teatralne - Avvakum i Sorcery. Informacje na ten temat 869 - 8444. Ilość miejsc ograniczona.

* 16 czerwca o 7 30, Bathurst Street Theatre zaprasza na przedstawienie według Ulyssesa Jamesa Joyce'a. Bilety w cenie \$15 (wliczone drinki i małe przyjęcie po spektaklu) do nabycia w kasie teatru -

736 Bathurst St - 533 - 1161 albo w punkcie Five Star w Eaton Centre

* Toronto Free Theatre ma zamiar przedłużyć wystawianie sztuki Milana Kundery - "Jacques and his Master". Informacji udziela kasa teatru - 26 Berkeley Str - 368 - 2856

KINO

* Do 30 czerwca w Ontario Science Centre trwać będzie Festiwal Filmów Japońskich. W programie także filmy Kurosawy, bilety w cenie \$3 do nabycia w kasie - 770 Don Mills Rd - 429 - 4100

* Z gatunku rozrywki lekkiej i przyjemnej w tym tygodniu rozpoczyna się w Famous Players Theatres projekcja filmów Raw Deal z Arnoldem Schwarzeneggerem i Space Camp - z rodzaju science fiction. Dla bardziej wymagających odbiorców przeznaczony jest film Vagabond, który dostał pierwszą nagrodę na Festiwalu Filmów w Wenecji. Dokładniejszych informacji udzieli Państwu zapew-

ne w niedalekiej przyszłości. Janusz Pietrus

* Ci, którzy jeszcze nie widzieli kontrowersyjnego filmu Bernardo Bertolucciego - "Ostatnie tango w Paryżu" ucieśnią się zapewne z faktu, że kino Kingsway - 3030 Bloor St - 236 - 1411 zapowiada na 12-ego czerwca projekcję tegoż filmu. Godzina projekcji 19 00

MUZYKA

* Do 13 czerwca trwać będą koncerty muzyki kameralnej urządzane przez Canadian Contemporary Music - 66 East Willow Gate, West Hill - 284 - 4015, wstęp wolny

* Cos specjalnego dla miłośników dobrej muzyki rockowej sławny zespół UFO będzie koncertował w muzycznym klubie Heaven - 2 Bloor St E - 968 - 2711 18 czerwca!

* Na liście najpopularniejszych albumów płytowych CHUM-FM 104 pierwsze

INNE ATRAKCJE

* Cyrk w Toronto! W Sherway Gardens Od 18-22 czerwca odbędą się pokazy Circus Vargas - tel 872 - 1111. Ceny biletów \$8 50 - dorośli, \$6 dzieci. Przy zakupach w Loblaw'sie można otrzymać kupon na darmowy wstęp dla dzieci

* CN Tower zaprasza na ciekawy i emocjonujący pokaz "Tour of the Universe", który jest symulowaną podróżą na Jowisz w roku 2019. Ceny biletów - \$7 dla dorosłych, \$4 dla dzieci

* Do 15 czerwca trwać będzie w Royal Ontario Museum ogromnie ciekawa wystawa dorobku kultury Majów pod nazwą - "Skarby Antycznej Cywilizacji". Trzeba zobaczyć koniecznie!

O wszystkich ciekawych wydarzeniach informował Państwa

Z B czyli Zaciekły Bywalec

POLSKIE MUZEUM W RAPPERSWILU

Podaję do łaskawej wiadomości Członkom Wspierającym Polskie Muzeum w Rapperswilu, że w dniu 21 maja br przekazałem do Muzeum czekiem bankowym Nr 1536 kwotę \$ 250 00. Na koncie Nr 26139 w Credit Union pozostało w tej chwili \$ 57 88. Apeluję serdecznie do osób i organizacji polonijnych, które nie wywiązały się ze swego zobowiązania w stosunku do Muzeum Rapperswilskiego za rok 1986 o dokonanie wpłat.

Czeki proszę wystawić na Z Giera - Polish Museum in Rapperswil i przesłać na mój adres 81 Kildonan Drive, Scarborough, Ontario, M1N 3B9

Zbigniew J GIERA
Delegat Muzeum

ANKIETA ECHA

Chcemy, by szersze grono czytelników wypowiedziało się na temat profilu Echa, dlatego zamieszczamy krótką ankietę dotyczącą popularności naszej gazety. Pośród jej uczestników rozlosujemy 2 roczne bezpłatne prenumeraty Echa Tygodnia wartości 50 dolarów każda. Prosimy o nadsyłanie wypełnionych ankiet do 30 czerwca 1986 roku. Można również nadsyłać kopie oryginalnej анкеты.

UWAGA!
Osoby, które nadesłały wypełnioną ankietę uzyskują obniżkę ceny prenumeraty (nowej lub odnawianej) w wysokości roczna do 45 dolarów, półroczna do 21 dolarów

Wypełnioną ankietę proszę przesłać na adres Echo Tygodnia, 862 Tandridge Crescent, Rexdale, Ont., M9W 2P2

Imię i nazwisko

Adres

Kod

Dział, który pierwszy czytam w Echu

Działy, które czytam zawsze

Dział, którego nie czytam nigdy lub bardzo rzadko

Nie lubię bardzo

Chciałbym by w Echu było więcej o

Chciałbym by było mniej

Mój ulubiony autor Echa

Czytam Echo, ale mam następujące zastrzeżenia

Lubię gazetę jaka jest i nie chcę by się w niej zasadniczo coś zmieniło

Otwarliśmy
nowy punkt sprzedaży ECHA TYGODNIA
1598 Queen Str. West
Sunnys Fish'n Chips, tel. 539 - 1552

Parafia Katedralna PNKK sw Jana PAWILON "ZAKOPANE" CARAVAN '86

W dniach od 20 do 28 czerwca włącznie (9 dni) w salach Parafii Katedralnej PNKK sw Jana, 186 Cowan Ave, w ramach CARAVAN '86 będzie czynny pawilon "ZAKOPANE".

Otwarcie pawilonu nastąpi w piątek 20 bm o 6 00 wieczorem. Paszporty po znizonej cenie są do nabycia w kancelarii parafialnej (532-8249)

Dekorację pawilonu wykonał zmarły przed dwoma laty znany artysta polonijny Eugeniusz Chruscicki

Z tancem i śpiewem wystąpi kilkakrotnie każdego dnia znany zespół polonijny "Biały Orzeł" kierowany przez pp Pawła i Marię Dubickich. Kuchnia i bar będą obficie zaopatrzone

SERDECZNIE ZAPRASZAMY
CAŁĄ POLONIĘ Z TORONTO I OKOLICY

Lucy NIZIO, przewodnicząca

POLSKI PROGRAM TELEWIZYJNY

W miesiącu czerwcu polski program telewizyjny nadawany na Graham Cable TV (Channel 10) będzie emitowany w środę 11 bm o godz 10 00 wiecz, w sobotę 14 bm o godz 6 00 wiecz i w poniedziałek, 16 bm o godz 4 00 po poł. Zapraszamy do obejrzenia Kuria Biskupia PNKK w Kanadzie

Stowarzyszenie Techników Polskich w Kanadzie Polskie Towarzystwo Muzyczne - Toronto ZAPRASZAJĄ NA KONCERT MUZYKI POLSKIEJ

WYKONAWCY

Henryk BARTUL - Baryton, Adam BIERZNIIEWSKI - lutnia, Anna DYNAROWSKA - fortepian, Grzegorz FRĄCKOWIAK - klarnet, Paweł PACANOWSKI - klarnet, fortepian, Tatiana PODŁUSKA - sopran, Andrzej ROZBICKI - fagot, Piotr TWARDOWSKI - obój, Zaneta WILCZEWSKA - skrzypce, Anna i Jan ZYWIEL - duet gitarowy

Chór HARFA parafii Sw M Kolbe, dyr A ROZBICKI

W PROGRAMIE UTWORY

Kompozytorów anonimowych, Fryderyka CHOPINA, Mieczysława KARLOWICZA, Karola KURPINSKIEGO, Witolda LUTOSŁAWSKIEGO, Jana MAKLAKIEWICZA, Stanisława MRONSKIEGO, Stanisława MONIUSZKI, Stanisława NIEWIADOMSKIEGO, Tadeusza PACIORKIEWICZA, Henryka WIENIAWSKIEGO

Kierownictwo artystyczne Maciej JASKIEWICZ

KLUB SPK, Beverley 206, Toronto
PIĄTEK, 13 CZERWCA 1986, g 8 00 pm

Wstęp \$3, bufet czynny

KOLONIA DLA DZIECI w SAINTE-AGATHE DES MONTS

Luksusowe warunki, las, jezioro, doświadcz. na kadra pedagogiczna.
TERMIN 29 06 - 9 08 1986

MONTREAL - KRYSZTYN PIETKA
TEL (514) 733 - 3520

CINEMATIC JANUSZ PIETRUS

tanio wykonuje wysokiej jakości
video filmy

Najlepszy sposób na zachowanie
niepowtarzalnych chwil.

DZWOŃ 743 - 8142

Polskie filmy fabularne na kasetach Video

Możliwość otworzenia wypożyczalni kaset lub klubów filmowych

● W chwili obecnej mamy 26 filmów,

● Cena kasyety kanadyjskich \$ 60 z przesyłką

Blizszych informacji udzieli listownie przedstawiciel na Kanadę

**POLMAK SERVICES of ALBERTA
LTD.**

10858-97 St, Edmonton, Alta T5H 2M5

JUŻ W SPRZEDAŻY

Nakładem Century Publishing Co Ltd w Toronto
ukazała się sensacyjna książka
Romana Buczka
pt "MUSZKIETEROWIE"

Książka opisuje mało znane dzieje organizacji wywiadowczej, założonej w okupowanej Warszawie w roku 1939 przez inż Stefana Witkowskiego. Autor przedstawił powikłane i tragiczne losy tej organizacji w oparciu o bogaty materiał archiwalny i relacje niektórych jej bohaterów. Stron 140, cena \$ 9 90

Do nabycia w wydawnictwie Century Publishing Co Ltd, 657 Willard Ave, Toronto, Ont M6S 3S1, lub w księgarniach polonijnych

ARCHIPELAG

miesięcznik kulturalno-polityczny

proza, poezja, dramaty, eseistyka, historia najnowsza, publicystyka polityczna, felietony, recenzje, grafika, fotografia artystyczna

Adres redakcji ANDRZEJ WIECKOWSKI
Wilhelmsruher Damm 139, 1000 Berlin 26

Roczna prenumerata RFN 115 DM kraje europejskie
117, USA i Kanada 52 US \$ (poczta lotnicza)

Należność prosimy przekazywać przelewem pocztowym (z dopiskiem Abo) na konto
Postcheckkonto 458 667 107 Andrzej Wieckowski Sonderkonto Archipelag Berlin West
BLZ 100 100 10 Przedstawicielstwo w Kanadzie Jacek Skoczowski Box Post 181
Station B KIP6C4 Ottawa Ont

KŁOPOTY Z ANGIELSKIM

Prof ALEKSANDER
PIEKARSKI

DIFFICULTIES IN USAGE - trudności w użyciu

Kupując płaszcz, ubranie czy sukienkę sprawdzamy na sobie czy dobrze leży. Niemiec mówi, że dany ubiór dobrze lub źle siedzi, po angielsku zaś należy w powyższym przypadku użyć czasownika *pasuje* np. "this coat fits you" znaczy "ten płaszcz na tobie dobrze leży". Polskie *pasuje* nie odpowiada angielskiemu *pasuje* odnośnie odzieży. Dobry zegarek musi *chodzić* czy *isc*, po angielsku zegarek *biegnie* "it runs" i to nawet wtedy gdy się notorycznie spóźnia.

Powyższe przykłady otwierają nam oczy na odrębny dział trudności w nauce każdego języka obcego. Dlaczego nam zegarek idzie, a Kanadyjczykowi biegnie? Dlatego, że *tak się mówi* po polsku, a tak po angielsku, bo taki jest zwyczaj językowy, bo takiego a nie innego wyrazu używa się w tym znaczeniu.

USAGE (wym. *ju:dz*) w angielskim

znaczy używanie, stosowanie wyrazu czy zwrotu. Po polsku nazywamy to obyczajem lub zwyczajem językowym. Uczący się angielskiego z reguły pomijają to zagadnienie, podręczniki języków obcych w większości nie podają tej umiejętności w sposób sensownie usystematyzowany, to znaczy po trochu w każdej lekcji.

Polacy, którzy już zdołali opanować angielszczyznę doskonale pod względem wymowy, słownictwa, struktur gramatycznych, a nawet idiomów, bywają zaskoczeni kiedy Kanadyjczyk po paru zdaniach rozpoznaje "przybysza". Biedni doszukują się przyczyny rozpoznania ich w wymowie, lub akcencie. A ich łatwo rozpoznać Kanadyjczykowi po używaniu wyrazów niezgodnie z językowym obyczajem. Zrozumiemy to lepiej na polskim przykładzie. Polaka niemieckiego pochodzenia łatwo poznawaliśmy w Polsce przede wszystkim po wymowie trudnych

polskich spółgłosek w zbitkach typu *Pazdziernik* czy *szeszedziesiąt* szesc. Trafiali się wśród tych ludzi tytami pracowitości, których wymowa po długich ćwiczeniach była naprawdę czysto polska. A jednak nadal można ich było łatwo rozpoznać po niepoprawnym użyciu masy pospolitych wyrazów. Biedacy kupowali w sklepie *drapaną bułkę* (tartą bułkę), słyszeli, że ktoś *puka na drzwi* (do drzwi). Słucha się takiego języka z rozbawieniem. Teraz zrozumiemy jak odbiera Kanadyjczyk angielszczyznę doskonałą pod względem wymowy, ale niepoprawną pod względem użycia wyrazów. Można czytać angielskie książki i gazety bez potrzeby zaglądania do słownika, można czytać na głos angielskie teksty z wymową radiowego spikera. To będzie dopiero BIERNA znajomość języka. Umiejętność poprawnego wysławiania się własnymi zdaniami, umiejętność pisania poprawnych zdań jest znajomością CZYNNĄ języka. Tej umiejętności nie da nawet nauczanie się na pamięć dwudziestu tysięcy słów wraz z obszernym podręcznikiem gramatyki. Trzeba się uczyć zwrotów i wyrazów właściwych językowi angielskiemu, czyli równoległe do słownictwa i struktur gramatycznych należy się uczyć tego co nie jest ściśle ani słownictwem, ani gramatyką, lecz trudnościami w użyciu odpowiedniego słowa czy zwrotu, czyli DIFFICULTIES IN USAGE. Istnieją specjalne słowniki zatytułowane *English Usage* lub podobnie.

Przejdźmy do praktyki. Czytając lub słysząc zwrot *made of* lub *made from* zrozumiemy bez trudu, że znaczy to *zrobiony z czegoś tam*. Ale kiedy po angielsku trzeba powiedzieć, że koszulę wykonano z bawełny to wielu bardzo zaawansowanych użyje niepoprawnej formy

W każdym numerze "Echa" bez względu na treść artykułu zamieszczamy parę przykładów z omawianej tu dziedziny. Zaczynamy

Difficulties in Usage

He died at the age of eighty-five - on zmarł w osiemdziesiątym piątym roku życia. Żeby zapamiętać na całe życie, że mowi się tutaj *at the age* a nie *in the age*, trzeba to zdanie powtórzyć ze sto razy!

He died at the age of two, she died at the age of three i tak aż do stu! Pozyteczny sposób spędzania czasu przy czekaniu na autobus, czy w poczekalni lekarza

MADE OF (one material) *This ring is made of silver*

MADE FROM (a number of materials)

The cake is made from flour, eggs and sugar

MADE IN (A country) *This car was made in England*

BORROW and LEND *He borrowed one book from me*

I asked him to lend me his bike

Odpowiedz na pytania Czytelników

Metoda laboratoryjna nauki języka obcego polega na uczeniu się języka przy pomocy nagranych na magnetofon całych zdań. Nagrywa nie jeden nauczyciel, lecz kilka z grona najlepszych lektorów. Uczący się powtarzają zdania odpowiadają na pytania słysząc po swojej odpowiedzi nagraną poprawną odpowiedź lektora. Przy tej metodzie student jest zmuszony w ciągu 45 minutowej lekcji głośno mówić przez czas nie krótszy od 15 minut. Uczucie tremy nie grozi, bo mówią wszyscy naraz w grupie nie większej niż 12 osób.

Informacje i zgłoszenia telefoniczne na prywatny kurs języka angielskiego metodą laboratoryjną trwają do 30 czerwca br. w Toronto, tel. 630-6160

Zasady bezpiecznego używania propanu

"Barbecue" na gaz to wygodne urządzenie do taniego smażenia i pieczenia na świeżym powietrzu. I duża przyjemność!

Ale należy utrzymywać w dobrym stanie i obchodzić się z nią ostrożnie.

Każdego lata podwórkowi kucharze doznają obrażeń oraz powstają szkody w pożarach wywołanych gazowymi "Barbecues". Oto kilka wskazówek których przestrzeganie zapewni, że "Barbecue Party" nie skończy się w płomieniach.

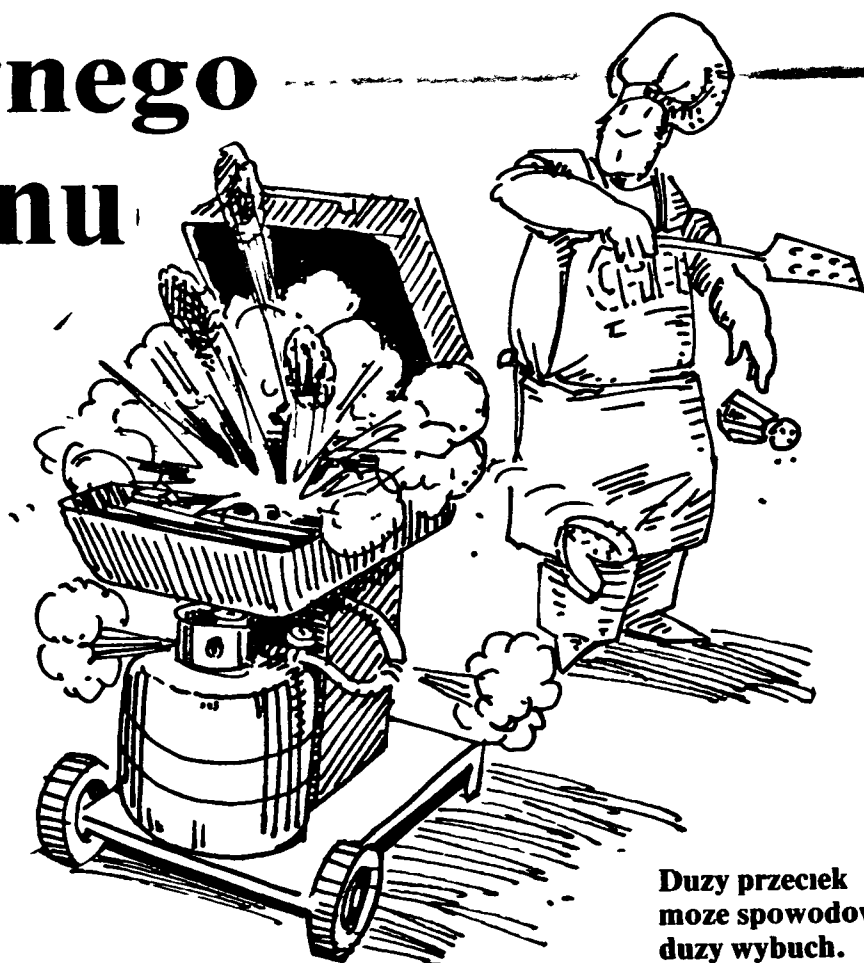
1. Jest tylko jeden prawidłowy sposób podłączenia pojemnika z gazem do kuchenki "Barbecue". Należy stosować się do instrukcji producenta i nie dopuszczać by przewód gazowy znajdował się blisko rozgrzewających się metalowych części.

2. Należy regularnie sprawdzać, czy nie ma przecieków gazu, nakładając szczerzątką mydło rozpuszczone w wodzie na przewody i łączniki, otwierając zawór cylindra. Jeśli jest przeciek gazu, na mydle otworzą się bąbelki.

3. Kuchenka musi stać w odległości co najmniej 10 stóp od budynków, daszków, łatwopalnych struktur.

4. Nie próbujmy zapalać "Barbecue" przy zamkniętej pokrywie. Jeśli kuchenka się nie zapala lub zgasła, należy wyłączyć gaz i odczekać pięć minut przed ponownym zapaleniem.

6. Nigdy nie należy wnosić cylindrów z gazem do wnętrza domu.

Duży przeciek może spowodować duży wybuch.

7. Jeśli się nie jest pewnym, że kuchenka "Barbecue" jest w pełni sprawna, należy zasięgnąć porady fachowca od obsługi tych kuchenek.

Postarajmy się o to, byśmy na następne "Barbecue Party" nie musieli zapraszać strażaków. Bezpłatną broszurę "Living Safely with Propane", można otrzymać w Consumer Information Centre at 555 Yonge St., Toronto, Ont. M7A 2H6 - (416) 963-1111 albo połączenie bezpłatne pod numerem 1-800-268-1142.

Mieszkańcy Ontario którzy mają numer "area code" 807 mogą telefonować "collect" na numer 416.

Ministry of Consumer and Commercial Relations
Ontario
Minister Hon. Monte Kwinter
Premier Hon. David Peterson

LESZEK SZUMAN

Astrologia i polityka

Ciąg dalszy

1. Najstarsza przepowiednia dotycząca losów Europy

O tej przepowiedni wspomina w swej książce jezuita o nazwisku Ellenhorst. Wygłosił ją rzekomo mnich Hepidan ('Epithanus), członek zakonu benedyktynów w Saint Gallen w Szwajcarii. W encyklopediach kościelnych figuruje kilka osób o oryginalnym imieniu Hepithanous. Jeden z nich był zaliczany do grona ojców Kościoła, napisał liczne dzieła teologiczne. Był przeorem klasztoru na Cyprze, a później biskupem na tej wyspie.

Jezuita Ellenhorst stwierdził, że najwcześniejsze wzmianki na temat owej przepowiedni sięgają roku 1084 i ma ona brzmieć tak:

- Wicher wieje ze wschodu i wicher wieje z zachodu. Bieda wszystkim, którzy się znajdują między tymi dwiema straszny mi nawałnicami, posrodku tych okropnych i niesamowitych zamieszek.

Tysiącletnie trony zostaną stracone jak słomiane strzechy z chałup. Między Renem a Łabą oraz rzeką płynącą na wschod (może tu chodzić tylko o Dunaj), będzie ziemia zascielona trupami, Ziemia kruków i sępów. A kiedy później rolnik będzie tam siał zboże, to każde ziarno zapuści korzenie w piersi jakiegoś pogrzanego człowieka.

Chociaż źródło tej relacji jest niejasne i niepewne jej pochodzenie nie ulega wątpliwości, że jest ono bardzo stare. Jej sens jest dziwnie zbliżony do treści kilkudziesięciu przepowiedni, pochodzących z czasów późniejszych z różnych okolic Europy.

2. Pergamin z Wismaru

Podczas rozbioru murów klasztorów w Wismarze znaleziono pergamin z zapiskami niewiadomego pochodzenia. Dokument ten, znajdujący się obecnie w archiwum miasta Wismar, w tamtejszym ratuszu, został napisany, jak wynika z jego treści, przez nieznanego mnicha w roku 1709. A oto przekaz zagadkowego pergaminu:

- Dojdzie do ciężkich walk między Wschodem a Zachodem. Wielu ludzi straci życie. Drogami będą jeździły wozy bez koni, a ogniste smoki będą latały w powietrzu, miotając ogień i siarkę. Smoki te będą niszczyły miasta i wsie.

Walki potrwają pięć lat i trzy miesiące. Ludzie bezsilni będą się przyglądali tym zmaganiom. Głód, dzuma i choroby.

Nadejdą czasy, kiedy nie będziesz mógł nic kupić ani sprzedać. Złi ludzie będą mieszkali na dnie morza i czyhali na zdobycz. Wojna rozpocznie się, kiedy zboża zaczną dojrzewać.

3. Widzenia młynarczyka z Apoig

Przepowiednie młynarczyka z Apoig (pogranicze czesko-bawarskie), są w dużym stopniu podobne do wizji innych jasnowidzów z tego obszaru, aczkolwiek Mateusz - bo tak się niosł on imię - żył około roku 1750. W młodości Mateusz dzierżawił nieduży młyn, z którego wygrzył go następnie opat pobliskiego klasztoru.

- Bardzo szybko opuścicie ten młyn - oświadczył młynarczyk, co też niestety nastąpiło, gdyż zakon zlikwidowano.

Różne wypowiedzi Mateusza skrzętnie notowała jego rodzina. Poniżej przytaczamy jedną z jego przepowiedni:

- Przyjdzie wielka wojna. Zacznie ją mały, a zakończy wielki, co przybędzie z morza.

Kobiety już nie będą nosiły czarnych chust na głowach, a na Dunaju będą szczekały żelazne psy. Obuwie kobiet będzie pozostawiało ślady jak gęsie łapki. Nim się rozpocznie ogólny zamęt, nie będzie można po ubiorze rozróżnić kobiet od mężczyzn. Najgorszy czas nastanie, gdy nad lasem przeleci olbrzymi biały ptak lub będzie to ryba.

Wkrótce nastąpi jedna wojna, a potem druga, a w końcu trzecia. Zacznie się na wschodzie, a zakończy na zachodzie. Ostatnia wojna przeleci błyskawicznie. Będzie to jakby olbrzymia czystka. Pełno trupów i moc wylanej krwi. Dojdzie do walki między Chinami i ich sąsiadami. Lecz co jeszcze gorsze zbliża się katastrofa. Zimno i trzęsienia ziemi pozbawią wielu ludzi życia. Te i inne przepowiednie są ważne i spełnią się przed rokiem 2111.

4. Notatki pastucha z Rabenstein

Liczne wiadomości dotyczące różnych jasnowidzów pochodzących z terenów Czechosłowacji i Republiki Federalnej Niemiec (Bawaria) zawdzięczamy zachodniomniemieckiemu nauczycielowi Weinbergerowi, który z zamiłowaniem studiował folklor tamtejszych okolic. Szczególnie interesowały go zapiski przepowiedni, których autorami byli ludzie prosi, bez wykształcenia, nie mający żadnego dostępu nie tylko do literatury fachowej, lecz często i do prasy codziennej, ponieważ zamieszkiwali kąt, jak się potocznie mówi, zabite deskami, gdzie diabeł mówi dobranoc. Ale właśnie dlatego możemy polegać na wiarygodności różnych relacji, które skrzętnie notowano w rodzinnych egzemplarzach biblii i innych świętych ksiąg.

Przepowiednie Mateusza Strombergera (tak się nazywał pastuch z Rabenstein) pochodzą z I połowy XIX wieku. Zapiski te były dwukrotnie w historii wydawane i konfiskowane przez policję. W końcu, po długich staraniach i zabiegach, ukazały się na polkach księgarskich dopiero w roku 1936. Rękopis oryginału przepowiedni znajduje się w rękach rodziny Keihofer, która prowadzi oberżę w Zwiesel, na wschod od Regensburga nad granicą czechosłowacką. Treść przepowiedni podajemy w skrócie, aby uniknąć zarzutu niepotrzebnego gadulstwa.

- O moi kochani! Nadejdą takie czasy, że ludzie będą nie tylko rozsądniejsi, lecz i głębsi. Gdybyście tylko wiedzieli, co jeszcze czeka was, wasze dzieci, wnuki i prawnuki, to byście pomarli z przerażenia. Zacznie się to wtedy, kiedy ludzie ze wsi zaczną się ubierać jak mieszczuchy i będą wchodzić na kupę gnoju w błyszczących, wyczyszczonych butach. Kiedy kobiety będą pachniały jak kozy (perfumowały się - przyp. L. Sz.), po wsiach będzie się widziało tylko czerwone dachówki zamiast strzech, a na wsi będzie się nosić czerwone kapelusze. Gdy przez wiesie przeprowadzą żelazną

drogę i żelazny pies będzie szczekał koło Klausenbach. Kiedy wozy będą jeździły bez dyszli i koni, a samowola ludzka przejdzie granice przywoitości. Gdy w Zwiesel wybudują gmach szkolny jak olbrzymi pałac dla żołnierzy i kiedy zboże dojrzeje, wówczas nadejdzie nagle wielka wojna. Pieniądz szybko straci na wartości. Za 200 guldenów nie będzie można kupić nawet bochenka chleba. Mimo to nie będzie głodu wśród ludności. Za złotą monetę będzie można kupić całe wiejskie gospodarstwo. Ludzie będą się nawzajem nienawidzić.

Żołnierze będą latali w powietrzu jak ptaki. W nasze strony, do lasu, nadleci olbrzymi biały ptak. Drzewo będzie wyniszczone, ale dla ludzi wystarczy. Nastąpi zrownanie stanów. Ludzie zatracą wiarę. Kiedy w Zwiesel kilku kapłanów będzie chciało odprawić nabożeństwo, tylko kilka osób przyjdzie popatrzeć.

Zostaną wprowadzone nowe podatki, których nikt nie będzie płacił i nowe prawa, których nikt nie będzie przestrzegał. Potem rozpocznie się zamieszanie.

Brat nie będzie znał brata, a matka swego dziecka. Rozruchy. Ludzie o delikatnych rękach będą mordowani, lecz potrawa to jedną lub dwie fazy. Księżyca.

Ludzie tak się będą ubierali, że nie rozróżnisz kobiety od mężczyzny. Bawarię zniszczą i objedzą, ale Czechy zniszczą całkowicie. Potem nagle przez noc nadejdzie wrog. Chłopi będą siedzieli przy piwie w gospodarstwie, a tu przez most pojawiają się obcy jeźdźcy.

Pobliskie góry będą aż czarne od tłumów żołnierzy. Ludzie będą uciekali. Kto będzie miał dwa bochenki chleba i jeden mu upadnie na ziemię, niech się nie schyla, a ucieka. Jeden bochenek mu wystarczy, bo cała zawierucha potrwa krótko.

Kto to przeżyje, musi mieć głowę z żelaza. Kto zachoruje, dla tego nie będzie ratunku. Człowiek, który po tamtej stronie Dunaju wypatry krowę, niech jej zawiesi złoty dzwonek na szyi.

Dalszy ciąg w następnym numerze

12.VI. - 19.VI.

BARAN

Wiesz do czego zmierzasz tylko czy aby tędy droga? Sam zaczniesz mieć wątpliwości. Rzecz warta przemyslenia. Euforia nieco opadnie a to pod wpływem zwykłych nie raz dokuczliwych spraw codziennych. Będzie ich sporo. W teorii mało kto może ci dorównać. W praktyce bywa już gorzej. Czy nie za bardzo jesteś łasy na holdy otoczenia? Czy nie za dużo wazeliniarzy wokół Ciebie? Swoją agresywność kieruj pod niewłaściwym adresem. Kłopoty rodzinne. Sytuacja dojrzenia do radykalnego rozwiązania. Znak sprzyjający. Lew unikaj. Byka. Liczba szczęśliwa 2. dzień czwartek.

BYK

Chociaż niechętnie ale musisz wreszcie przystąpić do swojej akcji. To druga strona miała rację. W dzisiejsze to teraz aż nadto jasno zdając sobie jednocześnie sprawę że nikt nie ma szans odrobnie. Nie straci próbowac można. Ale czy warto? Masz dużo życiowego realizmu i tzw. chłopskiego rozsądku. Niech one Ci pomogą w podjęciu decyzji. Błyskotliwy Twój sukces. Wreszcie powszechny aplauz. Upewnij się to w służności przedsięwzięcia. I powinno zachęcić do dalszych działań. Nie zamykaj się w sobie. Nie prowadź bardziej towarzyski tryb życia. Znak miły. Waga unikaj. Koziorożca. Dzień szczęśliwy. pomiędzy liczbą 5.

BLIŹNIĘTA

Tydzien zaczniesz od sporego sukcesu. Uporasz się wreszcie z pewną bardzo trudną sprawą. Spowoduje to przypływ energii i chęci działania. A polać do popisu nie zabraknie. Nie staraj się tylko okazywać na każdym kroku swojej wyższości. I tak Twoja niezależność uważana jest za zbyt dużą. pewność siebie a samodzielność odbierana jako objaw lekceważenia otoczenia. W sprawach domowych narzekac będziesz na monotonię ale to tylko szukanie dziury w całym. Wykazuj pewną przesadę w zgłaszaniu różnych pretensji pod adresem drugiej strony. Znak miły. Lew unikaj. Skorpiona. Dzień ważny. niedziela. liczbą 9.

RAK

Zbieraj siły. lot za powiada się na wysokim pułapie. Byle tylko nie pomieszala Ci szykowność zbytnia pewność siebie. Warto zwracać uwagę nawet na szczegóły. Ktos wpadnie Ci w oko. Będzie się trzeba jednak sporo natrudzić aby zwrócić na siebie uwagę tego ktosia. Za męczasz swoimi wątpliwościami. otoczenie wykaz troche więcej cierpliwości. Twoja pobłaźliwość przekracza chyba granice rozsądku. Jeśli propozycje zaakceptujesz musisz wykazac się żelazną konsekwencją wez to pod uwagę mówiac tak. Znak sprzyjający. Bliznięta unikaj. Byka. Dzień ważny. sroda. liczbą 8.

LEW

W pracy sporo emocji i to tych pozytywnych. Działaj w sposób bardziej zorganizowany. Tracisz zbyt wiele czasu i energii na skutki improwizacji. W sprawach domowych czas przestać bujać w obłokach i zejść na ziemie. Przez unikanie domowych problemów nie rozwiązesz ich. Sporo ciemnych wydarzeń które powinny dać Ci do myślenia. Czy aby Twoje przewidywania są słuszne? Jeszcze trochę cierpliwości w kręgu spraw zawodowych. Na tym torze zostało Ci już niewiele przeszkód do pokonania. Znak który wybaczysz Ci wszystko. Waga ale unikaj. Bliznięta. Dzień ważny. wtorek. liczbą 3.

PANNA

Zdenerwowanie mi nie jak ręką odjął i będzie dowodem zmienności Twoich nastrojów. Bo przecież nie wydarzy się nic szczególnego tak jak przedtem nie wydarzyło się nic co by mogło być powodem takiej paniki. Wez się w garść. staraj się opanowywać swoje reakcje. Zwłaszcza że wydarzy się coś co powinno skoncentrować Twoją uwagę. Na szczęście przeżywasz będziesz szczyt dobrej formy co pozwoli uporac się z wszelkimi trudnościami. Zacznij się już delektować smakiem powodzenia. List od zycielce Ci osoby. Znak serdeczny. Ryby unikaj. Wagi. Liczba ważna 5. dzień piątek.

WAGA

Twoje sprawy stoją coraz lepiej. Wyraz nie odzyskujesz oddech. Ta pomyslna passa zapowiada się na długo. W sprawach sercowych nastroje refleksyjne. Czyby letni przełom? Przemyslales chyba sytuację przed podjęciem decyzji. Twoja niepewność znajdzie ujście i wyraz w nagłych wybuchach irytacji. W toczącym się sporze prezentujesz zbyt ortodoksyjne stanowisko. Złagodź je trochę. postaraj się dostrzec racje drugiej strony. Ryby wciąż niezdecydowane. nie daj się złapać na haczyk pozornej uprzejmoci. Na tomiast sprzyjają Ci. Lewy. Liczba szczęśliwa 5. dzień sobota.

SKORPION

Nadarzy się okazja do wykazania się talentami i możliwościami. Nie bój się trudności są do pokonania. Szansa jest zbyt duża aby ją zmarnować. Musisz pokonać różne wątpliwości, a także brak pewności siebie. Nie chowaj tak długo róznych urazów. Bądź bardziej na luzie. A także się usmiechaj. Twoja tragiczna mina nie ma żadnego pokrycia z rzeczywistością. Postarasz się tylko obnosząc tę swoją powagę na obliczu. Rozstanie krótko trwałe. Zwrócisz wreszcie na siebie uwagę kogos na kim bardzo Ci zależy. Znak miły. Panna unikaj. Wodnikow. Liczba 1. dzień czwartek.

STRZELEC

Dąsy i zgrzyty na tle nieporozumienia sercowych. Oboje za chowujecie się nie zbyt poważnie. czas zmazać i skonczyć z tą dziecinadą. Ofer ta bardzo interesująca chociaż nieco spóźniona. Przy dużej aktywności mozesz nadrobić czas zastanów się więc czy nie powiedzieć tak. Twoja uprzejmosc i zyczliwosc poddana zostanie ogniowej próbie. Potrak tu wydarzenie filozoficzne. najwyżej mozesz się zadumać nad ludzkimi reakcjami i postępowaniem. Wreszcie odsapniesz od kłopotów finansowych. Znak miły. Bliznięta unikaj. Koziorożca. Liczba ważna 7. dzień poniedziałek.

KOZIOROŻEC

Uda Ci się wyjść obronną ręką z przykrego konfliktu. Zawdzięczać to będzie.

Więcej by Ci się ich przydało przy Twoim niecierpliwym i emocjonalnym charakterze. Pomysł zbyt karkołomny. zastanów się czy koszty własne nie będą zbyt wysokie. Wiara w słuszność własnych racji to za mało aby odnieść zwycięstwo. Muszą za nią iść czyny. przemysłane i rozsądne. Dopomoc Ci także Twoja szczęśliwa gwiazda. Twoja stałość (ostatnio) w uczuciach znacznie się chwiał. Znak sprzyjający. Strzelec unikaj konfliktów z Panną. Dzień w którym spotka Cię coś sympatycznego. niedziela, liczbą szczęśliwa 4.

WODNIK

Zastanów się czy nie lepiej puscic w nie pamięć urazy. Ze względu na jej wagę trudno Ci się będzie przemóc. A jednak spróbuj. Jest to najlepsza taktyka na najbliższy okres. Konsekwentnie realizuj zamierzone cele. Nie zmiechając się żadnymi przeciwnościami. Ta determinacja już w najbliższym okresie powinna dać pozytywne rezultaty. To co dzisiaj wydaje Ci się przegrana. juz niedługo zacznie przynosić profit. Domo we starcia mają tendencję do ostryzania się. Znak przychylny. Strzelec unikaj konfliktów z Koziorożcem. Dzień niespodzianka. czwartek. liczbą 8.

RYBY

Twoja pomyslnosc i inteligencja pomagają Ci zapewne wybrnąć z kłopotów. Juz wkrótce wszystko powinno się wyjaśnić. zwłaszcza ze Twój pomysł znajdzie protektorów. Sytuacja z partnerem wciąż niejasna i może się różnić. zakon czyż. Ale teraz nie masz juz chyba złudzeń. Wykazujesz wciąż zbyt wielki upor. Warto chociaż na krok odstąpić od swoich postanowień i choć odrobine zmienić opinię. Na kontry przeciwników reagujesz zbyt histerycznie. Wprowadź trochę porządku do swojego terminarza. Propozycja wręcz Cię zachwyci. Znak miły. Waga unikaj. Bliznięta. Dzień sroda. liczbą 6.

SPORT

PACZKI DO POLSKI

przez

POLIMEX

2053 DUNDAS ST W, TORONTO, ONT M6R 1W8
TEL. 537-7914

UWAGA MISSISSAUGA I OKOLICE
POLIMEX FORWARDING INC
1575 SISMET RD UNIT 7, MISSISSAUGA, ONT
TEL. 624-1965

OFICJALNY PRZEDSTAWICIEL

• PACZKI • SAMOCHODY • LEKI •
MASZYNY ROLNICZE • SPRZĘT
GOSPODARSTWA DOMOWEGO • BONY
DOLAROWE itp

UWAGA

Polonia w Toronto i okolicy

POLISH ALLIANCE TORONTO
CREDIT UNION LTD
2150 BLOOR ST W

(Wejście od wschodniej części budynku)

TEL. 762-9523

ODZIENIE od 12 do 2 30 po poł i od 7.30 do 9 wiecz.
WTORKI tylko od 12 do 2 30 po poł oraz SOBOTY od
10 do 12 30

KONKURS

Dla nowych i wprowadzających członków.
Zapisz się, zapisz kogoś, weź udział.

NAGRODA

PRZELOT I 3 DNI W HOTELU
DLA DWÓCH OSÓB
ORLANDO — FLORYDA
LUB
LAS VEGAS

BLIŻSZE SZCZEGÓŁY W BIURZE CREDIT UNION

Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest
warunkiem członkostwa w naszej Credit Union

HIGH PARK Realtor
Real Estate Ltd

217 RONCESVALLES AVE
TORONTO ONT M6R 2L6

1000 sprzedanych domów.
Istniejąca od 1972 r firma 40 agentów
poleca Państwu wszelkiego rodzaju domy
i interesy, 3-dniowe, komputerowe
wyprzedzenie w informacji gwarantuje
najlepsze okazje

Proszę dzwonić całą dobę
532 - 4441

DARRELL KENT REAL ESTATE LIMITED

ETOBICOKE MISSISSAUGA, TORONTO SCARBOROUGH

Kopno-sprzedaz nieruchomości
Bogaty wybór z komputera

Solidna i fachowa obsługa
Pomoc w finansowaniu i załatwianiu
formalności prawnych

DO SPRZEDANIA

Okazyjne na Florydzie Palm Beach domy
apartamenty Cottages od \$ U S 60 000
Centennial Park bliźniak 6-letni prywatny za
jazd blisko komunikacji sklepów \$ 139 000
Jane Baby Point 2 apartamenty plus biuro
(może być sklep) \$ 249 000
Roncesvalles Soraren Duplex semi \$ 124 000
BALTIC APARTMENTS mieszkanie 1 sypial
nowe b duże pokoje piękny widok na połud
nie do zamieszkania od 30 czerwca \$ 59 000

ZYGMUNT PRZETAKIEWICZ

Biurowo 766-4088 Dom 769-9494

Nadeszły w tym tygodniu pierwsze korespondencje
naszego specjalnego wysłannika do Meksyku -
Skrzydłowego

Redaktorowi działu sportowego udało się porozma-
wiać ze sławnymi polskimi piłkarzami oraz z płyty
boiska sfotografować mecze mistrzostw świata w
piłce nożnej

PO MECZU Z MAROKIEM

Mecz reprezentacji Polski z Maro-
kiem rozpoczął drogę reprezentacji Pol-
ski po meksykańskie złoto w tegorocz-
nych mistrzostwach świata Zaintereso-
wani kibice zapewne transmisje televi-
zyjne oglądali nie trzeba więc omawiać
gry naszych piłkarzy Wśród dziennika-
rzy sportowych przebywających w
Monterrey panuje zgodna opinia z
taką grą nasi piłkarze nie staną się
konk wistadorami!

Było wyjątkowo na boisku słabo
Taka postawa nie spodobała się oczy-
wiscie publiczności którzy obdzilieli
Polaków dużą porcją gwizdów A wszy-
stko zapowiadało się dla nas pomyśl-
nie Przed meczem grupy młodzieży
meksykańskiej trzymały w rękach białe
czerwone chorągiewki wypisz wymaluj
zycwem wyjęte z pochodu pierwszo-
majowego Zespoły muzyczne grały i
spiewały przed bramami stadionu Uni-
versitario ludowe melodie Najliczniej-
szy zespół był przed wejściem dla oficje-
li FIFA W miarę upływu czasu spot-
kania okazało się iż Marokanccy
specjalnie Polakom nie ustępują i grają
między futbol Ich akcje gdyby były

Było wyjątkowo na boisku słabo
Taka postawa nie spodobała się oczy-
wiscie publiczności którzy obdzilieli
Polaków dużą porcją gwizdów A wszy-
stko zapowiadało się dla nas pomyśl-
nie Przed meczem grupy młodzieży
meksykańskiej trzymały w rękach białe
czerwone chorągiewki wypisz wymaluj
zycwem wyjęte z pochodu pierwszo-
majowego Zespoły muzyczne grały i
spiewały przed bramami stadionu Uni-
versitario ludowe melodie Najliczniej-
szy zespół był przed wejściem dla oficje-
li FIFA W miarę upływu czasu spot-
kania okazało się iż Marokanccy
specjalnie Polakom nie ustępują i grają
między futbol Ich akcje gdyby były

skuteczniejsze mogłyby przynieść bram-
kę ale to byłoby chyba za dużo Re-
mis' najsprawniejszy odzwierciedla to
co się działo na boisku Przeanalizuj-
my plusy i minusy naszej jedenastki
Cała drużyna grała za wolno brak było
zdecydowanego przyspieszenia Bram-
karz Młynarczyk zagrał poprawnie
miał kilka udanych wyjść Trochę nie
pewnie interweniował przy pierwszym
strzale w światło bramki ale to było
jakby na przetarcie Obrona popełniła
kilka błędów które mogły przynieść
Marokanccykom prowadzenie Na
szczęście za wsze w porę znajdował się
Wójcicki wyjaśniając sytuację Wój-
cicki grał w parze z Majewskim Gra-
tego ostatniego wzbudziła mieszane
uczucia Część obserwatorów spotka-
nia twierdziła iż Majewski zagrał dobrze
inni iż bezproduktywnie i tylko
stworzył kilka niebezpiecznych sytuacji
pod bramką Młynarczyka Bardzo ład-
nie chodził z piłką do przodu Ostro-
wski Jego rajdy mogły się podobać
Pomoc była zestawiona ponoc optymal-
nie Buncol przejął na swoje barki rolę
głównego rozgrywającego skutek taki
że w sparringach i w meczu z Maro-
kiem bramki nie padają Buncol miał
trzy pozycje strzałowe w ciągu meczu,
ale zawsze strzelał na wiatw naraza-
jąc się na śmieszność Komornicki z
taką predkością i efektywnością w grze
to nie powinien się znajdować w skła-
dzie drużyny mistrza Polski Gornika
Zabrze Dziekanowski miał jedną szan-
sę strzałową ale uczynił to za lekko
Matysik grał tak jak zwykle równo i
solidnie ale i jemu nie wszystkie wej-
ścia się udawały W ataku Boniek grał w
parze ze Smolarkiem Bonkowi brako-
wało jakby mocy takiego superprzys-
pieszenia jakie demonstrował grając w
Rome Smolarek czasami coś próbo-
wał uczynić na boisku ale najlepiej mu
wychodziły utarczki z przeciwnikiem o
to kto ma wykonywać wyrzut z autu
Gralismy bez tempa i zaciętości Jed-
ynie wprowadzony w drugiej połowie
spotkania Jan Urban próbował grę
przyspieszyć Jeden z jego strzałów wy-
łądował na słupku bramki przeciwnika
Tyle o naszych graczach A teraz o
przeciwnikach Tak jak ostrzegał trener
Ryszard Kulesza Marokanccy grają
niezły futbol i jeszcze trochę a dogonią
najlepsze zespoły europejskie Po me-
czu odbyła się konferencja prasowa
Trener Marokanccyków Faria dało się
wyczuć był bardzo zadowolony z remi-
su Zbigniew Boniek dla telewizji meks-
ykańskiej powiedział iż nasza drużyna
tradycyjnie już pierwszy mecz gra
słabo a dopiero później nabiera rozpę-
du Oj wydaje mi się iż ten rozpęd
ciężko będzie naszym w meczach z Por-
tugalią i Anglią osiągnąć Boniek miał
smutną minę i do rozmów był niesko-
ry Co innego Kazimierz Deyna słynny
polski gracz który mieszkając obecnie
w San Diego przyjechał do Monter-
rey, aby dodać otuchy w naszym zespole

Oto wrażenia Deyny z meczu

Mieszkając w San Diego nie mogłem
przyjechać do Monterrey i nie spotkać
się z polską ekipą Byłem zaproszony
przez działaczy i zawodników do ich
siedziby w Bahía Eskonidada gdzie
powspominalismy sobie czasy moich
występów w reprezentacji Zycze oczy-
wiście Polakom jak największych suk-
cesów w Meksyku Przy okazji pragnę
poinformować iż mój klub San Diego
Socketer po raz piąty z rzędu zdobył mi-
strzostwo ligi halowej MISL Jest to
rzecz bez precedensu! Marokanccy
okazali się niezłym zespołem i nie dra-
matyzowałbym remisu z nimi Jeszcze
wszystko przed nami! Na pewno Ang-
lia i Portugalia będzie miała z nimi dużo
kłopotów Jestem optymistą wierzę iż
nasi gracze przejdą do następnej run-
dy Będę w Meksyku tak długo jak
będą występować Polacy

Zapytany o swe wrażenia Władysław
Zmuda odmówił komentarza gdyż jak
stwierdził w meczu on nie grał i dlatego
nie ma prawa się o nich wypowiadać

JUREK SZOZDA ZAPRASZA!!

NO DOWNPAYMENT AND NO PAYMENTS TILL OCT. '86

"LIMITED TIME OFFER" OVER 100 CARS, TRUCKS
& MULTI VANS IN STOCK!

BRAND NEW

1986 MICRAS
FROM \$9240** BUY FROM \$6995*

BRAND NEW

1986 MULTI VAN
FROM \$2598** BUY FROM \$14,286*

BRAND NEW

1987 SENTRAS
FROM \$1472** BUY FROM \$9,387*

BRAND NEW

1986 300ZX
FROM ONLY \$390** BUY FROM \$19,986*

BRAND NEW

1986 PULSARS
BUY FROM \$18852** \$10,986*

**COME & SEE WHAT
CHECKPOINT DID TO
DESERVE THIS!**

Plus Many More Specials!

On-leasing purchase. Fri. PDI & Taxes extra. OAC.
48 Month Checkpoint Lease Plan. \$2500 trade in cash down. Fri. PDI & Taxes extra. OAC.

Phone Applications Now Being Accepted!

CALL NOW 239-1217

Checkpoint Ltd NISSAN
5448 Dundas St. West

A SUCCESS TRAINING & MANAGEMENT COMPANY!

SPORT

MISTRZOSTWA ŚWIATA
W PIŁCE NOZNEJKOLEJNE WYNIKI SPOTKAŃ
W GRUPACH
ELIMINACYJNYCH

Meksyk - Belgia	2 1
Algieria - Irlandia Północna	1 1
Portugalia - Anglia	1 0
Paragwaj - Irak	1 0
Niemcy Zachodnie - Urugwaj	1 1
Dania - Szkocja	1 0
Włochy - Argentyna	1 1
Bułgaria - Korea Płd	1 1
Francja - ZSSR	1 1
Węgry - Kanada	2 0
Brazylia - Algieria	1 0
Maroko - Anglia	0 0
Meksyk - Paragwaj	1 1
Hiszpania - Irlandia Płn	2 1
Polska - Portugalia	1 0
Belgia - Irak	2 1
Niemcy Zachodnie - Szkocja	2 1
Dania - Urugwaj	6 1
ZSSR - Kanada	2 0
Francja - Węgry	3 0
Włochy - Korea Płd	3 2
Argentyna - Bułgaria	2 0

Z WOLEJA

Kibice piłki nożnej na pewno oglądają wszystkie mundialowe transmisje ale zapewne też ich interesuje jak wyglądają mistrzostwa od podszewki. Je chalem do Meksyku samochodem przede wszystkim dlatego aby zobaczyć jak wyglądają Stany. Po raz pierwszy od czasu mojego pobytu w Kanadzie mam możliwość poznania tego kraju. Trasa moja prowadziła z Toronto poprzez Huston do Monterrey. W sumie 3500 kilometrów w jedną stronę. Ten dystans można swobodnie przejechać w dwa i pół dnia. Pierwsza uwaga dla ewentualnego turysty. Jeśli jedziecie na południe Stanów i do Meksyku absolutnie nie bierzcie ze sobą kuponów American Express wystawionych na walutę kanadyjską. Bierzcie jedynie tzw. Travellers cheques wystawione w dol amerykańskich. Kanadyjskich czeków nikt nie akceptuje. Do dziś błogosławie koleżkę którą miałem na mój wykupienia czeków kanadyjskich. Na granicy USA i Meksyku w mieście Nuevo Laredo o Mundialu jakby nikt nic nie wiedział. To samo w Stanach. Żaden dziennik telewizyjny nie podawał wyników pierwszych spotkań piłkarskich. Liga baseballu jest widac najważniejsza. Co innego w Monterrey. Jest to miasto bardzo gościnne. Kibice Portugalii, Angli i dziennikarze z Polski ulokowani są w hotelu Rio. Kibiców zapewne ciekawi kto z dziennikarzy sportowych reprezentuje Polskę. Otóż ze Sportowca jest specjalista kolarski Maciej Biega. Przegląd Sportowy reprezentuje Mirosław Skorzewski. Piłkę Nożną Stefan Grzegorzczak. Jest też wielu innych dziennikarzy. W sumie Polska przysłała 21 osób. Furorę wśród płci pięknej robią sprawozdawca radiowy Tomasz Zimnoch który do radia trafił z rozgłosni studenckiej z Łodzi oraz Dariusz Szpakowski komentator telewizyjny. Jest też Daniel Passent z Polityki. Ludzie na ulicach jak do tej pory są bardzo przyjaźnie nastawieni do kibiców zza oceanu. Najbardziej lubiani są Portugalczycy potem Marokanie, czycy Polacy i Anglicy. Choc kibice tych ostatnich zachowują się naprawdę (jak do tej pory) wzorowo. Specjalną grupę turystów przywiózł z Portugalii słynny Eusebio 5 czerwca gubernator miasta urządził cocktail dla akredytowa-

nych dziennikarzy. Każdy dostał w prezencie zestaw slajdów ukazujących Monterrey.

Wszyscy zyczyli sukcesów Meksykom w mistrzostwach ale na koniec gubernator dał się jednak przekonać iż tytuł mistrzowski mogą zdobyć tylko Polacy mimo kiepskiej postawy w meczu z Marokiem. Gubernator trochę się zdziwił iż to podobno wina parnego klimatu zaszkodziła Polakom bo on czuje się tutaj świetnie i nigdy na klimat nie narzekał. Ale zrozumiał tłumaczenia polskiej ekipy. Gospodarze są bardzo rozumiali dla swych gości. Trochę raz obstawa podczas spotkań piłkarskich. Duże ilości cywilów z bronią krótką i automatyczną mają chronić przed terrorystami. Polacy mieszkają w Bahia Eskondida co znaczy Ukryta Zatoka. I rzeczywiście są dobrze tam ukryci. Jest to osrodek wypoczynkowy dla osób zamoznych którzy placą składki członkowskie aby w nim przebywać. Nie ma tam żadnych atrakcji. Piłkarze są ściśle izolowani od dziennikarzy co w porównaniu z innymi drużynami jest śmieszne. Co jakiś czas organizowane są konferencje prasowe ale nie z zawodnikami a z trenerem Antonim Piechniczkiem. Trochę to wszystko dziwne jeśli weźmie się pod uwagę porównanie z dziennikarzami zachodnimi którzy do swoich drużyn nie mają dostępu tak drastycznie ograniczanego. Jedynie Marek Wielgus nadworny fotograf PZPN przemycił się do osrodka pod czujną opieką samego Piechniczka. Stosunki piłkarze dziennikarze polscy są dla mnie co najmniej dziwne. Żaden z piłkarzy angielskich czy portugalskich nie ma za złe fotografovi iż ten chce mu zrobić zdjęcie czy dziennikarzowi że ten chce z nim porozmawiać. Polacy z kraju tego uczynić nie mogą. Tutaj panuje zasada "panie! gdyby nie ja piłkarz o czym by pan pisał i z czego by pan żył? Przydałoby się niektórym nabrania obycia w klubach zagranicznych aby zrozumieli kto tu jest dla kogo. Od zawodników polskich w meczu z Portugalią oczekiwana jest dobra postawa. Jeśli zagrają słabo będzie czas rozliczeń ale na krótko. Wkrótce ruszy liga która zatrze mundialowe zgrzyty.

WYWIADY ECHA
Z POLSKIMI PIŁKARZAMIRozmowa z Józefem
Młynarczykiem,
bramkarzem reprezentacji

S Gra pan na codzień w Portugalii w klubie FC Porto. Jak pan ocenia grę swoich kolegów w meczu z Anglią?

Józef Młynarczyk Zespół Portugalii pokazał na co ich stać. Wszystkie formacje zagrały bardzo dobrze. Będzie to trudny przeciwnik dla każdego.

S Czy spodziewa się pan, iż w meczu z Polską Portugalczycy zagrają równie dobrze?

J M Może tak być ale nie musi. Każdy mecz jest inny i wszystko zależy od dyspozycji w danym dniu.

S W jaki sposób ocenia pan start Polaków w meczu z Marokiem?

J M Nasz start uważam za przeciętny ale uważam iż z meczu na mecz nasi zagrają lepiej.

S Czy podziela pan zdanie trenera Piechniczka, iż trawa na boisku utrudnia grę?

J M Piłkarze troszeczkę narzekają na murawę iż jest ona tępą wolną utrudnia prowadzenie piłki ale wszystkie zespoły mają przecież takie same warunki gry.

S Wschodząca gwiazda futbolu świata

towego to 19-letni Futre. Jak myśli pan, czy ma on szansę dorównać Garrinchi, a może nawet Pelemu?

J M Jest to piłkarz bardzo szybki, przebojowy. Brak jest mu trochę doświadczenia. Uważam iż jeżeli będzie nadal nad sobą pracował tak jak pracuje jeżeli będzie się nadal tak szybko rozwijał to sądzić iż może to być za rok dwa trzy piłkarz wielkiego formatu. Trudno porównać go do Pelego, ale ma szansę dołączyć do grona największych w futbolu.

S Czy może pan porównać styl gry Futre i Gomeza, dwóch najwybitniejszych napastników portugalskich?

J M Obaj grają inaczej. Gomes jest typem piłkarza który wykancza akcje Futre zaś pracuje na Gomeza aby ten mógł strzelić bramkę.

Rozmowa ze
Zbigniewem
Bońkiem

Skrzydłowy Trener Piechniczek przewidział dla pana miejsce w ataku w parze z byłym kolegą klubowym Włodzimierzem Smolarkiem.

Bonek Ciągłe słyszę narzekania iż Bonek ma grać w ataku ze Smolarkiem ale lepszych od nas do dziś nie widzę. Może to być dla reprezentacji radośnie lub smutnie zobaczymy.

S Co będziecie robić w wolnym czasie mimo zajęć taktycznych i treningów na pewno znajdujecie czas na oglądanie

spotkań innych zespołów. Czy widzielibście mecz ZSRR z Węgrami, który zrobił na wszystkich ogromne wrażenie?

B Do tej pory mecz ZSRR z Węgrami był najlepszym spotkaniem. Inne mecze są monotonne. Wszystkim daje się we znaki presja która wywołuje chęć przejścia do następnej rundy. Każda z drużyn gra ostrożnie ma stracha boi się przyjąć ryzyko ataku.

S A jakie są pana opinie o meczu Szkocja-Dania?

B Nie był to dla mnie wielki mecz. Była to typowa walka o każdy metr boiska. Widac było iż Dunczyzy są lepiej przygotowani piłkarsko i w końcu odnieśli oni sukces. Elkjaer uzyskał gola trochę szczęśliwie.

S Jak przewiduje pan los polskiej reprezentacji w dalszych meczach?

B W mistrzostwach świata nie gra się jednego spotkania. Na pewno zagramy lepiej.

S Dlaczego mecz z Marokiem przebiegał w tak ciężki sposób dla reprezentacji Polski?

B Nie trzeba szukać żadnych skomplikowanych przyczyn. Maroko to drużyna która grała na wynik 0-0 zupełnie się nie odkrywała. A nam atak pozycyjny zawsze gorzej idzie. Nasz zespół celuje w szybkie grze z kontry a tak właśnie grali Marokanczyzy a nie my. Nie pozwolili oni nam ani razu zagrać z kontry. Trzeba też przyznać iż poziom wszystkich drużyn występujących na mistrzostwach świata szalenie się wyrównał. Dzisiaj już nie ma drużyny w stylu Haiti z 1974 roku.

S Co jest panem doświadczeniem?

B Tak myślę że nasza drużyna z meczu na mecz zagra lepiej.

Chyba najbardziej szczęśliwym człowiekiem po meczu Portugalii z Anglią był słynny Eusebio który na kilka godzin przed spotkaniem zameldował się w Monterrey. Mimo zmęczenia pod rozkaz Portugalii Eusebio podzielił się swymi wrażeniami. Eusebio Naszej drużynie daje duże szanse w mistrzostwach. To zespół dobrze przygotowany przez mego kolegę z drużyny Torresa który może pokonać każdego. Gracz FC Porto może w najbliższym czasie stać się najlepszym na pastnikiem w Europie o ile wcześniej nie złapie jakiegos poważnej kontuzji. Zwykle jest bowiem faulowany przez obrońców przeciwnika. Myślę iż z Polską też wygramy choć spotkania Polski z Marokiem nie oglądałem i nie wiem jak grają aktualnie Polacy.

Dużo kontrowersji wzbudziło nieuznanie strzelonej bramki przez drużynę hiszpańską w meczu z Brazylią wygranym przez tych ostatnich 1-0. Gdyby sędzia uznał gola Hiszpanom oczywiście przebieg gry byłby zupełnie inny. Hiszpanie czują się pokrzywdzeni. O ocenę pracy sędziego z meczu Hiszpania Brazylija poprosiłem prezesa Polskiego Kolegium Sędziów Stanisława Eksztajna który wraz z ekipą zawodników i działaczy znalazł się w Meksyku. Nie mam żadnych wątpliwości iż bramka dla Hiszpanów padła. Pragnę podkreślić także iż spodziewałem się lepszej postawy sędziów wobec brutalności. To co robili Koreańscy w meczu z Maradonna to typowe ordynarne faule.

W bardzo dobrym nastroju są po meczu z Anglią piłkarze Portugalii. W licznych wypowiedziach telewizyjnych a jest ich dużo gdyż Portugalczycy cieszą się w Monterrey dużą popularnością. Trener Torres stwierdza iż Portugalia jest tak silna w tym roku iż bez problemu zajmie pierwsze miejsce w grupie. Trener Portugalczyków stwierdził iż jego zespół z Polską WYGRA z Marokiem zaś zremisuje gdyż w ostatnim meczu swojej grupy Torres dał szansę dublerom. Podobnie wypowiadał się znakomity bramkarz Portugalii Manuel Bento. Ten 38-letni gracz Benfica Lizbona bronił w meczu z Anglią naprawę z dużym wyczuciem. Mam nadzieję iż polski zespół swą postawą na boisku pokaże ile jest wart i utrzenie nosa Portugalczykom.

CZY CHCESZ SPROWADZIĆ SWOJĄ RODZINĘ DO KANADY?
CZY KWALIFIKUJESZ SIĘ? JAKIE SĄ WYMAGANIA?

ZAPRASZAMY NA

FORUM NA TEMAT IMIGRACJI,
NA KTORYM UZYSKASZ ODPOWIEDZ NA NURTUJĄCE CIĘ PYTANIA
W T O R E K, 17 CZERWCA, 1986 ŁĄCZENIE RODZIN
W T O R E K, 24 CZERWCA, 1986 UCHODZCY

OBA SPOTKANIA BĘDĄ MIAŁY MIEJSCE OD 7-9 WIECZOREM W AUDYTORIUM BIBLIOTEKI PARKDALE, 1303 QUEEN STREET WEST, TORONTO (pomiędzy Landsdowne i Dufferin)
ZAPROSZONY MOWCA BOB PARKES
(Dyrektor Imigracji d/s Osiedlenia w rejonie Ontario)

- Co rozumiemy pod pojęciem uchodźca
- Kto może ubiegać się o status uchodźcy
- Jakże są nowe prawa dla uchodźców?

Tłumacze dostępne w następujących językach: polski, hiszpański, portugalski, wietnamski, tamil

B U F E T
*****

W sprawie dalszych informacji proszę skontaktować się z Osrodkiem Pomocy Polskim Imigrantom tel. 979-9634, 979-9639, pod patronatem Parkdale Intercultural Council, Parkdale Library & Jamaican Canadian Association w kooperacji z Canadian African Newcomers Aid Centre of Toronto, Centre For Spanish Speaking People, Kababayan Community Centre, Parkdale Community Legal Services, Polish Immigrant Aid Centre & Polish Social Services, Portuguese Inter-Agency Network, Vietnamese Association, South Asian Women's Group

ARNOLD PENK

PRZEDSTAWICIEL Addison on Bay Limited

PREZENTUJE WIOSENNA, WIELKĄ WYPRZEDAŻ SAMOCHODÓW

przy wyjątkowo niskim oprocentowaniu
8,7%

na niektóre samochody

- Szeroki wybór nowych i używanych samochodów
- Nowe samochody '86 posiadają 3-letnią gwarancję, lub 60 tys km power i train, jak również 5-letnią gwarancję korozyjną
- Używane samochody mają do nabycia roczną gwarancję

PENK gwarantuje najlepsze warunki sprzedaży samochodów, załatwia na oczekaniu sprzedaż, pożyczkę. Polecam tanie ubezpieczenia uwzględniające zagraniczne prawo jazdy. Osobista opieka ARNOLDA PENKA w ciągu całego okresu posiadania auta. ARNOLD PENK posiada długoletnią praktykę w sprzedaży samochodów i udzielaniu pożyczek. Cieszy się wielkim uznaniem i zaufaniem wśród Polaków, a także znany jest jako społecznik. Kupno samochodu jest poważnym wydatkiem finansowym, trzeba wiedzieć z kim nawiązać tak poważną transakcję. ARNOLD PENK jest wyróżniony przez GM jako "SENIOR MASTER SALESMAN". Czy jeszcze ktoś może to zaoferować? Zanim podpiszecie gdziekolwiek transakcję zakupu, sprawdźcie u PENKA.

Po wszelkie informacje proszę dzwonić 964-3211 lub do domu o każdej porze 731-0757 podając nazwisko i numer telefonu

832 Bay St., Toronto, Ont. (przy College Str)

Pasi Enterprises Ltd
121 Roncesvalles Ave Toronto
TEL 531-8786

PACZKI do POLSKI

UWAGA!

W związku z zaistniałą sytuacją w Polsce wprowadzamy następujące paczki specjalne

No 601 Netto 5 0 kg	\$ 49 00
Pełnotłuste holenderskie mleko w proszku	2 x 1 8 kg
Skondensowane mleko w puszcze do rozcienczenia	2 x 410 g
Smetana naturalna	2 x 170 g
Tabletki z zawartością JODKU POTASU	10 szt
Tabletki MULTIWITAMINOWE	50 szt
No 602 Netto 5 kg	\$ 39 00
Pełnotłuste holenderskie mleko w proszku	10 x 0 5 kg
No 603 Netto 4 6 kg	\$ 46 00
MILUPA witaminizowane mleko w proszku dla niemowląt	3 x 1 0 kg
Wielowitaminowa odżywka jabłkowa	2 x 200 g
Wielowitaminowa odżywka pomarańczowa	2 x 300 g
Wielowitaminowa odżywka bananowa	2 x 300 g
No 604 Netto 5 6 kg	\$ 47 50
Pełnotłuste holenderskie mleko w proszku	2 x 1 8 kg
MILUPA witaminizowane mleko w proszku dla niemowląt	2 x 1 0 kg
No 605 Netto 5 2 kg	\$ 37 00
Pełnotłuste holenderskie mleko w proszku	2 x 1 8 kg
Skondensowane mleko w puszcze do rozcienczenia	3 x 410 g
Smetana naturalna	2 x 170 g
No 606 Netto 5 0 kg	\$ 49 00
MILUPA witaminizowane mleko w proszku dla niemowląt	5 x 1 0 kg

- * Towary pakowane w puszkach
- * Expressowa dostawa
- * Ceny w dolarach kanadyjskich
- * Pełne ubezpieczenie

Dopłata \$ 5 00 od paczki

Ponadto EXPRESS MORSKI i paczki lotnicze

RENOWACJE MIESZKAN,
malowanie, tapetowanie
Plaster
Prace wewnętrzne i zewnętrzne
15 lat doświadczenia
zawodowego
ANDRZEJ, tel 265-5138
178-190

WYKONUJEMY
malowanie ■ tapetowanie
wykarczanie piwnic ■ drobne naprawy
TEL 429-1101 Jacek
TEL 284-4124 Wiesiek
(dzwonić wieczorem)

KOMIS

139 Roncesvalles Ave.,

TEL 534-9362

Posiadamy w dużym wyborze
• wyroby rękodzielniczo artystyczne
• obrazy olejne • bursztyny i wyroby ze srebra • kostiumy ludowe dla grup artystycznych jak bluzki haftowane, spodnice, kapelusze góralskie ciupagi kierzki i kompletne stroje krakowskie • oraz przyjmujemy zamówienia • kosmetyki i kremy polskie • zioła polskie duży wybór • trepki skorzane do użytku dziennego i bambosze futrzane
Prowadzimy sprzedaż wysyłkową na zamówienie
PRZYJMUJEMY W KOMIS
RÓŻNE ARTYKUŁY

AB VIDEO - LUX

Profesjonalne video,
ceny amatorskie,
wszystkie okazje i systemy
Również Insurance Claims,
koncowy montaż w studio
Efekty
Powitania z lotniska \$ 26
Wesela od \$ 200
TEL (416) 278-5684
Spoza Toronto do 250 km

POSZUKIWANIA

SOPHIE KUZMA NAZIEMO-
WSKA, 14s Gwendview Ave,
Daytona Beach, FL 32018,
USA,
looking for her cousin
STANISLAW FUS
APROX 40 YEARS OLD,
MARRIED, 2 CHILDREN

Luksusowe mieszkanie w Warszawie do sprzedania

Warszawa-Srodmieście, osiedle w parku, mieszkanie własnościowe, komfort, 2 pokoje, kuchnia, łazienka, balkon, telefon! Oferty proszę kierować na adres W Krężel, 174 Maria St, Toronto, Ont M6P 1W4

MATRYMONIALNE

POLAK, samotny, lat 33, wzrost 170 cm, bezdzietny, bez zobowiązań, szczupły, wysportowany, bez nałogów, wierzący, pozna w celu matrymonialnym mieszkankę Kanady do lat 40
Oferty proszę kierować na adres Ryszard Kapusta, 6508 Alzey 1, Am Rabenstein 10, West Germany

Biurowo Matrymonialne SUNSHINE

Panie, panowie - składajcie swoje oferty Nasze usługi są bardzo popularne wśród samotnych osób w całej Kanadzie
Duży wybór ofert z Polski Bezpłatne fotokatalogi i informatory

PISZCIE DO NAS
Box 339, Station D, Scarboro,
Ontario, M1R 5B8

NEW YORK LIFE INSURANCE COMPANY

FINANCIAL PLANNING - UBEZPIECZENIA
• Life Insurance - na życie • Disability - chorobowe
• Mortgage - hipoteczne • Business - handlowe
• RRSP, Annuity - emerytury
SOLIDNIE, TANIO I SZYBKO

Po bliższe informacje proszę dzwonić
Andrzej Krysiak
TEL Biuro 226-6515, dom 247-8326

180-191

św. Stanisława i św. Kazimierza

CREDIT UNION

PROGRAM 60 +

Oferuje osobom w wieku lat 60 i powyżej szereg ulg i udogodnień

- Bezpłatne operacje na kontach czekowych
- Ważne od opłat uiszczanie należności w ramach płatności świadczeń (światła woda etc)
- Bezpłatne czekki Credit Union (tzw Bank Drafts) oraz "Money Order"

A także
• 0 5% wyższą stopę procentową na kontach oszczędnościowych srebrnych i dziennych

Pytaj o program 60+ we wszystkich oddziałach naszej Credit Union

220 Roncesvalles Ave
tel 537 2181

12 Denison Ave
tel 863-0996

2987 Bloor Str W
tel 236 1225

4260 Cawthra Rd
tel 848-4303

OGŁOSZENIA DROBNE

POSZUKUJE kobiety z zamieszkaniem na miejscu do 2-letniej dziewczynki mówiącej po rosyjsku
TEL 229 2181

190-192
MŁODA odpowiedzialna osoba potrzebna jako pomoc do dzieci i pracy domowej Wynagrodzenie + zamieszkanie TEL (1) 735 0735

190-192
POTRZEBNA pani na 3 miesiące do pomocy w domu (tylko dwie osoby) wzajemnie za samodzielną jedynospalnię mieszkanie w Toronto okolica Lawrence Dufferin TEL 789-4394

190-191
POLAK podejmie pracę z możliwością over time ów Tel 483 1330 wiecz

191 193
ZAOPIEKUJE się dzieckiem we własnym domu przy Lakeshore Blvd West i Royal York w Toron to tel 259 6159

SPRZEDAZ NIERUCHOMOSCI

2910 Dundas St W \$3000/ tydzien Deli - Bakery - Take-out Keele and Dundas właściciel musi sprzedać na skutek choroby, dobry "lease" - umowa o wynajem Cały budynek też do sprzedania Cena wywoławcza \$ 65 000
A SAMOTUS, K See Real Estate Inc Brkr, 977 - 0578

Oferują prace

POTRZEBNA od zaraz opiekunka do dwóch chłopców (3 miesiące i 3 lata) 5 dni w tygodniu w godzinach od 9 do 18 Okolice Don Mills i Eglinton
TEL 425 0895

POTRZEBNA od zaraz opiekunka do dwóch chłopców (3 miesiące i 3 lata) 5 dni w tygodniu w godzinach od 9 do 18 Okolice Don Mills i Eglinton
TEL 425 0895

POSZUKUJEMY SPRZEDAWCOW OGŁOSZEN
Echo Tygodnia, kontakt 251-4258

DOJRZAŁA poważna kobieta z zamieszkaniem na miejscu nie paląca do opieki nad dwuletnim dzieckiem Toronto tel 889-3576 albo 636-1174

UMIESZ układać kafelki podłogowe lub łazienkowe? Szukasz stałej pracy? Zadzwoni 251 0646

POTRZEBNI pracownicy do zbierania robaków Toronto tel 266 6391

Uprzejmie informujemy, że w komunikacie o zbiorce na pomoc Polsce zostało pominięte nazwisko ofiarodawcy pana Maculewicza M, który wpłacił \$20 oraz zniekształcone nazwisko pani Zofii Fontner, za co serdecznie przepraszamy

PANI do 2 dzieci z zamieszkaniem na miejscu potrzebna od zaraz Toronto TEL 749-4584

POTRZEBNI pracownicy do zbierania robaków Toronto tel 438 0871

POTRZEBNI pracownicy do zbierania robaków Prosc Jurka TEL 266 5564

POSZUKIWANY inżynier mechanik specjalizujący się w pomiarach warsztatowych ze znajomością najnowszych technik pomiarowych (z użyciem komputera) mający doświadczenie w przemyśle samochodowym bardzo dobra płaca świadczenia i warunki pracy Telefoniczne zgłoszenia Toronto (416) 477 1489 Andrzej Bartzak

DOCHODZĄCA opiekunka do dwojga dzieci 1 i 5 lat ze znajomością języka angielskiego na 2 do 3 dni w tygodniu Tel 922 7656

POSZUKUJE kobiety z zamieszkaniem na miejscu do 2-letniego dziecka rozumiejąca po rosyjsku
TEL 669 9240

WANTED night cleaners for work near Airport Call 246 8864
Leave name and phone number

POTRZEBNA pomoc do dzieci z zamieszkaniem na miejscu 5 dni w tygodniu okolica Bathurst Steels. Musi znać trochę angielski TEL 787 1589

KOBIETA do opieki nad dzieckiem z zamieszkaniem na miejscu lub bez Toronto Downsview
TEL 636-0552

LIVE in housekeeper 2 child (10 7) fluent german speaking Lawrence Leslie Must like housework
TEL 449-3282

OSOBY do opieki nad dwojgiem dzieci z zamieszkaniem na miejscu TEL 273-7352

POTRZEBNA kobieta do opieki nad chorą osobą przebywającą w szpitalu Toronto tel 651 7665 między 9:11 rano i wieczór

POMIESZCZENIE biurowe na piętrze do wynajęcia od zaraz
TEL 531 8786

SPRZEDAM

Fryzjer pionowy, biały i kuchnia elektryczna Tel 248 0075

SPRZEDAM samochód ciężarowy MACK 85 (tractor) z możliwością przejęcia pracy
TEL 245 - 8668 poniedziałki srody, piątki od 10 do 7 wiecz

SEGMENT 2.3 metra x 1.8 m (brąz) w dobrym stanie 200 dol dywan 2.5x3 belgijski mało używany ciemny brąz 200 dol TEL 759 8383

PLYMOUTH Fury 78 6 cylindrów 4 drzwi nowa transmisja opony certyfikowany \$600
TEL 848 6331

DENTURE THERAPY CLINIC

JAN M WISNIEWSKI D T
Pierwsza Polska Protezownia
Dentystyczna
2337 Dundas St W, Toronto
(Bloor Dundas Square Bldg)
TEL (416) 533-8811 M6P 1W7

Dr V T BLOK GŁOWCZYŃSKA, M A, O D
OPTOMETRYSTA
2391 A Bloor St w (Jane Subway)
TEL 766 - 5580

DENTYSTYCZNE PROTEZY

G RYTWIŃSKI D T
z 25 letnim doświadczeniem
404 A Roncesvalles Ave,
TORONTO (obok kina Revue)
TEL 531 - 8545

LECH W. PRUSIŃSKI
Immigration Consultant

Porady w sprawach emigracyjnych
Bezpłatnie tylko we wtorki - godz 12 - 7
Prosimy o telefoniczne uzgadnianie wizyt
Biurowo 192 Garden Ave TEL 588 - 1659

DIVORCE AID
K. BELDOWSKI
Rozwód \$ 155

TEL 226 - 0335

JULIA DZIWIŃSKA LL M
Adwokat z Polski z długoletnią praktyką
TEL (416) 864-1182
od 4 do 7 po południu

Udziała porad i pomocy we wszelkich sprawach na terenie Polski m.in małżeństwa przez pełnomocnika rozwozy w Polsce wszelkie notariale pełnomocnictwa do Polski notarialne kupna i sprzedaż domów gruntów i mieszkań dzierżawy spadki i inne sprawy majątkowe w Polsce pisanie pism do polskich sądów i urzędów, sprawozdanie krewnych i odwołania od odmowy wydania paszportów tłumaczenia dokumentów
Biurowo Polish Consulting Bureau 618A Queen Street West, Toronto, Ont M6J 1E4

Adwokat Specjalista
w sprawach kryminalnych
KRZYSZTOF PREOBRAZEŃSKI

99 Charles St East
TORONTO, Ont M4Y 1V2
TEL 964 - 1717
Res 537 - 8842

MIRROR IMAGE TRANSLATIONS
Jan Weinsberg
TŁUMACZ PRZYSIĘGŁY

38 Putman Avenue,
OTTAWA, K1M 1Z2
TEL (613) 741 - 8680

LESŁAW SOSNOWSKI
Mgr Prawa (Uniwersytet Warszawski)
Bachelor Of Law (University of Ottawa)
ADWOKAT - NOTARIUSZ
Firma adwokacka pod nazwą
SOSNOWSKI, McNUTT
1445 Woodroffe Ave NEPEAN (Ottawa)

TEL (613) 727 - 5662
Porady prawne i korespondencja po polsku i po angielsku

Dr MARY DONNA PIETRASZEK
młoda, polonijna lekarka otworzyła nowy Gabinet Lekarski w budynku Jane Bloor Centre 2 Jane St suite 203
TEL 763 - 5956
Poprzednio pracowała w St Joseph's Health Centre

SOLARSKI PHARMACY Ltd
(naprzeciw kościoła św. Kazimierza)
149 Roncesvalles Ave
TEL 536 - 5452

Właściciele
J SOLARSKI i S SALAPATEK
Szybka i tania wysyłka lekarstw do Polski • Agencja Pekao • Wysyłka paczek i pieniędzy do Polski • Polskie kartki i czasopisma • Zioła Zakonnika • Urząd Poczty • Sprzedaż biletów

H M T EAGLE REAL ESTATE WP
3290 Lakeshore Blvd. W, Etobicoke, Ont M8V1M4

BARBARA KULIKOWSKA

doswiadczony pracownik w "Real Estate", zamieszkała w Scarborough, służy swoją fachową radą i doświadczeniem w zakresie sprzedaży, kupna domów i biznesow
Z KAŻDYM PYTANIEM, proszę zwracać się Z PEŁNYM ZAUFANIEM

TEL bus • 259 - 9231 Res : 265 - 6714

BARBARA SAWALA

udzieli wszelkiej pomocy i informacji w zakresie sprzedaży, kupna i wynajmu posiadłości w Burlington, Hamilton i okolicach
Prosimy dzwonic

Alec Murray Real Estate Co Ltd
(416) 639 - 8004 - czynny całą dobę
TEL domowy (416) 632 - 8119
1259 Brant St, BURLINGTON, L7P 1X7

RZETELNA I FACHOWA
OBŚLUGA KLIENTÓW

H M T EAGLE REAL ESTATE LTD

3290 Lakeshore Blvd West Toronto, Ontario M8V 1M4

Po wszelkie informacje dotyczące sprzedaży lub kupna prosimy dzwonic TEL 259 - 9231

- Roncesvalles duży może być 2 rodzinny dochodowy dom 7 pokoi 4 sypialnie 2 kuchnie 2 łazienki Położony na spokojnej ulicy Doskonała lokalizacja kapitału Vicki Grys tel 255 5707 259 9231
- Islington Lakeshore Duży murowany dom z dwoma 2 sypialniowymi i jednym 1 sypialniowym mieszkanem 3 łazienki Miesięczny dochód \$ 1400 Stanisław Dziarmaga tel 259 9231
- Mississauga 3 sypialniowy i 4 sypialniowy townhouse 10% wpłaty Czesław Sygula tel 259 9231
- Commercial 39 units w Kitchener \$ 80 tys dochodu po wydatkach Cena wywoławcza 650 tys Czesław Sygula tel 259 9231
- Lakeshore Kipling Triplex murowany wolno stojący dwa 2 sypialniowe i jeden 1 sypialniowy + den nowa kuchnia i łazienka W kompleksie basen gym sauna Wojtek Goliat tel 622 3087 259-9231

ADVANCE REAL ESTATE LTD

Sales Representative
BOHDAN (Bob) SZEWCZYK,
M Sc Mech Eng
1055 Bloor St W, Toronto, Ont M6H 1M4,
Tel bus 534 - 9246, wiecz 247 - 4437

OKAZJA

- Toronto (Lansdown/Queen) duży murowany dom 8 pokoi 5 sypialni 3 łazienki 1 kuchnia garaż na 2 samochody TYLKO \$ 135 000 Bohdan bus 534-9246 dom 247-4437
- Rexdale Bungalow 6 pokoi 3 sypialnie garaż \$ 165 000 TEL St Kruk bus 534-9246
- **MUSI BYĆ SPRZEDANE Z POWODU ZGONU WŁAŚCICIELA**
Okręg Parry Sound blisko M Kearney przy jeziorze 90 0 akr podzielone na 18 działek letniskowych gotowych pod budowę (asfaltowe drogi hydro i 6 pokojowy dom gotowe całosc \$ 149 000 TEL St Kruk bus 534-9246

Andrzej z Warszawy
MISTRZ FRYZJERSTWA DAMSKIEGO

Laureat nagrod w Paryżu, Wiedniu, Hamburgu, współpracujący ze słynną francuską firmą kosmetyków "PERMA"
zaprasza wszystkie Panie do
HIGH PARK BEAUTY SALON
1547 Bloor St West (na zachod od Dundas)
TEL 535-6372 (bus)

156-182

KOMITET BUDOWY POMNIKA OJCA ŚW.

JANA PAWŁA II

SERDECZNIE ZAPRASZA
POLONIĘ NA PIKNIK W NIEDZIELĘ

22 CZERWCA, w parku im Ignacego Paderewskiego przy Highway 27, minąc Highway 7 i 3 1/2 na połnoc

Park będzie otwarty od godz 10 rano
Msza św polowa o godz 12 w poł Po mszy obiad, loteria i zabawa taneczna przy dźwiękach orkiestry Cyganek Gdanskich
Wstęp \$ 3 od osoby, dzieci poniżej lat 12 wstęp wolny
DO ZOBACZENIA NA PIKNIKU!

KOMITET

191 192

LEKARZE

Dr JANINA DUTKIEWICZ
Family physician
zawładam o otwarcie gabinetu lekarskiego
3095 Glen Erin Dr, suite 7
MISSISSAUGA
TEL 828 - 0038

Dr BOGDAN PIETRASZEK
rozpoczął praktykę lekarską w Toronto jako lekarz ogólny "FAMILY DOCTOR"
w gabinecie przy
190 FERN AVENUE
naprzeciwko Credit Union
TEL 532 - 4317

Przyjmuje od poniedziałku do piątku od 10 do 18 w soboty od 9 do 14
ODBYWA TEŻ WIZYTY DOMOWE 160-171

Dr. Teresa Wrzesińska
Specjalista
Ginekolog i Położnik
5025 Sherbooke St W pok 565
TEL. 481 - 1752
MONTREAL, QUE H6A 1S4 151 202

DR WALDEMAR KOZERAWSKI
ma przyjemność ogłosić otwarcie nowego gabinetu lekarskiego w Toronto przy 2299 DUNDAS ST W suite 102, TEL 532 - 6837 oraz 45 Overlea Boulevard, suite B-9 TEL 425 - 4114
(przy Ontario Science Centre)
Poprzednio pracował w Sick Children Hospital

140-153

HUMBERVIEW INSURANCE

337 Roncesvalles Ave. Toronto
TEL 531-4647

Ubezpieczenia chorobowe dla
odwiedzających Kanadę

THE FUTURE BAKERY
NAJLEPSZY W MIEŚCIE ŚWIEŻY CHLEB
Dostarczamy do sklepów i domów
739 Queen St W - Toronto, Ont.
TEL 368-4235

ONTARIO BREAD Co.Ltd.
178 Ossington Ave Toronto
TEL. 532-4929

NAJPOPULARNIEJSZY PYSZNY ŚWIEŻY
CHLEB
DO NABYCIA W NAJLEPSZYCH SKLEPACH
W TORONTO I W ONTARIO

NEW CENTRAL MEAT DELICATESSEN

TEL 531-4861
323 Roncesvalles Ave

PIOTR MAZURKIEWICZ
Posiadamy smaczne wyroby
mięsne i wędliniarskie
wytwarzane według najstarszych
staropolskich przepisów, szynki,
boczek, balerony, kabanosy oraz
wiele innych artykułów
spożywczych importowanych
z Polski i Europy

Superior Sausage Co.

1004 DUNDAS St W
TEL 531-8422

KONKURENCYJNE CENY!

WĘDZONE NA MIEJSCU
SŁYNNE NA CAŁE TORONTO
ONTARIO
POLSKIE KIEŁBASY
Szynki kabanosy wędliny, mięsa,
rozne delikatesy

JJ ELECTRONICS

naprawa
tania i solidnie
TV, STEREO, VIDEO,
MIKROKUCHNIE
Brampton
TEL 792-1272

ANDRE'S PHOTO

Zdjęcia ślubne, chrzty, portrety
dzieci i rodzinne
A SLIWKA
233-6550
Niskie ceny, fachowa obsługa

APPLIANCE CLINIC CO

oferuje naprawę lodówek pralek su-
szarek, pieców elektrycznych i automa-
tycznych zmywarek do naczyń
• Zniżka dla rencistów • Gwarancja
na 1 rok • Obsługa 7 dni w tygodniu
• Dzwonic całą dobę
TEL TORONTO 261-7619
Kupuje i sprzedaje w/w sprzęt używany

QUALITY AUTO SERVICE BODY SHOP

WOJTEK GRABOWSKI
Blacharstwo lakiernictwo
i wszelkie naprawy samochodów
SZYBKO SOLIDNIE
Zabezpieczenie antykorozyjne
931 A Weston Rd (koło Black Creek
TEL 763-2618 warsztat
249-9791 dom
Czynny również w sobotę

130-141

ROWLAND MERCURY FORD

POZYCZKA 9 9 %

KLIMATYZACJA
BEZPŁATNA

w niektórych modelach samochodów
Dalsze informacje

TERESA BEDNAREK
Toronto, 1800 O'Connor Dr
TEL. 759-4422

CANADA'S LARGEST FORD CAR
DEALER

TOTAL FORD

- Duży wybór używanych samochodów
  - Dogodne pożyczki
  - Samochody dostawcze i mikrobusy
  - Otwarte w każdą sobotę oraz dwie niedziele w miesiącu
  - Specjalne ogłoszenia w Toronto Star
- DALSZE INFORMACJE
ROMAN GORSKI
TEL (416) 781-5531
2401 DUFFERIN STREET
(100 m na północ od Eglinton)

SAFETY

AUTO REPAIRS

WIESŁAW SOKOŁOWSKI
3005 Bloor St W, Etobicoke
TEL 231-6996

Swiadczymy usługi w zakresie mechaniki
samochodowej wszystkich marek oraz
wydajemy zaświadczenia potrzebne do
rejestracji samochodów

SZYBKO I SOLIDNIE

PRZESZŁO \$20 NA GODZINĘ

zarabia wykwalifikowany spawacz
SWIADCTWO SPAWACZA
W 5 TYGODNI można uzyskać w

Institute of Technical Trades który
szkoli specjalistów już 25 lat

- nowoczesne urządzenia • rysunek techniczny • kursy dzienne wieczorowe
- sobotnie i na zmiany • dogodne opłaty tygodniowe

734 KIPLING Ave TORONTO

TEL 255-2369

po godzinach TEL 536-0008

Informacji udziela
MARK NIEWIĄDOMSKI

ADAM'S SHOE REPAIR

3096 Dundas St W. (na zachód
od Quebec po prawej stronie)
TEL 767-5966

Solidne szybko i fachowo wykonujemy
reparacje wszelkiego typu i rodzaju obuwia oraz
ręcznych toreb

Wymiana podeszew obcasów suwaków i
uszczelnienie stółców • Poprawne dopasowanie
wysokości obcasa do skłonu obuwia • Związanie
i skracanie cholew • Odnawianie • Zmiana
koloru • Renowacja i czyszczenie wyrobów
ze skor zamkowych i welurowych • Specjalizujemy
się w reparaacji obuwia przyszywanego-dublowanego
i ortopedycznego

Od poniedziałku do piątku
od godz 9 do 6 30,
sobota od 9 do 5

145-156

RENEWAL Construction and Renovation

Instalacje elektryczne, renowacje łazienek,
kuchni, wykładziny kafelki
wykarczanie piwnic Bezpłatna wycena

TEL 249-5212 lub 742-1302

SAVE-O-WAY BIURO PODRÓŻY

PACZKI DO POLSKI

Po rezerwacji i informacji proszę
dzwonic

(416) 532-3042, 532-3794
OVERSEAS SERVICES
331 Roncesvalles Ave, Toronto

MIRAPOL Air Transit Co.

TORONTO -
MONTREAL -
TORONTO

Każdego wtorku i piątku
Superluksusowy minibus
Rezerwacje odlotów, pomoc w
odprawie bagazy
Sezonowa obniżka kosztów
TELEFONUJ Tadeusz

275-7747 i 239-9411

Past Enterprises

PACZKI DO POLSKI
PACZKI LOTNICZE od 3 do 14 dni

WYSYŁAMY
MLEKO W PROSZKU

121 Roncesvalles Ave

TEL. 531-8786

Campanale

REAL ESTATE LTD, Realtor

KUPNO I SPRZEDAŻ
wszelkiego rodzaju
nieruchomości

na terenie Ottawy i okolic
Z JAN CHMIELA
1169 Bank St OTTAWA, ONT
TEL 236-5854, d 232-2501

TP & ASSOCIATES Ltd

Niezależni specjaliści w zakresie ubezpie-
czeń (Life Insurance) R R S P
oraz funduszy inwestycyjnych

Prosimy telefonować lub pisać wysłamy
bezpłatnie

FINANCIAL PLANNING REVIEW

ANDRZEJ SLEDZ

1 Yorkdale Rd Suite 406
TORONTO, Ont M6A 3A1
TEL 787-1612, d 624-5411

HOMETARIO REAL ESTATE LTD

& INSURANCE BROKERS Ltd

• KUPNO I SPRZEDAŻ NIERU-
CHOMOŚCI WSZELKIEGO
RODZAJU

• UBEZPIECZENIA NA SAMO-
CHODY — OD OGNIA — KRA-
DZIEŻY I INNE

171 Roncesvalles Ave Toronto
TEL 531-3506

TATRA

3832 A Bloor Str W Toronto
TEL 233-9898

(skrzyżowanie Bloor Str /Kipling blisko stacji metra)

ZAPRASZA

na polsko-kanadyjskie potrawy
Organizujemy bankiety oraz
inne okolicznościowe
uroczystości na miejscu lub
w domu klienta

W MAJU, 2 osoby za jedyne 9 95 \$
mogą się u nas najędo do syta
Podajemy zupę, sałatę, pierogi i deser
w ilości żądanej przez klienta

POLSKA KSIĘGARNIA WYSYŁKOWA

POSIADA słowniki francuskie angielskie
techniczne i inne książki do nauki
języków kulinarne młodzieżowe bajki,
religijne karty świąteczne
MONTREAL, P Q P Box - 647
N D G H4A 3R1 Canada
TEL (514) 489-0396

M-C DAIRY co.Ltd. PRODUCTS

Dostarczamy wszystkie znane produkty
mleczne do każdego sklepu w Toronto
Wyrabiamy kwasną śmietanę jogourt
puszankę sery białe i topione
ZADAJCIE NASZYCH WYROBOW
W SWOICH SKLEPACH
Godziny otwarcia 7 00 do 4 00
212 Mavety St Tel 766-6711

ZAKŁAD KOSMETYCZNY

- Pielęgnacja twarzy rąk i stóp
- Usuwanie zbędnego owłosienia
- Specjalistyczna aparatura
- Jakosciowe kosmetyki
- Wizyty prosimy zamawiac telefonicznie

2198 Bloor St W
TEL 766-1867

SPRING CARPET CLEANING

Czyszczenie dywanów
i mebli tapicerskich
SPECJALNE OKAZYJNE
CENY PRZED ŚWIĘTAMI
Pracę wykonują fachowcy,
Pełne gwarancje
Toronto, TEL 421-3960

BISTRO

Jedna z najlepszych małych
restauracji w Toronto
(wg gazety Toronto Sun)

- Europejska atmosfera • Znakomite
miejsce na spotkanie • Cos na ząb

2390 Bloor West
Toronto, Ont M6S 1P5
TEL (416) 767-0848

J P CONSTRUCTION COMPANY

GENERAL CONTRACTOR
WYKONUJEMY ROBOTY
BETONIARSKIE KLADZENIE
ASFALTU PRACE MURARSKIE
I WYKOPY Instalujemy aluminiowe
okna i siling Wycena bezpłatna
Plany i zezwolenia wykonuje architekt
TEL 252-8492

PRZEPROWADZKI BLISKIE I DALEKIE

oraz wszelkie przewozy towarów
Umarkowane ceny
Solidna i szybka obsługa
TORONTO, Tel. 691-3161
JANUSZ \ 151 176

ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY

ANKA & PETER
2374 Bloor Str W Toronto
TEL 769-4488

Zdjęcia i portrety na rozne okazje

- CZARTERY DO POLSKI!
- oficjalny przedstawiciel PKO
- przeloty czarterowe i indywidualne do wszystkich krajów świata
- formalności paszportowe, wizowe, legalizacje
- ubezpieczenia dla przybywających z wizytą - 3 miesiące \$95 00

Proszę zgłaszać się do naszej fachowej załogi

EMDRESS

TRAVEL AGENCY Ltd

185 Roncesvalles Ave, TORONTO, ONT M6R 2L5
(naprzeciw Credit Union)
TEL 536-3554

jolanta interiors FIRMA

specjalizująca się w architekturze wnętrz
udzieli Ci porady jak urządzić gustownie
i wygodnie Twoje mieszkanie lub dom
Sprzedujemy nowoczesne zastawy okien
ne tzw VERTICAL HORIZONTAL
BLINDS po bardzo dogodnych cenach
Szeroki asortyment prezentow
na każdą okazję
2368 BLOOR Str W TORONTO ONT
TEL 762 9638

ONTARIO MEAT PRODUCTS LTD.

783 Queen St W TEL 364-7720
157 Roncesvalles Ave
TEL 535-4648

NAJWYŻSZA JAKOŚĆ!
KONKURENCYJNE CENY!

Świeże mięso, sery, pieczywo w bogatym
wyborze
Europejskie wyroby delikatesowe
DOSTARCZAMY DO DOMOW
NA SPECJALNE OKAZYJE WEDŁUG
CEN HURTOWYCH

Polski sklep w Scarborough
106 Markham Rd (róg Kingston)

LA GROTTA DELI

polskie kiełbasy, wędliny, mięsa,
śledzie, świeże pieczywo - Future
i Universal Bakery
CENY NISKIE
TEL. 265-6714